Wyspianskival és Rózewiczcsel

Varsói napok Budapesten

Tudósítónktól.

Farkasinszky Lajos, a fővárosi tanács elnökhelyettese nyitotta meg azt a sajtótájékoztatót, amelyen Varsó város és a lengyel művészeti élet jeles képviselői ismertették a magyar és a lengyel főváros közötti kulturális kapcsolatok erősítésének jegyében lezajló eseménysorozatot. A *varsói napok Budapesten*, 76 ünnepélyes megnyitóját szerdán a Budapesti Történeti Múzeumban tartják, *varsói festők alkotásaiból összeállított tárlattal*. A Lengyel Kultúra helyiségeiben a következő napokban *színházi fotókiállítás* fogadja a látogatókat, a Toldi stúdiómoziban pedig a lengyel főváros fejlődését, hétköznapi életét bemutató *dokumentumfilmeket vetítenek* majd.

A varsói napok leglényegesebb eseményeinek két színházi bemutató ígérkezik. A Varsói Nemzeti Színház együttese ma este a Vígszínházban *Stanislaw Wyspianski Menyegző* című színművét adja elő. Az immár klasszikussá lett századfordulós alkotást, amely a lengyel nemzeti önismeret egyik alapműve, *Adam Hanuszkiewicz*, a színház világhírű igazgatója rendezi. (A mű filmváltozatát, *Andrzej Wajda* munkáját nemrég láthattuk.) Az előadást holnap megismétlik. Ezzel egyidejűleg fővárosunkban vendégszerepel a Varsói Nemzeti Színház Kamaraszínháza is, a Maly Teatr, amely 12-én, 13-án és 14-én a 25. Színházban fogja bemutatni *Tadeusz Rózewicz Kartotékok* című híres alkotását; azt a művet, amely alkotóját ugyancsak a klasszikusok sorába emelte. A félmúlt és a jelen lengyel drámájának e két alapművét a színház számos európai országban játszotta már kivételes sikerrel. Felléptek többek közt Moszkvában, Leningrádban, Prágában, Londonban és az NSZK több városában. Üdvözölnünk kell a darabválasztást, amely nemcsak a lengyel színpadi irodalmat, de az elmúlt század egész lengyel művészetét híven reprezentálja.

A tegnapi sajtótájékoztató szenzációja a világ rendezői élmezőnyéhez tartozó *Hanuszkiewicz* felszólalása volt, aki újságírók kérdésére nemcsak az általa már többször rendezett Menyegző új színpadi felfogásáról adott számot, de dinamikus nyilatkozatában tömör összefoglalót nyújtott művészi koncepciójának lényegéről, színházának törekvéseiről és a lengyel színház mai helyzetéről. Beszámolóját nagy taps követte, s a tájékoztató valóban eleven érdeklődést keltett a varsói napok s benne a színházi események iránt.

Füzetnorma

Számoljunk együtt! Az országban körülbelül másfél millió diák tanul. Felnőttekkel együtt majdhogynem kétmillió. Tehát jóformán minden ötödik magyar állampolgár rendszeresen használ iskolafüzetet. És persze nem is egyet. Esztendőnként tucatjával vásároljuk a papírboltokban...

De vajon hányat veszünk meg feleslegesen? Feleslegesen, mert olcsó. Az állam pénze is benne van az árában, azért olcsó.

Mégis: félig használt, telefirkált, de nem teleírt, tépett irkák kerülnek papírkosárba, szemétbe. Százezerszámra.

Az oktatási miniszter utasításában most újonnan szabályozta az általános és a középiskolások füzetnormáit. Ebből a normából — gondos mérlegelés után — kiderül, hogy egy-egy tanévben diákonként 8—10 füzet elegendő az általános iskola bármelyik osztályában. A gimnáziumban sem kell több ennek kétszeresénél. S ha ismét számolást végzünk: még így is legalább 12—14 millió füzet szükséges esztendőnként — csupán a nappali tagozatos diákok számára!

A papírtakarékosság nemzeti érdek. Az utasítás ezért hangsúlyozza: a tanulókat nem szabad kötelezni a normától eltérő füzetek vásárlására. S a jövő tanévtől kezdve minden iskola kapcsolatot teremt a legközelebbi papírbolttal, hogy a normák alapján előre jelezze a várható füzetszükségletet. A nevelők pedig ismertetik a diákokkal: mit is jelent a norma, tudatosítják a füzettakarékosság — és általában a takarékosság — népgazdasági jelentőségét.

— szó —

Magyar—kubai együttműködés

A magyar—kubai *kulturális, oktatási és tudományos együttműködés* további gazdagodását, elmélyülését irányozza elő az az 1976—80-as évekre szóló munkaterv, amelyet kedden délben írt alá Budapesten *Rosta Endre*, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnöke és *dr. Rene Anillo Capore*, a kubai külügyminiszter első helyettese.

A munkaterv aláírásánál megjelent *Rácz Pál* külügyminiszter-helyettes *dr. Molnár Ferenc* kulturális minisztériumi államtitkár, *Nagy Richárd*, a Magyar Televízió elnöke, *Kiss Kálmán*, a Magyar Rádió elnökhelyettese, politikai, társadalmi és művészeti életünk számos személyisége. Jelen volt a Kubai Köztársaság budapesti nagykövete, *Floreal Chomon* is. Néhány érdekesség a munkatervből: Kubában köszöntik a *Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulóját*, a *KMP megalakulásának 60. évfordulóját*, míg nálunk ugyancsak ünnepélyesen emlékeznek meg a *kubai forradalom győzelmének 20.*, s a *Moncada laktanya megtámadásának 25. évfordulójáról*.

Kubai szakemberek vesznek részt a szocialista országok közoktatási, információs központjai vezetőinek 1976-os értekezletén, valamint — 1977-ben — az iskolai felszerelésekről és oktatástechnikai felszerelésekről tanácskozó konferencián.

Havannában és Budapesten kölcsönösen megrendezik majd a két nép kultúrájának napjait. Magyar költők, írók látogatnak Kubába, ahonnan ugyancsak vendégeket várunk. *1978-ban Kubában vendégszerepel a 25. Színház, míg onnan a kubai nemzeti balett társulatát látjuk vendégül.* Várhatóan 1980-ban a *Budapesti Népi Együttes* utazik ki az első amerikai szocialista országba, ahonnan a *kubai népi együttes*, illetve egy balettegyüttes látogat hozzánk. Gazdag az országaink közötti zeneművész-, előadóművész-, képzőművészcsere is; *a kubaiak rendszeresen részt vesznek majd a budapesti nemzetközi kisplasztikai biennálén.* Közvetlen együttműködés alapján tevékenykedik az Országos Széchényi Könyvtár, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, valamint az Országgyűlési Könyvtár, a *José Marti Nemzeti Könyvtárral*. Rendszeresen tájékoztatják egymást televíziós, rádiós állomásaink, a filmművészeti és az újságíró-szövetségeink is.

Egy ENSZ-szervezet hétköznapjai

Az UNIDO új céljai

Bécsben székel az 1967-ben alapított UNIDO, az ENSZ iparfejlesztési szervezete. Mint az ENSZ-titkárság része működik, költségvetését a közgyűlés hagyja jóvá. Az eredeti közgyűlési határozat szerint feladata a fejlődő országok iparosításának elősegítése.

A szervezet fennállása alatt elsősorban gyakorlati-technikai segélynyújtással foglalkozott, alkalmanként *elősegítette* az üzleti kapcsolatok létrejöttét is. Az UNIDO tevékenységének megreformálása az 1971-es, úgynevezett speciális konferenciával kezdődött meg és ebben a szocialista országok képviselői is *aktív szerepet* játszottak. Véleményük szerint, az UNIDO technikai segítségnyújtása mellett *szükség van a szervezet elemző, kutatómunkájára, arra, hogy hosszú távra* érvényes iparosítási stratégiákat tudjon a fejlődő országoknak ajánlani. A szervezet átfogóbb szerepe miatt az is fontossá vált, hogy *megismerhessék* a fejlődő országok a különböző társadalmi rendszerű országok iparosítási tapasztalatait — s így *meríthessenek a szocialista iparosítás eredményeiből is.*

Az UNIDO történetében mérföldkőnek számított a tavaly Limában tartott II. általános konferencia. Mint az időpont is jelzi, jellegét *meghatározta a fejlődő országoknak az a törekvése, hogy a régi, kolonialista vonásokat tükröző tőkés világgazdasági rendet igazságosabb „új nemzetközi gazdasági renddel" váltsák fel.* A limai konferencia deklarációja és akcióprogramja is antiimperialista vonásokat tükröz. A záróokmány például élesen kikel a „kolonialista és neokolonialista irányvonalak, illetve új függőségi formák" ellen és megállapítja, hogy a „piaci erők korlátozás nélküli játéka nem a legmegfelelőbb eszköze annak, hogy világméretekben előmozdítsák az iparosítást". A konferencia elfogadta, hogy szükséges az UNIDO önálló, szakosított szervezetté való átalakítása, s az ENSZ-közgyűlés jóváhagyta e határozatot. Jelenleg kormányközi bizottság dolgozza ki a szervezet új alkotmányát.

Hazánk, kezdettől fogva, aktívan vesz részt az UNIDO munkájában. Hazánkban az UNIDO-együttműködést a nemzetközi gazdasági kapcsolatok titkársága mellett működő UNIDO nemzeti bizottság koordinálja, a gyakorlati munkában szerepet játszik a Magyar Kereskedelmi Kamara és a TESCO. Magyar szakemberek *rendszeresen részt vesznek* az UNIDO szakértői értekezletein, évente 10—15 szakértő utazik ki fejlődő országokba az UNIDO-n keresztül, és nálunk is egyre gyakrabban tűnik fel kiadványokon vagy rendezvénymeghívókon a szervezet emblémája. 1973-ban — kormányfelhatalmazásra — a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke műszer-, elektronikai és híradástechnikai ipar területén való *együttműködésről* írt alá memorandumot az UNIDO vezérigazgatójával. A múlt év novemberében a kamara épületében *műszeripari konzultáció kezdődött*. E rendezvény keretében a fejlődő országok képviselői a magyar szakemberekkel együtt azt vizsgálták, *milyen feltételei vannak — műszaki és piaci oldalról — a fejlődő országokban a műszeripar megteremtésének.* A tanácskozás végén *akcióprogramot fogadtak el*, a magyar részvevők pedig megvizsgálták, miben tudnak *közreműködni* a megvalósítás érdekében. Javaslataikat — melyek között *a limai határozatok szellemében* — fejlődő országoknak termelésre átadható termékek is szerepelnek, a kamara elnöke a közelmúltban küldte meg az UNIDO vezérigazgatójának. Az 1973-as memorandumot megvalósítandó, a jövőre például *híradástechnikai konzultációra kerül sor Budapesten*, valamint műszerkarbantartó tanfolyamot is rendeznek. Nem a műszeripar persze az egyetlen ágazat, amelyről Magyarországon UNIDO szakértői értekezletet rendeztek. A fenti 1975-ös rendezvény a hetedik csak az időrendben és a képviselt szektorok között *a gyógyszeripart, textilipart és építőipart éppúgy megtalálhatjuk.*

Érdekes színfolt, hogy az UNIDO korábban kétszer is részt vett a BNV-n, információs irodával, ám másodszor fejlődő országok termékeit is kiállította.

G.—L.

Magyar—egyiptomi gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok

Kedden Kairóban a magyar—egyiptomi gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok helyzetét tekintette át megbeszélésein *dr. Török István* külkereskedelmi miniszterhelyettes és *dr. Mohamed Zaki Safei* egyiptomi gazdasági és gazdasági-együttműködési miniszter.

Az Al Gumhurija keddi számában *interjút közölt* a magyar külkereskedelmi miniszterhelyettessel. A nyilatkozat megállapítja, hogy *szélesedett* az áruskála: textil- és bőrárukat, élelmiszereket, gépipari termékeket, hűtő- és mosógépeket vásárolunk Egyiptomtól, autóbuszok, vonatok, ipari berendezések és több más ipari, vegyi cikk ellenében.

Falak és emberek

Mihály Pál festőművész kiállítása

Már a puszta számadatok is is sokat mondanak a Műcsarnok három egymásba nyíló termében megrendezett tárlatról. A nyolcvanadik életévéhez közeledő alkotó több mint nyolcvan alkotását láthatjuk most. Kevés kivétellel valamennyi tojás-olajtempera technikával készült, az utóbbi két-három esztendőben. Közel fél évszázada került sor első egyéni tárlatára és ugyanennyi ideje dolgozik rendszeresen Szentendrén. A felszabadulás óta a Szentendrei Művésztelep tagja. A Munkácsy-díj első, valamint a Munka Érdemrend arany fokozatával kétszeresen kitüntetett Érdemes és Kiváló Művész.

Érthető és természetes mindezek ismeretében, hogy többnyire szentendrei részletek: öreg házak cseréptetői, sötét kapualjai, zárt udvarai, lendületes boltívei bukkannak fel képein mindegyre, göcsörtös törzsek és befelé fordult emberfigurák társaságában. Ezért kölcsönöztem tárlatkrónikám élére egyik kiállított képének címét: *Falak és emberek*.

Az érzéketlen leltározó talán meg is maradna ennél a felszínes tartalmi meghatározásnál. Pedig milyen sokféle és sokrétű érzelem rejtőzik a mindegyre visszatérő variációk sorában... És mennyire egyéni hangú, mennyire vérbeli festőre vall valamennyi... Szerénységgel páros merészségére egyetlen példát hoznék ízelítőül. A *Rackevei torony I., II., III.* című sorozatának mindhárom képe azonos méretben, azonos technikával készült és egyazon évből, 1974-ből való. Maga a téma nem különösebben igényes: zömök műemléktorony körül kerítés, csupasz fatörzsek és néhány öreg kereszt. De erre a témára három olyan kolorisztikai variációt teremt, amelyek közül mindegyik külön, teljesen önálló, sőt színhangulatában elütő. Mindhárom esetben a szűkre szabott égháttér a meghatározó. Ha ez szürkésfehér, esős tónusú, akkor a fák nedvesen barnák, ha opálosan zöldesen dereng, a törzsek tortfeketékké válnak, míg kékesrózsaszínes hajnalban rozsdabarnán meredeznek a torony körül.

Címei is többnyire színekre utalnak és jórészt az előbbi eset ismétlődik meg az 1975-ben festett *Zöld fal*, meg a *Vörös fal* esetében. Ezekhez akár oda is sorolható harmadikként a *Lámpagyújtás*, szintén tavalyról, amelyet *Kék falra* keresztelnék. Bár az önismétlést kísértjük — de ez is jellemző egyébként, jó értelemben véve a mester tárlatára —, halk szavú, mértéktartó *Önarckép*-sorozatát is megemlíteném mint a lírai lélekrajz sok húrú megszólaltatásának zárkózottan tartásos iskolapéldáját.

Mert nem a falak és nem a fák sokszor már-már absztrakcióba hajló ritmusainak dekorativitása az elsődleges ezekben a mindegyre visszatérő műemléksarok-motívumokban. Hanem az a varázslatosan muzsikáló festői mondanivaló, amely Mihály Pál egyéniségének annyira sajátos vonása. Címei olykor természetesnek, máskor egyenesen banálisnak tűnő tényeket közölnek: *Fekete fák, fehér falak; Vörös és barna házak* vagy egész egyszerűen csak: *Fehér ívek*. Máskor már sejteti a valóság „égi mását": *Ház piros éggel, Kontrasztok, Tükröződések, Dinamikus táj, Tragikus táj*, vagy *A gyászkocsi gyásza*. Képeit nem könnyű szavakba önteni, mert festészet ez a javából. Alkotásainak eleve feltételezett ismeretében talán felesleges is hangsúlyozni, hogy nem csupán született vagy szerzett szín- és formaérzék, vagy sok évtizedes gyakorlat eredménye mindez, hanem a fiatalos lendülettel alkotó, sokoldalúan kiművelt intellektusé is.

Wagner István

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A fogyasztói árak emelkedése az OECD országaiban

A gazdasági együttműködési és fejlesztési szervezet (OECD) jelentése szerint az európai tagországokban idén januárban átlagosan 0,8 százalékkal *emelkedtek* a fogyasztói árak. Tavaly decemberben 0,5 százalék volt az emelkedés aránya. A Közös Piac kilenc tagországában januárban a tavaly decemberi 0,7 százalékkal szemben 1,0 százalékkal emelkedtek a fogyasztói árak. A tagországokban januárban a következőképpen emelkedtek a fogyasztói árak: Kanada 0,6, Egyesült Államok 0,2, Japán 1,9, Ausztrália 1,8, Új-Zéland 1,4, Franciaország 1,1, NSZK 0,8, Olaszország 1,0, Nagy-Britannia 1,3, Ausztria 1,6, Finnország 2,0, Görögország 1,1, Izland 2,3, Norvégia 1,2, Portugália 5,7, Spanyolország 1,0, Svédország 1,5, Törökország 2,4 százalékkal.

Az olasz gépkocsigyártás

Az olasz autóipar idén januárban *26,2 százalékkal több* gépkocsit gyártott, mint egy évvel korábban. Januárban 117 ezer jármű készült.

Bahrein új fejlesztési alapja

Szaúd-Arábia, Bahrein, Kuvait és az Arab Emírségek Államszövetsége évi *100 millió dolláros alapot létesít*. A működését július 1-én megkezdő alap célja a *bahreini* fejlesztési tervek finanszírozása.

Indiai kőolajlelőhely

Áprilisban a Bombaytól 60 kilométerre levő kőolajlelőhely *megkezdi* a termelést. A napi kitermelés 21 ezer barrel lesz. A lelőhely, a tervek szerint, 1976-ban 500 ezer tonna, 1977-ben több mint egymillió tonna kőolajat termel majd.

Az igények is megváltoztak

Gyár települt a faluba

A Jászság északnyugati szélén, Szolnok és Pest megye határán terül el az a csaknem hétezer lakosú nagyközség, *Jászfényszaru*, ahol a kalapgyár letelepedése megállította az évtizedek óta tartó elvándorlást, leapasztotta az ingázók számát, felgyorsította a városiasodást, és folyamatosan változtatja a parasztcsaládok életformáját. *Büchler Józsefné*, a pártbizottság titkára, a falu szülötte mondta el, hogy itt a határból sohasem jutott egy lakosra egy hektárnyi termőföld. A munkától nem félő, vállalkozó szellemű férfiak innen mindig kirajzottak a városokba, hogy szakmát tanulva, vagy anélkül boldoguljanak. Ma is kétszáz-egynéhánnyal több nő él a községben, mint amennyi férfi.

— Nyolc-tíz évvel ezelőtt a pártértekezleteken, a tanácsüléseken, a Hazafias Népfront megbeszélésein, a szövetkezeti zárszámadási közgyűléseken *sokszor tárgyaltunk azoknak a háztartásbeli fiatalasszonyoknak, lányoknak a foglalkoztatásáról, akiknek sem a szövetkezetek, sem a kereskedelem nem tudott munkát adni.* Több mint háromszáz nő várt munkára. Sok szakiparos ingázott, akik szívesebben dolgoztak volna itthon, a családjuk közelében, még kevesebb pénzért is. Elhatároztuk, hogy olyan ipari üzemet „csalogatunk" a faluba, amelyik főleg nőket foglalkoztat, és munkaerőgondokkal küszködik. Így jutottunk el a Budapesti Kalapgyárhoz, amelynek tompüzemét a fővárosból kitelepítésre javasolták.

Ötszáztíz helybeli

A további fejleményeket *Török Sándor* tanácselnöktől tudom.

— Nagy kiterjedésű közművesített területet és tágas épületet adtunk ingyen a kalapgyárnak — mondotta. — Összeírtuk a rendelkezésre álló munkaerőt. A tanács költségvetési üzeme pedig felvállalta a munkacsarnokok, a szociális létesítmények és két óvoda — együtt 175 személyes — építését. Ezután a kalapgyár küldte a korszerű gépeket és a munkások betanítására a szakembereket.

A gyár a termelést 1969-ben 45 asszonnyal kezdte. *Tavaly a jászfényszarui gyárnak 510 állandó dolgozója és 30 bedolgozó varrónője volt.* Tízen budapestiek, húszan pusztamonostoriak, *ötszáztízen helybeliek.* A foglalkoztatottak mintegy 80 százaléka fiatal nő.

Turu István telepvezető technikus mondta:

— Tavaly több mint félmillió kalaptompoot és 242 ezer műbőr kalapot gyártottunk. Mi, akik eljöttünk Jászfényszaruba a nők szakmai betanítására, sokszor elmondjuk: nem hittük volna, hogy néhány hét alatt megtanulják a tompgyártást. *Szorgalmas, lelkiismeretes, ügyes munkásnép az itteni. Öröm velük együtt dolgozni.* Bárcsak már letelepedhetnénk itt mi, fővárosiak...

Amibe beletört a bicska

Török Sándor tanácselnök itt szólt közbe:

— Ez az a probléma, amelyet se mi, se a járás, se a megye nem tudott eddig megoldani. Letelepítettük az ipart. Munkát adtunk több száz háztartásbeli asszonynak és lánynak. Megszűnt a falu lélekszámának fogyása. Minden parasztcsaládban nőttek az igények. Tisztelet övezi a havonta két-háromezer forintot hazavivő lányokat, asszonyokat a családban. Építettünk iskolákat, óvodákat, tanács- és pártszékházat, üzleteket, vízműhálózatot, *de a lakótelep építésébe „beletört a bicskánk".*

Alakult lakásépítési szövetkezet, a Jászsági TÖVÁLL vállalta a lakótelep felépítését, de csak 16 lakást épített, nyolcat félbehagyott, mert megbukott. Több mint egy évig nem talált a tanács kivitelezőt, aki befejezte volna a nyolc lakást.

Gondot okoz a tanácsnak a lakosság javító-szolgáltató igényeinek kielégítése is. Ugyszólván minden tanácsülésen felvetődik, hogy a hétezer lakosú nagyközségben *nincs fodrász, nincs, aki megjavítsa a porszívót, a televíziót, a rádiót, a mosógépet, a hűtőszekrényt.* A vegyesipari szövetkezet tévékávákat, dobozokat gyárt az Orion Gyárnak, de eddig nem nyitott olyan szolgáltatóházat, amelyben „szolgáltató-javító iparosok" dolgozhatnának. *Márpedig az asszonyok, lányok igénye városi rangú.* Legutóbb azzal álltak elő, hogy a háztájiban sok a fólia alatti kertészet, a tanácsnak is van két üvegháza, *de a névnapokra nem lehet virágot kapni. Nyitni kellene egy virágüzletet.*

Tej és szolgáltatás

A tanács különben most szervezi az áfész-szel a háztáji zöldségtermesztést. Fóliás és szabadföldi uborka-, zöldpaprika- és paradicsomtermesztésre *eddig több mint 250 szerződést kötöttek. A szerződők között sok a kalapgyári asszony.*

A háztájiból a zöldségfélét a budapesti ZÖLDÉRT Vállalat kötötte le. Egymillió-hatszázezer darab tölteni való paprikára és negyven vagon szabadföldi zöldségre szerződtek a háztáji gazdaságok tulajdonosai.

A kalapgyári tanácstagok legutóbb fölvetették, hogy a termelőszövetkezet megszüntette tejelő tehenészetét, és áttért január 1-től a húshasznú szarvasmarhatartásra.

— Nem lesz tej a faluban — mondották az asszonyok a tanácsülésen. — Érthetetlen, hogy egy hétezer lakosú községben áttérnek a hústermelésre, mikor nálunk *naponta több ezer liter tejre lenne szükség.*

— A tanács foglalkozik ezzel a problémával is. Meg kell oldanunk — mondotta Török Sándor tanácselnök. — Tej nélkül nem maradhat a falunk! A javító-szolgáltatás megszervezése is napirenden van.

Bodnár István

MANDÁTUM

Nemrégiben hírt adtunk róla, hogy az egyik alföldi község végrehajtó bizottsági titkárát a bíróság visszaélések miatt börtönbüntetésre és anyagi kártérítésre kötelezte. Az információ befejező mondata szerint az illetékes községi tisztviselőtől a *„korábban kapott Kiváló dolgozó kitüntetést megvonják".*

A szerkesztő szeme egy pillanatra megállt a mondat idézőjeles részén, s előzőleg talán megakadt rajta a hírt készítő újságíró szeme is. Kellemetlen dolog ez, esetleg ezt a részt nem kellett volna megírni, esetleg jobb lenne a már kész anyagból kihagyni.

Végül is köztisztviselőről van szó, olyan emberről, aki eddig bizalmat kapott, és akiről utóbb kiderült, hogy nem érdemelte meg. Mindenki úgy érzi — nemcsak a felettes szervek, és nemcsak az érintett község lakossága —, hogy egy bizalmi állásban levő becsapta őket. És éppen olyan funkcionárius, akit egyértelműen nemcsak becsületesnek tartottak, hanem, íme, ráadásul kiváló dolgozónak is nyilvánítottak. Az emberek megbántottnak érzik magukat, s ugyanakkor szégyenkeznek is.

Megbántottak és ingerültek, mert semmi közük a tisztességtelen üzelmekhez. Valaki éppen úgy megloptа bizalmukat, mint az állam kasszáját, s ugyanakkor szégyenkeznek is, mert a tettes eddig körükbe tartozott, együtt dolgozott velük, mindenképpen hozzájuk húzott, s ezt talán elvi vonatkozásokban is hangsúlyozta. A bűnöst természetesen a bíróság elé kell állítani, a nyilvánosság elé, a kollektíva szégyenét azonban jobb volna talán elrejteni.

Ellentmondásos érzelmi állapot ez, és éppen emiatt akadt meg a szerkesztő szeme és az újságíró tolla. Az idézőjeles rész — helyesen — mégis napvilágot látott, mert az ellenkezője felemás intézkedés lett volna.

Egyre inkább kollektív államban élünk és társadalmunk is évtizedről évtizedre erősödő közösségi vonásokat mutat. Magától értetődő, hogy mindinkább részei vagyunk e kialakuló *köz*-nek, s az egymást váltó nemzedékek méginkább azzá válnak. Nemcsak az országgyűlési képviselőknek van mandátumuk, többé-kevésbé mindnyájan *küldöttek* vagyunk. Tisztelet, becsület azoknak, akiknek — ha idejük eljön — mandátumuk *lejár*, de mi közünk hozzá, ha valaki idő előtt *lejáratja*?

Közösséget nem tartunk vele — maga tagadta ki magát belőle —, de azért *közünk* van hozzá. A felelősségre gondoljunk; nem is elsősorban a hivatalira, hanem a társadalmira. Mindnyájunkéra, akik a különböző helyeken dolgozunk. Amilyen nélkülözhetetlen a jó légkörhöz a bizalom oxigénje, olyan fontos felismernünk, hogy a bizalom nem egyenlő a vaksággal. A hozzáértők tudják, hogy nincsenek tökéletes bűnügyek; valószínűleg nincsenek az alakoskodásban tökéletes bűnözők sem. Hamarabb észre kellett volna vennünk — így gondolkodik a közvetlen környezet, *jogosan.* Jobban kellett volna ellenőrizni, töprenga felettes, *kötelességszerűen.*

Ez az önkritikus és elítélő hullám pedig összecsap egyfajta szégyenkezéssel, hiszen egyetlen bűnös képes beárnyékolni az egész kollektívát. Hasonlít ez a helyzet — kicsiben — ahhoz a sokszor tapasztalt jelenethez, hogy ha végigvezetnek valahol egy bűnözőt, akkor arra járó ismerőse süti le a szemét, holott fordítva illene.

Egy villanásnyira visszakanyarodva az ingerültség és a szégyenkezés indulat-párjához; az ingerültség egyfelől érthető, ugyanakkor tisztában vagyunk vele, hogy az ítélet a mindnyájunk érdekét képviselő bíróság dolga. A közösség ügyét valójában a közösség részéről megnyilvánuló higgadt és határozott elutasítás szolgálja, szemben az ilyen esetekben nem ritkán megnyilvánuló hangoskodással, amely az *„én előre tudtam"* jelszavával operál és a jobbik esetben *magáncélokat* takar, a rosszabbikban pedig az *általánosítás* alattomos érdekeit.

Éppen eme általánosítástól való félelem váltja ki adott esetben rosszkedvünket, s attól tartva, hogy folt esik a kollektíva becsületén, átvillan rajtunk, hogy jobb volna talán, ha a tettes funkciója, eddigi hovatartozása és megbecsültsége homályban maradna.

Pedig nem. Bármilyen kellemetlen dolog, ha szó éri a ház elejét, a bűnügy nem harmat, hogy az egész környékre szálljon és belőle csupán saját állampolgári felelősségünk mértékéig helyes érzelmi-indulati következtetéseket levonni.

A bíróság a fentebb idézett bűnügyben meghozta ítéletét, s hasonló helyzetekben meg fogja hozni a jövőben is, mert erre illetékes. A bűntettesek helyett azonban — az önkritikán túl — mi mindnyájan miért szégyenkezzünk? Nem vagyunk illetékesek.

REMÉNYI JÓZSEF

Apró Antal Kirchschlägernél és Kreiskynél

Parlamenti küldöttségünk programja

Ma befejeződik a látogatás

(Folytatás az 1. oldalról)

lönböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésére. Hangoztatta, hogy a két államnak a helsinki dokumentumok alapján ezt a példaszerű gyakorlatot kell a jövőben is folytatnia. Az osztrák államfő rámutatott, hogy a kölcsönös látogatások és eszmecserék továbbra is szükségesek, mert hasznosan járulnak hozzá a két szomszédország barátságához.

Apró Antal válaszában hangoztatta: a két ország jó viszonya politikai, gazdasági és kulturális téren egyaránt érvényre jut, s megnyilvánult a külügyminiszterek nemrég tartott találkozóján is. Magyarország és Ausztria számos nemzetközi kérdésben azonos vagy hasonló álláspontot vall, a kétoldalú kapcsolatokban pedig nincs rendezetlen probléma. *A magyar kormány és országgyűlés a helsinki dokumentumok megvalósításának jegyében őszintén kívánja ennek a jó viszonynak további eredményes folytatását* — mondotta Apró Antal.

Ugyancsak a délelőtti órákban a küldöttség látogatást tett a külügyminisztériumban. Itt a hivatalos külföldi látogatáson tartózkodó külügyminiszter nevében *dr. Heinrich Haymerle*, a külügyminisztérium főtitkára üdvözölte a vendégeket. A beszélgetés során hangsúlyozták, hogy mindkét ország továbbra is erőfeszítéseket tesz az enyhülés folytatására.

Délben *dr. Bruno Kreisky* kancellár a miniszterelnökség épületében fogadta Apró Antalt és az általa vezetett delegációt. A kormányfő villásreggelit adott. Ezen osztrák részről többek között részt vett *Lütgendorf* hadügy-, *Staribacher* kereskedelem- és iparügyi, *Weihs* földművelés- és erdőügyi miniszter, Haymerle, a külügyminisztérium főtitkára, továbbá a parlamentben képviselt politikai pártok frakciójának vezetője: *Fischer* a Szocialista Párt, Koren a Néppárt és *Peter* a Szabadság Párt részéről. A magyar küldöttség kíséretében ott volt dr. Nagy Lajos nagykövet is.

A villásreggelin pohárköszöntők hangzottak el. Kreisky kancellár a két ország kapcsolatairól szólva, a gazdasági együttműködést jónak nevezte, de egyúttal hangsúlyozta, hogy a jövőben mindkét államnak törekednie kell *a még feltáratlan lehetőségek jobb kihasználására.* Történelmi visszapillantást adott a kapcsolatok alakulásáról és kijelentette: ez az együttműködés a teljes normalizálás időszakához érkezett, és ezzel a két ország más államoknak is példát mutatott. Nemcsak az idők századából vagyunk társak — mondta Kreisky —, hanem az is társakká tesz bennünket, hogy együtt élünk a Duna térségében. Mindezek lehetővé teszik, hogy jó kapcsolatainkat tovább fejlesszük.

Apró Antal válaszában tolmácsolta kormányunk és országgyűlésünk üdvözletét, s örömmel állapította meg: a küldöttség, amikor viszonozta az Osztrák Nemzeti Tanács delegációjának magyarországi látogatását, egyúttal különböző szinten hasznos eszmecseréket is folytatott. Kiemelte a két ország gazdasági együttműködésének fontosságát, s a többi között kijelentette: „Úgy gondoljuk, hogy *az együttműködést jelentősen megkönnyíti az államaink között kialakult kedvező politikai kapcsolat, a földrajzi szomszédság nyújtotta lehetőség és az érdekek közössége.* Kormányunk évek óta arra törekszik, hogy gazdasági és kulturális vonatkozásban és egyéb területen is szélesítse a magyar—osztrák kapcsolatokat."

Délután képviselőink *felkeresték a parlament épületét*, s ott találkoztak a nemzeti tanács és a szövetségi tanács vezetőivel, valamint a kétkamarás osztrák parlament több képviselőjével.

Este a bécsi *Operaház előadásán vettek részt*, majd a Hotel Sacher különtermében Anton Benya, a nemzeti tanács elnöke adott vacsorát küldöttségünk tiszteletére.

Parlamenti delegációnk ma fejezi be ausztriai tartózkodását, és a délutáni órákban utazik vissza Budapestre.

Az országgyűlés ipari bizottságának napirendjén

A gépipar terve, környezetvédelem

Az országgyűlés tavaszi ülésszakán elhangzó két nagy jelentőségű előterjesztésről — a kohó- és gépipari tárca ötödik ötéves tervéről, 1976-os feladataink végrehajtására való felkészüléséről és az emberi környezet védelméről szóló törvényjavaslatról hallhattak tájékoztatást az országgyűlés ipari bizottságának tagjai kedden ülésükön, amelyen *dr. Vida Miklós*, a bizottság titkára elnökölt. Az ülésen részt vett és felszólalt *dr. Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, *Inokai János*, az országgyűlés alelnöke és *dr. Trethon Ferenc* pénzügyminiszter-helyettes.

Nemeslaki Tivadar kohó- és gépipari miniszter a tárca vállalatai előtt álló feladatokat ismertette. Elemezte azokat a tennivalókat, amelyek e jelentős iparág termékeit *versenyképessé* tehetik a világpiacon. Szólt az iparág tartalékainak feltárásáról, s ezzel összefüggésben a termékszerkezet korszerűsítéséről, a gondosabb, alaposabb készletgazdálkodásról, a kooperációs fegyelem javításáról, s a termelékenység további növeléséről.

A miniszteri beszámolót követő eszmecserére a módszertani kérdések elemzése volt jellemző, hasonlóan az emberi környezet védelméről szóló törvényjavaslat vitájához. *Szilágyi Lajos* építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes a környezetvédelem regionális, világméretűvé váló programjába ágyazottan ismertette az emberi környezet védelméről szóló törvényjavaslatot.

A beszámoló vitájában a képviselők szóltak arról, hogy az emberi környezet védelmében és megóvásában *nem a szó szoros értelmében vett védekezés az elsődleges cél, hanem a megelőző, távlati, tervszerű környezetalakítás.* Méltatása kapcsán rámutattak arra is, hogy általánosan meghatározza a környezetvédelemmel kapcsolatos jogi felelősség különböző formáit, s az alkalmazható szankciók egységes rendszerét. Így az emberi környezetért való felelősséget — például a bírságolás lehetőségét — olyan területekre is kiterjeszti, ahol a felelősség megállapítására eddig *nem volt* jogi lehetőség. A képviselők nagyfokú felelősségét jelzi, hogy néhány *módosító* javaslat is elhangzott.

A két napirend vitájában *Falk Miklós, Gyuricza László, Hargitai Ágnes, Hevér Lajos, Jazbinsek Vilmos, Kangyalka Antal, Karkus Sándor, Méhes Lajos, Novák Béla, Ollári István, Szigeti István, Törő Sándor, dr. Vida Miklós és Vilmányi Mária* szólalt fel.

Miért rossz a cipő?

Összhangot az igények és a lehetőségek között – A szelektív fejlesztés hozhat javulást

A legfájóbb pont: a cipőipar *nem teljesítette* IV. ötéves tervét. Eredetileg 1975-re 52 millió pár cipő gyártását tervezték, a belföldit jóval meghaladó szocialista, elsősorban a szovjet importigények miatt — ám 1973-ban felül kellett vizsgálni a koncepciót. A termelési tervet 48 millió párra mérsékelték, végül 43,1 millió cipó került le a szalagról.

Ahol legjobban szorít

A bajok fő oka, hogy nincs elég munkaerő. A budapesti üzemek munkáslétszáma radikálisan csökkent; a vállalatok vidékre „menekültek", a telepítések pedig részben esetlegesek voltak. Mindez tovább fokozta a technológiai és a minőségi gondokat; nem volt eléggé átgondolt a piaci munka sem.

Pedig *igénylik* a magyar cipőt a szocialista országokban, sőt, keresettek a tőkés piacokon is — ám az arányok kialakítása már *megkérdőjelezhető!* Nézzük először a belföldi helyzetet. A belkereskedelem — úgy tűnik — *túlbecsülte* a hazai kereslet várható növekedését; ma is nagyok az eladatlan készletek, mert nem megfelelő a választék és a minőség. Ellentmondás volt és van a Belkereskedelmi Minisztérium keretszámai és a nagy- és kiskereskedelmi vállalatok tényleges, kisebb rendelései között is. Ám az ipar még ezeket sem képes kielégíteni! Sőt, kevesebb cipő került szocialista exportra, mint tervezték és csökkent néhány ezer párral a tőkés kivitel is. A gondok következményei egyaránt terhelik a külkereskedelmet, az ipart: a tavalvi visszaesés csak részben magyarázható a tőkés recesszióval. Közrejátszott az is, hogy az 1975-ös termelői árak viszonylag későn alakultak ki, s bár a Könnyűipari Minisztérium arra biztatta a gyárakat: vállalják a kockázatot és kössék le termelésüket (jobb kisebb nyereséggel eladni, mint kiszorulni a piacokról), a gyárak *rugalmatlansága és bizonytalansága miatt számos üzletről lemaradtak.* Fellazult a szerződéskötési fegyelem is. A piaci igényeknek *sem az ipar, sem a kereskedelem, sem a kooperáló vállalatok nem tudtak megfelelni.* Szorosabb együttműködésre volna szükség: hosszabb távú megállapodásokkal *jobban összehangolhatnák* az érdekeket.

Paradox helyzet keletkezett az idén. Miközben *jóval több* cipőre volna szükség — először a hazai iparág történetében — *túlkínálat mutatkozik bőrből!* A Budapesti Bőripari Vállalat és a Simontornyai Bőrgyár első féléves kapacitása például, még nincs teljesen kitöltve. A visszaesést nem csupán a termelési gondok okozták, hanem az életbe lépett szigorúbb készletgazdálkodási szabályozók is. (Hibás egy-egy üzemben a bőr-, műbőr-felsőrészű cipők termelésének aránya.)

Furcsa ügy: *kell is a cipő, meg nem is.* Pontosabban fogalmazva: divatosabb, keresettebb választék volna szükség, de ennek raktározási, elosztási kockázatában az ipar és a kereskedelem még az eddiginél is kevésbé érdekelt!

A feltételek

Hogyan tovább? Nyilvánvaló, hogy hatékonyabb, jobb minőségű munkát *csak az eddiginél átgondoltabb piackutatás és szelektív iparfejlesztés hozhat.* Jelenleg száz kisebb-nagyobb vállalat és szövetkezet foglalkozik cipőgyártással és -javítással. Ez a széttagoltság *felerősíti* az iparág gondjait, célszerűnek látszik, hogy az V. ötéves tervben a rendelkezésre álló mintegy 1,4 milliárd forintos beruházási összeget elsősorban a korábban rekonstruált hét nagyvállalat termelésének *stabilizálására* fordítsák, s *kijelöljék* azokat a gyártókat, amelyeket érdemes intenzíven fejleszteni. A többiek az iparág kooperációs, bedolgozói hátterét erősíthetnék. Ez megfelel a nemzetközi tendenciáknak is. Az iparilag fejlett országokban ugyanis egyre inkább *visszaszorul* a cipőipar: a munkaigényesség miatt inkább a késztermékimportot részesítik előnyben, mint a hazai termelést. A nyersanyagokban gazdag fejlődő országok pedig *maguk is építenek cipőgyárakat.*

Ismerve lehetőségeinket — még hosszabb ideig egyensúlyi szerepet tölthetnénk be ebben az iparágban — tehát érdemes lenne fejleszteni, miközben piaci pozíciónkat termelési kooperációkkal, közös vállalatokkal javíthatjuk. Az V. ötéves terv szerint 1980-ra 51—52 millió pár cipőt gyártunk, amelyből 16,6 millió kerül a szocialista és 8 millió a tőkés országokba.

Ám a további fejlődés kikerülhetetlen feltétele a szélesebb választék, a jobb minőség és a gazdaságosság.

Alacsony nyereséggel

Nem az ipar védelmében mondjuk: de az, hogy *mit lehet kapni az üzletekben, a jelenlegi kiválasztási rendszertől, a kereskedelemtől is függ.* Bizonyíték erre, hogy a cipőipar kínálata évente 80 százalékban *megújul*, de az új formákkal *mégsem találkozunk megfelelő mértékben az üzletekben.*

A cipőipar gazdaságossága — ezt a központi bérszabályozás mindennél ékesebben bizonyítja — *alacsony.* Termékeinek 80 százaléka kötött áras — *ezen nem kell, nem szabad változtatni.* De annak már *meg lehetne teremteni* a feltételeit, hogy a cipőgyárak *érvényesíthessék megengedett* áremelési lehetőségüket. Az alacsony nyereség másik oka a kalkulációs rendszer, az, hogy csak első osztályú termékeket állíthatnak be gyártási programjukba. E feltétel megkövetelése azonban irreális. A kedvezőtlen munkaerőhelyzet és egyéb okok miatt ugyanis *kizárt, hogy a szalagot csak első osztályú termék hagyja el.* Az utólagos minőségi kifogások pedig átlagosan egyharmaddal csökkentik a gyártók eredményét.

A belső ellenőrzés megszilárdításán túl a belföldi garanciális rendszer *felülvizsgálatára* is szükség lenne. A cipőkre ma hathónapos szavatosság jár. Ez a nyári szandáloknál, divatcipőknél indokolatlan, mert ezek idénycikkek —, de a csizmáknál, a bakancsoknál éppen a magasabb használati igény miatt — *hosszabb szavatossági idő is elkelhet.* A differenciálás lehet a megoldás, mind a garanciaidőben, mind pedig a panaszok elbírálásában. (Érdekes számítógépes kísérletbe kezdtek nemrég a kutatók, amely nemcsak a „panaszkörzeteket" határozza meg, de választ ad például arra is, hogy miért a szezon végén a legtöbb a reklamáció . . .)

A cipőipar nyeresége az export — és ezen belül is elsősorban a tőkés kivitel *bővítésével* növelhető. Erre ösztönöznek az új szabályozók is. A képződő nyereségből ma a könnyűipari átlagnál többet vonnak el a cipőipartól. Mi indokolja ezt?

A cipőipar mai helyzetét az illetékesek figyelmébe ajánljuk, jövője — és a jobb cipők érdekében.

Bossányi Katalin

KGST – Közös Piac

Jó alap

Noha az elmúlt évben a kelet—nyugati kereskedelem növekedési üteme valamelyest *csökkent*, továbbra is a világkereskedelem *legdinamikusabban* bővülő szektora maradt. Különösen érvényes az a KGST-országok és a Közös Piac tagállamai közötti kereskedelemre, ahol az árucsere-forgalom az elmúlt hat évben csaknem másfélszeresére növekedett. A hagyományos kereskedelmi kapcsolatokon kívül számottevően bővült az együttműködés műszaki és technikai téren, s az ipari kooperációk száma eléri már az ezret.

Lehetőségek, akadályok

A kapcsolatok bővülésével, persze, *korántsem elégedettek* az érdekelt országok, hiszen mindkét részről *igen sok még a kiaknázatlan lehetőség.* A szocialista országok részesedése az EGK-államok külkereskedelmében, a nagy volumenű üzletek ellenére, 10 százalék alatt van, s ez nem tükrözi kellőképpen a KGST-országok világgazdasági súlyát. (A világ lakosságának 10 százalékát kitevő kilenc KGST-ország 33 százalékkal részesedik a világ ipari termeléséből, nemzeti jövedelme, 1949-hez viszonyítva, hatszorosára emelkedett.)

A két gazdasági integráció közötti közeledés gondolatát *Leonyid Brezsnyev* vetette fel még 1972-ben, a szovjet szakszervezetek kongresszusán: *„. . . e csoportosulás (a Közös Piac) részvevőihez fűződő viszonyunk természetesen attól függ, hogy ők a maguk részéről milyen mértékben ismerik el az Európa szocialista részében létrejött realitásokat, egyebek között a KGST-tagállamok érdekeit. Mi a gazdasági kapcsolatokban az egyenjogúság mellett és a megkülönböztetések ellen foglalunk állást".*

Időközben Brüsszel olyan döntést hozott, hogy 1975 januárjától csak a Közös Piac főbizottsága illetékes a szocialista országokkal hosszú távú kereskedelmi megállapodást kötni. Ennek a döntésnek az volt a célja, hogy rákényszerítsék a szocialista országokat az EGK elismerésére — mégpedig anélkül, hogy a Kilencek hasonló lépést tennének a KGST, mint szervezet, irányába, az egyenlőség elve alapján. A KGST-államok természetesen nem fogadhattak el egy ilyen határozatot.

A két gazdasági organizáció közötti hivatalos kapcsolatteremtés első lépése volt, amikor 1974 őszén *Faggyejev*, a KGST titkára meghívta a brüsszeli bizottság elnökét moszkvai látogatásra, hogy megtárgyalják a két szervezet közötti együttműködés formáit és módozatait. A megbeszélésekre tavaly februárban került sor. Ekkor körvonalazták *először* azokat a területeket, amelyeken együttműködés, információcsere és rendszeres érintkezés lenne szükséges a két szervezet között.

Új KGST-javaslatok

Az európai biztonsági és együttműködési konferencia Helsinkiben aláírt záródokumentuma *további lendületet adott* a hivatalos közeledésnek. A „helsinki szellem" jegyében fogant az a dokumentum is, amelyet a közelmúltban — egy évvel a moszkvai megbeszélések után — nyújtott át a KGST végrehajtó bizottságának soros elnöke az EGK miniszteri tanácsa elnökének a KGST javaslatáról a Közös Piac országaival való együttműködésre.

A szocialista gazdasági integráció javasolja, hogy kössenek megállapodást a KGST és tagországai, valamint az EGK és tagállamai között a kölcsönös együttműködés alapjairól. Az átnyújtott megállapodás-tervezetet a KGST mielőbb szeretné megtárgyalni a Közös Piaccal Moszkvában vagy Brüsszelben. Egyik leglényegesebb pontja, hogy a két szervezet a legnagyobb kedvezmény elve alapján tegyen meg mindent a tagállamok közötti kereskedelem kiszélesítése érdekében.

A KGST kész a gazdasági együttműködés időszerű kérdéseinek kölcsönös tanulmányozására, valamint információcserére a két integráció tevékenységéről. A tervezet értelmében sor kerülhet a két szervezet pénzügyi és hitelkapcsolatainak tanulmányozására, valamint az együttműködés bővítésére a környezetvédelem, a szabványosítás és a statisztikai területén.

A megállapodástervezet arra is kitér, hogy egyes témákban sor kerülhet a két szervezet között közvetlen megállapodásra, vagy egyes országok és a „másik" organizáció, mint egész, közötti megállapodások létesítésére is.

Természetesen még hosszas tárgyalások szükségesek a részletek tisztázására, az álláspontok közelítésére. A KGST-országok most beterjesztett javaslatai mindenesetre jó alapot nyújtanak a további közeledésre, amely csak az egyenlőség alapján történhet.

A nemzetközi munkamegosztás ma már olyan magas szintű, hogy mind a szocialista, mind pedig a tőkés államoknak *fontos érdeke az egymással való kereskedelmi, műszaki és kooperációs kapcsolatok kibővítése és elmélyítése.* Mind a KGST, mind pedig a Közös Piac realitás. Ebből kiindulva dolgozták ki a szocialista gazdasági integráció tagállamai együttműködési javaslataikat, s csak ilyen alapon tárgyalhatnak a nyugat-európai Kilencek.

G. Gy.—L. P.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Két kiállítás Brüsszelben

A Brüsszelben szombaton *megnyílt* nagyszabású nemzetközi turisztikai és szabadidő-kiállításon a magyar, a szovjet, a lengyel, a csehszlovák, a bolgár és az NDK-beli idegenforgalmi vállalatokon kívül első ízben szerepelnek Kuba és Mongólia idegenforgalmi szervei. A szocialista országok *közös pavilonban* adnak részletes ismertetést a turisztikai lehetőségekről. A belga főváros egy másik kiállítási csarnokában nemzetközi könyvbemutató és vásár nyílt. Harminc ország *száznál* több kiadóvállalata mintegy 100 ezer kötet könyvet mutat be.

Izraeli–EGK tárgyalások

Újabb kedvezményeket akar a deficitre hivatkozva a Közös Piactól a Tel Aviv-i kormány Izrael exportja számára. *Rabin* miniszterelnök erről tanácskozik a hét végén *Francois-Xavier Ortolival*, az EGK bizottságának elnökével. Az izraeli kormány tavaly kötött új kereskedelmi és gazdasági megállapodást az EGK-val.

USA: növekvő kivitel Nyugat-Európába

Az Egyesült Államok 1975-ben *28,8 milliárd dollár értékű árut exportált* a Közös Piac tagországaiba. Az előző évben 22 milliárd dollár volt az exportált áruk értéke.

Az OPEC-országok bankbetétjei

A közel-keleti és észak-afrikai kőolajtermelő országok az Egyesült Államok 21 legjelentősebb bankjánál 14,5 milliárd dollár összegű bankbetéttel rendelkeznek.

Föllendülőben az NSZK autógyártása

A Német Szövetségi Köztársaságban idén januárban és februárban nagymértékben *emelkedett* az autógyártás az elmúlt év hasonló időszakához képest. Így például a BNW 21 ezer járművet állított elő, 75 százalékkal többet, mint egy éve.

Havanna

Idegenforgalmi tanácskozás

Havannában pénteken befejeződött a KGST-országok idegenforgalmi kormányszerveinek 11. plenáris ülése. A magyar küldöttséget *Szurdi István* belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke vezette. Első alkalommal vett részt — megfigyelőként — a Vietnami Demokratikus Köztársaság képviselője.

Az ötnapos tanácskozásról aláírt jegyzőkönyv *kiemeli, hogy a távprognózis szerint, amelyet a magyar munkacsoport készített, a KGST-országokba látogatók száma 1990-ben elérheti a 120 milliót, vagyis az 1970. évinek ötszörösét.*

A kubai sajtó nagy figyelmet szentelt annak az elfogadott magyar javaslatnak, hogy hozzák létre a KGST-országok ifjúsági turisztikai bizottságát a fiatalok utazási igényei kielégítésének segítésére.

Gyorsmérleg London előtt

Szovjet–angol kereskedelem

Az angol vállalatok *növekvő érdeklődéssel figyelik a* Szovjetunió gazdasági életének fejlődését. Egy évvel ezelőtt, *Wilson* miniszterelnök és *Callaghan* külügyminiszter moszkvai látogatása után kezdtek ismét gyorsabb ütemben fejlődni a két ország gazdasági kapcsolatai. Megszületett a két ország kereskedelmi-gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésének *hosszú távú programja.* Az együttműködés *fokozását* segítik elő a két ország gazdasági, kereskedelmi szakembereinek kevésbé látványos, de eredményeiket tekintve annál hatékonyabb, rendszeressé váló kölcsönös látogatásai is. A brit miniszterelnök látogatását követően két ízben járt a Szovjetunióban *Peter Shore* kereskedelemügyi miniszter, és *Nyikolaj Patolicsev* is ellátogatott Londonba. Szaporodtak az egyes minisztériumok, a kereskedelmi kamarák és a vállalatok szintjén is a *kölcsönös látogatások.*

A két ország kereskedelmének volumene 1975-ben elérte a *kilencszázmillió rubelt.* Az 1976—1980-as tervidőszak iparfejlesztési beruházásaiban Nagy-Britannia is *részt vehet ipari berendezések, gépek szállításával.* Különösen vonzóvá teszi a szovjet piacot a brit cégek számára is hatalmas felvevőképessége. A szovjet megrendelések teljesítése *jelentős létszámú munkaerő foglalkoztatását biztosítja.* A brit kormány csaknem egymilliárd font értékű, öt évre szóló hitelkeretet biztosított a szovjet vállalatok angliai vásárlásainak finanszírozására. Ezért is előzi meg nagy érdeklődés *Gromiko* szovjet külügyminiszter küszöbönálló látogatását Nagy-Britanniában.

Bencze László rajza

A Varsói Nemzeti Színház Budapesten

Wyspianski Menyegzője

Krakkó mellett, Bronowicze faluban áll *Stanislaw Wyspianskinak*, a lengyel szecesszió és szimbolizmus e nagy alakjának, az írónak, festőnek, színházművésznek szülőháza. Benne ma egy kicsiny múzeum kapott helyet, inkább csak emlékszoba; a nemzeti kegyelet a klasszikussá lett művész egykori bútorait, kéziratait, személyes holmijait gyűjtötte össze benne. Például *fényképeket* is, amelyen ő szerepel. Az egyiken az író esküvőjét örökítette meg az egykori fotográfus; a lakodalmi gyülekezet csoportképét látjuk; magas galléros, frakkos urakat, estélyi ruhás hölgyeket — és közöttük parasztcsizmás, bekecses legényeket és szép menyecskéket, akik hímzett ujjast, pártát viselnek. Urak és parasztok vegyesen — az író „falura nősült", vidéki leányt vett el feleségül.

Mintha ez a lakodalmi kép elevenednék meg a *Menyegző* első jeleneteiben; a kitűnő rendező, *Adam Hanuszkiewicz* színpada még hangsúlyozza is ezt a különös vegyületet, mert összemossa a kosztümöket: a lakkcipőhöz bárányvbundát viselnek, gombos topánhoz díszes parasztblúzt; a zsúptető alatt biedermeier garnitúra áll, de faragott parasztszékek keverednek közé, a csillogó üvegkészlethez füstös ikonok társulnak. *Frakk és parasztbekecs* — ha a kellékeket tekintjük, ez az előadás alapjelképe, híven az író szándékhoz, amely a kellékeknek megfelelő társadalmi kapcsolatok természetét és lehetőségeit firtatta a századfordulón, műve megírásakor.

Hogy a darabot megérthessük — hiszen, ha őszinték akarunk lenni magunkhoz, a drámából készült *Wajda-film* bonyolult képi szimbolikája sem vitt egész közel az összefüggések tisztázásához —, tudnunk kell valamit a kor lengyel történelméről, vagyis be kell hoznunk valamit mulasztásunkból e téren. Mindenekelőtt azt kell tudnunk, hogy akkor, a múlt század végén *nem is volt* Lengyelország. Már egy évszázada, hogy ismét elvesztette önállóságát és részei a monarchiához, a cári birodalomhoz és Poroszországhoz tartoztak. Az önállósodási törekvések rendre kudarcba fulladtak, a nemzeti felkelések elbuktak, méghozzá olykor *belső viszály* okán; volt a negyvenes években olyan pozitív tartalmú nemesi felkelés, amelyet a cinikus cári hatalom lengyelekkel, lengyel parasztokkal veretett le. Ez a tragikus szituáció is táplálta azt a gondolatot — s a romantika jegyében fogant irodalom még támogatta —, hogy a nemzeti önállósulás alapfeltétele az egymás mellett élő osztályok összebékülése; az összefogás és összeolvadás minden téren, még a legszemélyesebb szinten, a családi kapcsolatokban is. Nem *divat* volt tehát a ruhacsere, nem *úri passzióból* mentek el nemes ifjak falusi asszonyt keresni — nem sikk volt mindez, hanem ideológiai meggondolás és politikai-taktikai lépés. A nemzet egységének és újjáéledésének zálogát látták benne — elsősorban az értelmiségiek.

S hogy joggal-e? Végül is erről szól a lengyel klasszikus drámának ez az alapműve, és erről az előadás. Menjünk csak vissza a szcenikai képhez. Hanuszkiewicz az első rész ricsajos lakodalmi tablójához rafinált színpadot kreált: két koncentrikus korong forog egymás mellett, s ebből az következik, hogy amelyik szereplő egy helyben áll, azt a lába alatt mozgó talaj menthetetlenül viszi magával, az sodródik, meg az is, hogy ha két szereplő egymás felé próbál közeledni, hát egy helyben maradnak (mert a színpad alattuk ellentétes irányban elforog). Az akaratlan sodródás és az egy helyben topogás színtere ez; a rendező továbbgondolta és mai szemléletünknek megfelelően tovább fokozta az író jelképrendszerét.

Wyspianski maga kétlelkű volt ebben a kérdésben. Egyrészt szeretett volna hinni az osztályokat összebékítő nemzeti egység gondolatában (és saját életében próbálta megvalósítani: a Menyegző önéletrajzi dráma *is*), másrészt tisztán látta a kísérlet utópisztikus voltát és társadalmi lehetetlenségét. Így lett magából a drámából végül is ironikus pamflet és kegyetlen önleleplezés.

A romantikus társadalmi ideál a mai rendező szemében pedig már nevetnivaló; így lett a korábban némi nosztalgikus pátosszal játszott darab a kezén (mostani második rendezésében kiváltképp) *tragikomédia*, melyben az első rész lakodalmi gyülekezetének figurái egytől egyig leleplezésre méltó, kisszerű alakok. *A reménytelen csodavárás* drámája a Menyegző, mondja a rendező, olyan, mint mondjuk a Három nővér vagy manapság a Godot. Szellemes paradoxona szerint (amelyet egy nyilatkozatából kölcsönzünk), ha az a bizonyos három nővér első osztályú moszkvai vonatjegyet kap a kezébe, ott pedig gyönyörű palotát —, nos, ők akkor is otthon maradnak abban a sivárságban, amely-

ben élnek. E szellemben közeledett a rendezés a Menyegző figuráihoz is, és ebből következett, hogy nála a drámai síkok is mintegy megcserélődnek: az esküvő reálisan megírt figurái lesznek voltaképp a fantáziaalakok és a lerészegedett lakodalmas nép képzeletében megelevenedő egykori mitikus és történelmi alakok hordozzák magát a drámát.

A filmből is emlékszünk rá, hogy a mámoros vigalom során táncba hívott szalmabáb megidézi a játék hőseinek emlékképeit; a lengyel irodalom és történelem (pozitív és negatív előjelű) legendás figuráit, akik a kijózanodókat a hajnal-keserű valóságra ébresztik. Az udvari bolond átadja pálcáját az újságírónak, hogy álljon vele a felkelés élére. A költőből középkori grunwaldi lovag lesz. De megjelenik Braniczki hetman is, aki annak idején elkótyavetyélte hazáját a cáriaknak. A falu bolondjának Szela, a parasztvezér jelenik meg, és egy vödör vizet kér, hogy „lemossa magáról a meggyilkolt nemesek vérét". És végül megjelenik Wernyhora, a hajdan valóban élt, de aztán mitikussá magasult sztyeppi vándorénekes, a nemesi-paraszti szövetség egyetlen pozitív alakja a lengyel történelemben, és felszólítja a házigazdát, hogy hirdesse meg újra a felkelést. Átadja aranykürtjét, mintegy a lázadás szimbólumát. És itt jön talán az író legfájdalmasabb-komikusabb jelképsora. A nemesi gazda továbbadja a kürtöt feleségének, hogy az ő paraszti ravaszsága talán inkább célhoz vezető. Tőle az egyik vőfélyhez kerül, aki tiszte szerint össze kell hogy toborozza a lázadó parasztokat. Ez meg is történik, csakhogy mire a vőfély ismét előkerül, a kürt nincs már nála. Rádöbben, hogy elveszítette — méghozzá akkor, amikor *lehajolt, hogy pávatollas díszfövegét a földről föivegye.* Nincs kürt, nincs lázadás, a parasztok eldobálják fegyvereiket, a kijózanodó lakodalmi nep utolsó tétova tragikus táncba kezd...

Keserű és gúnyos sémák, ironikus szimbólumok halmaza e a nagy erejű dráma, mélyen beágyazva a lengyel történelem és a lengyel irodalom valóságába: Mickiewicz éppúgy gazdálkodott ebből a „készletből", mint Witkiewicz, aminthogy később Wyspianski munkásságához kapcsolható bizonyos értelemben Slowaczki, de a mai drámaírók, Rozewicz, Mrozek, Brýll munkássága is. Ha a Menyegzőt megismerjük (és milyen jó volna magyar előadásban is látni), megtudunk valamit a századeleji „Ifjú Lengyelország" mozgalmáról és azon keresztül a lengyel nemzeti gondolat sokszor ellentmondásos és tragikus történetéből. A varsói napok keretében színre került mostani előadás — amelyben olyan világhírességek is szerepeltek, mint például a Wajda-filmekből jól ismert *Andrzej Lapicki* és *Daniel Olbrychski*, vagy (a Költő szerepében) maga *Hanuszkiewicz* — arra a kötelességünkre is figyelmeztet, ami a hasonló történelmi szituációban élő szomszéd népek múltjának jobb megismerésében reánk hárul.

Lukácsy András

Keszthelyi Rezső:

Ágyazáskor

az érdektelenül tragikus
sors várható
fordulatai

nem tudom
ki az az Olivier Nelson
az ő zenekara fog játszani

de hallom már:
jazz felvételek
s nagyon jó lesz nélkülözni
a beteljesülést
nemkülönben egy váza virágot

és közönségesen
betakarózni

Képes Géza:

Változatok

Régi templom előtt
hűvös kiugró:
karcsu oszlopok —
alacsony kőfalak

az egyik kőfalon
sötét hajú
olasz nő
bikiniben
fekszik
hanyatt:

meztelen hasán
hatalmas
szőlőfürt —
a lány
nézi az eget
és lusta mozdulattal
csipegeti
a nagyszemű
aranyszínű
szőlőszemeket.

Megyünk tovább
de a kiugró
hűvös szépsége
később visszahúz még:

eltűnt
a szép
olasz lány
de szőlőfürtjének
mocskolt gerezdje
ott hever
a vakító tiszta
kőfalon
tíz lépésnyire
a szemétkosártól —

(A Rút
a Szépnek
más alakja csak —
a kettő
néha
összecsap:
harcuk ilyenkor
szülője lesz
az Újnak —

Néha meg
épp
egymás bőrébe
bújnak
amint az már
játékos istenek
szokása —

mint mikor
tükör előtt állsz
s arcodat
formázza a kép

vonásról vonásra —

és néha
mikor
eléd
valaki
görbetükröt
tart:
izgalmasabb
a torz
tükörkép
mint a szép
nyugodt
arc).

(Ráb szigetén, 1972. augusztus 12-én)

Dr. Római őrmester

Egy magyar régész a szabadságharcban

Römer F. Flóris neve a magyar régészet történetében a kezdeteket jelöli. 1866-ban jelent meg tollából az első magyar nyelvű, összefoglaló jellegű archeológiai kézikönyv, a *Műrégészeti Kalauz*, különös tekintettel Magyarországra. E könyvből — mint Hampel József írta — *„egy egész régésznemzedék tanult, s nőtt fel rajta"*. Hasonmását — a kortárs *Ipolyi Arnold* szerint — *„hasztalan keresnők a miénknél jóval előbbre haladott összes európai irodalomban"*. Rómernek volt köszönhető, hogy 1876. szeptember 9-én Magyarországon rendezték meg a *nemzetközi őstörténeti és antropológiai kongresszust*, amelynek egyik kiadványa Römer kutatási eredményeit tette közzé. Ebben a műben *„benne volt minden, amiről a szaktudomány akkortájt tudhatott"*.

Ki is volt hát ez az ember? Egy pozsonyi cipészmester első fiúgyermeke. Abban az évben született, 1815-ben, amikor a bécsi kongresszus véget ért, és a három uralkodó megkötötte az oly hírhedtté vált Szent Szövetséget.

Világnézetére döntő befolyást gyakoroltak azok az események, amelyek éppen akkor érlelődtek, amikor — természettudományi és teológiai felkészülésének befejeztével — 30 éves korában — visszatért Pozsonyba, és szembetalálkozott a reformkori országgyűlést foglalkoztató eszmékkel.

A Römer életére vonatkozó eddigi kutatások még nem tudtak fényt deríteni arra, hogy a fiatal szerzetes milyen mértékben és hogyan foglalt állást kora politikai problémáiban. Annyi azonban bizonyos, hogy természettudományos tárgyú előadásai a *„világosságtól irtózó, ósdi elemeknek"* — felsőbb hatóságainak —

nem nagyon tetszettek. Többek közt talán éppen ez válthatta ki Rómerben a rendjével való *első meghasonlást*. Csonkán maradt életrajzában erről a korszakáról a következőket jegyezte fel: *„... előadásaimat az akadémiai jogászok, városi tisztviselők és az evangelicum lyceum physicusai kezdék seregesen látogatni, mi szokatlansága miatt collégáim közt, kik már egyenlőre nem igen kedveltek, irigységet támasztott és a prodirector által consensualiter felszólíttattak, hogy a vendégeket előadásaimtól eltávoztassam. Engednem kellett, pedig a prodirector volt az, ki ... engem felszólított, hogy a lyceumbelieknek előadásaim látogatását ... megengedjem. Tehettem volna ebből bajt is és botrányt. Elkezdtem az előadás alatt dictálni és a hallgatóság nagy része el is maradt. Két évi működése alatt a szigorúság embereinek, akik irigységüket e szent burkolattal takargatták, volt elég okuk működésemmel meg nem elégedniök. Nem tetszett az, hogy egész nap a múzeumban voltam, hogy gyakran vidékre kirándultam, és pedig többnyire hallgatóimmal ... Hozzájárult, hogy a lapok és a lakosok ... dicsértek ... elismerést szavaztak ... a ligetben alapított füvészkertért magasztaltak. Ez elég volt arra, hogy a főapáthoz egynéhányunk ellen vádat irattak és az egész ház előtt, a higgadtabbak nem csekély rosszallásával megrovattunk. Ezen perctől kezdve minden kedvemnek a szerzethez vége volt."*

Gyökeret ereszt a reaktor

Jól halad az alapozás – Pillanatfelvétel Paks leghíresebb pontján

— *Szabad péntek?* Az építésvezetőség egyemeletes irodaháza körül már ünnepi a forgalom, kevés a munkaruhás ember.

— Eltúlozza — igazít ki *Varga Tibor* főépítésvezető. — Minden nagyobb beruházásnál a hétfő egy része az érkezéssel, a péntek második fele pedig *az elutazással* telik el. Messziről jönnek, és az ország legtávolabbi pontjára is indulnak a hétvégeken munkásaink. Szállítási, forgalomszervezési nehézségek, persze, adódnak a korai elutazásból és a kései érkezésekből, de egyelőre nem találtunk áthidalásukra végleges megoldást.

A harmadik esztendő

— *Nem fenyegeti veszély a határidő betartását?*

— Szó sincs róla. Az építkezés harmadik évében tartunk, a kiskatonákkal együtt összesen *kétezer-nyolcszáz ember dolgozik* a területen, és a munka előrehaladtával *tovább bővül* a létszám. Az 1966-ban megkötött és 1970-ben módosított magyar—szovjet kormányközi egyezmény szerint a paksi atomerőmű első 440 MW-os blokkjának 1980-ban *áramot kell szolgáltatnia*. Ma már a két 440 MW-os blokkot építik, ott *most is dolgoznak* az emberek.

Papp Béla, az üzemi főépület — a reaktor — építésének műszaki ellenőre mutatja a terepet. Tavaly július óta felfelé építenek az emberek. Munkájuk — a reaktor helye felé közeledve — mégsem látszik. 1974 novemberétől a következő év júniusáig 230 ezer köbméter földet ástak ki, hogy alapozhassanak, csaknem kilenc méterrel az eredetileg feltöltött szint alatt...

A legalsó szint fölött több mint másfél méterrel már ott vannak az elszívó csövek. A gödör óránként háromezer köbméter vízzel telne meg, ha nem dolgoznának szüntelenül a szivattyúk. Papp Béla a homokba rajzolt kis téglalapokon magyarázza el, mi hol lesz, ha befejeződik az építkezés. A leghosszabb téglalap a gépháze: a négy darab 220 MW-os turbinának, előtte a 12 méter széles hosszirányú villamos tér. Ezeket követi a két reaktor helye, melyek között lesz majd a víztisztító. Az utolsó két homokba rajzolt négyszög a hatvan méter magas vasbeton üzemzavar-elhárító tornyok helye.

Az idegennek eligazodásul csak a reaktor majdani tengelyének helyére rakott szintezőléc szolgál — egy kucsma pihen a tetején. Könnyű is lenne eltévedni odalenn! Két méter magas acéltüskék állnak ki a betonlemezből.

Gyors ütemben

— Most már érti, miért nem kell a sapka idelenn — mondja a kucsmára pillantva. — Itt mindig szélcsend van. Ha süt a nap — a beton is melegít: ezért készülhettek el idejében — a kemény fagyok ellenére — a gőzturbinák „betongyökerei". A különleges eljárással épített, tíz méter mélyen földbe fúródó betoncölöpökre — melyekből egy turbina alatt hetvenöt darab lesz — most építik a betonfejeket. Azokhoz illesztik a turbina talapzatát. A főépületnek csak a hermetikus része készül szovjet tervek alapján. A többi — az alapozástól az acélszerkezetes épületig — magyar tervezők munkája.

Tóth Sándor, a 22-es számú Állami Építőipari Vállalat építésvezetője messziről üdvözli a műszaki ellenőrt. Kérdésemre egyben Papp Bélának is válaszol.

— Később szállították a szilikontömlőket, így egy kicsit elúsztunk a saját ütemtervemtől.

— *Több ütemterv létezik?*

— Jobb, ha minden bajjal előre kalkulálok, nehogy a hivatalos tervhez képest elmaradjunk. Az én „órám" két hetet siet; vagyis lényegében minden rendben.

— *Az atomerőmű építése során olyan feladatokkal kell megbirkózniuk, amilyenekkel Magyarországon még nem találkozhattak.*

— A műszakiak és a brigádvezetők azon fáradoznak, hogy kialakítsák az építéshez szükséges jó munkahelyi légkört: hogy külön értéke legyen annak, ha valaki itt dolgozik. Ez persze, nem megy gyorsan: a munkások egymástól tanulják: mit hogyan kell csinálni. Közülük sokan Novovoronyezsben jártak, ott láthatták: mennyire *ügyelni kell a tisztaságra, a minőségre*...

Négyezer megawatt

Ha minden jól megy, öt év múlva már üzemelni fog a paksi atomerőmű első egysége, a 440 MW-os reaktor. Egy évvel később már áramot szolgáltat a második is — ugyanakkora teljesítménnyel. Az építés azonban *nem fejeződik be 1981-ben*. Két évvel később újabb reaktor lép üzembe, majd a rákövetkező évben a negyedik. A távolabbi program szerint azonban még ekkor sem ér véget az építkezés. A területet már most úgy készítik elő, hogy az erőmű 4000 MW-ig fejleszthető legyen.

Vicsek Ferenc

Athéni konferencia

Regionális törekvések

Öt hónap elég volt annak a konferenciának az előkészítéséhez, amelyet Bulgária, Románia, Jugoszlávia, Törökország és Görögország képviselői tartottak a Balkán-térségi regionális együttműködésről. Kétoldalú együttműködés — elsősorban kereskedelmi — eddig is volt a balkáni országok között, a multilaterális, több szektorra kiterjedő programok megvalósítása azonban *csak most került* a napirendre.

Gazdaság a Balkánon

Karamanlisz görög miniszterelnök javaslatára a balkáni országok szakértői januárban találkoztak Athénban, a többfordulós konferencia első menetében. (A térség országai közül egyedül Albánia nem képviseltette magát.) Az első megbeszéléseken azokat a témákat érintették, amelyek kezdeti lépésként jól szolgálhatják majd a későbbi, kiszélesedő együttműködést. Így került napirendre az együttműködés megteremtésének lehetősége a kereskedelemben, a közlekedésben, az energiagazdálkodásban, a környezetvédelemben és a távközlésben. Minderre természetesen azért kerülhetett sor, mert a régió országainak körében jelentős *érdeklődés* mutatkozik a gazdasági és műszaki együttműködésre, kooperációra.

A különböző társadalmi és gazdasági rendszerű balkáni országok között a kereskedelmi kapcsolatok eddig is *jó mederben folytak*. Bulgária például mintegy 16 millió dollár értékű árut exportál Görögországba, importja pedig onnan meghaladja a 13 millió dollárt. Románia 35 millió dollár értékben szállít árut Görögországnak, az ellentétel értéke pedig 30 millió körül mozog. Mind a kereskedelem, mind pedig az ipari kooperáció területén *igen sok viszont a kiaknázatlan lehetőség* a balkáni országok között, s az athéni konferencia egyik célja ezeknek a lehetőségeknek a *feltárása* volt.

Az athéni megbeszélésen — amelyet a tervek szerint még 1976 nyara előtt miniszteri szinten folytatnak — többek között szóba került az egyes országok energiarendszereinek a nem is oly távoli jövőben történő *összekapcsolása*, egy balkánközi kereskedelmi kamara felállítása, a több országot érintő folyók energiájának hasznosítása és felhasználása, valamint a regionális együttműködés intézményesítése. Azt tervezik, hogy egy állandó titkárságot hoznak létre az érintett országok, amelynek feladata az *együttműködési elképzelések* konkretizálása, azaz a munkaprogram kidolgozása lenne.

Az együttműködési készséget jelképezi a Duna—Égei-tenger csatorna terve. Már elkészültek azok a jugoszláv—görög tervek, melyek a Duna és Szaloniki közötti összeköttetés megteremtésére irányulnak. Ehhez több folyón kell víziutat kiépíteni, s a két balkáni ország ENSZ-támogatással megoldja ezt a feladatot.

Kezdeti lépések

A balkáni együttműködési konferencia első szakaszának megtartása több *érdekességgel* szolgált. Így például tény, hogy regionális szinten kapcsolatfelvételre került sor KGST-országok, valamint a közös piaci tagság elnyerésére pályázó — Görögország, Törökország — államok között. Másrészt: *tárgyalóasztalhoz ült Görögország és Törökország, holott közöttük parázs vita folyik az égei-tengeri felségvizekről, s ezzel kapcsolatban az ott található jelentős víz alatti olajmezők hovatartozásáról.*

A tizenegy napos tanácskozáson a 70 szakértő mintegy kétszáz *együttműködési* témát vetett fel kezdeti lépésként. Ezek elfogadása és megvalósítása természetesen hosszabb időt vesz igénybe. Mindenesetre annyi már most megállapítható, hogy a balkánközi — több témát két- és sokoldalúan felölelő — együttműködést *jól szolgálta* az athéni kezdet. Túl a regionális kooperáción, a balkáni országok *közös elképzelései és együttműködési szándéka hozzájárulhat a kelet—nyugati gazdasági és műszaki* kapcsolatok *továbbfejlesztéséhez*, kiszélesítéséhez. Nem hagyható figyelmen kívül az sem: Európában ez az első eset, hogy különböző társadalmi és gazdasági berendezkedésű országok *egymással tárgyalásokat kezdenek* a regionális együttműködésről; igaz, szükségszerűen laza szervezeti keretek között.

G. Gy.—L. P.

Magyar—líbiai együttműködés

Tárgyalások Tripoliban

A *Török István* külkereskedelmi miniszterhelyettes által vezetett magyar delegációt, amely a 14. nemzetközi vásár alkalmából tartózkodik Tripoliban, fogadta *Abu Bakr Ali el-Serif* líbiai gazdasági miniszter és *dr. Meftah al Usta Oman* egészségügyi miniszter.

A tárgyalásokon a felek az elmúlt év novemberében aláírt vegyes bizottsági jegyzőkönyv alapján *áttekintették* a gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztése érdekében tett intézkedéseket. A megbeszéléseken megtárgyalták a Líbia villamosításában, közlekedés- és kikötőfejlesztésében, a mezőgazdaság- és élelmiszer-ellátás, valamint a közegészségügy területén kialakult együttműködés bővítésének lehetőségeit.

A baráti légkörben lefolyt megbeszéléseken a líbiai fél biztosította a magyar delegáció vezetőjét, hogy kész a januárban elfogadott ötéves tervük alapján *együttműködni* a magyar vállalatokkal jelentős líbiai beruházási tervek megvalósításában.

Nézőpont

Kivitel és behozatal

A külkereskedelmi egyensúly helyreállítása *összgazdasági* feladat — mondta Bíró József külkereskedelmi miniszter legutóbbi sajtótájékoztatóján. Tegyük hozzá: mindig is az volt: legfeljebb a legutóbbi évekig nem került ennyire reflektorfénybe az a tény, hogy dolgozhatnak akármilyen sikeresen a külkereskedők, a korszerű termelési szerkezet, minden tekintetben versenyképes termékek nélkül nem *járhat igazi sikerrel* fáradozásuk. Ezért nem frázispufogtatás, amikor a termelők és a külkereskedők *közös* feladatai kerülnek szóba. Az egyensúly valóban nemcsak a külkereskedők tárgyalóasztalánál dől el.

A szemléletváltozásig tehát eljutottunk: a külkereskedelmet *ma már senki sem tekinti egyszerű nyomáskiegyenlítő szelepnek*. Bebizonyosodott az is, hogy helytelenül értelmezi a külgazdasági tevékenységet az, aki e „szelep-elméletet" vallva, így okoskodik: exportálni a belföldi igények kielégítése után fennmaradó felesleget kell, importálni pedig a belföldön nem gyártott cikkeket. E kérdés egyedüli helyes és korszerű értelmezése szakított a mechanikus szemlélettel. Egyre inkább terjed a felismerés is: a gazdasági növekedés, a fejlődés *fontos eleme* a külkereskedelemnek. Gondoljuk csak meg: hány, de hány, a magyarnál jóval nagyobb méretű gazdaság is annak köszönheti sikereit, gazdasági fejlődését, hogy a termelési szerkezetet *eleve az exportpiacok igényeinek megfelelően alakítják*.

Ugyanez — más oldalról — azt jelenti, hogy a behozatalt sem szabad az importhelyettesítés sokáig egyeduralkodó szemléletében irányítani. Nem feltétlenül eredményre vezető minduntalan azt számolgatni, vajon olcsóbb lenne-e, ha itthon gyártanánk. Sokkal biztosabb útnak tűnik, több sikert ígér, ha *az importot is az exportorientált gazdasági struktúra szolgálatába állítva, ahhoz hozzárendelve, fejlesztjük*. Csakis ilyen termelési és fogyasztási szerkezetben válhatna minden termelő, exportáló és importáló *közügyévé* az ország külkereskedelmi és fizetési helyzetének állandó mérlegelése, javítása.

F. K.

HORIZONT

Szaúd-Arábia segélye az OPEC-nek

A szaúd-arábiai kormány elhatározta, hogy 152 millió dollárral járul hozzá a kőolaj-exportáló országok szervezetének (OPEC) alapjához, amely a fejlődő országok *megsegítését* szolgálja.

Francia—román gazdasági tárgyalások

Párizsban *megkezdte ülését* a francia—román gazdasági és tudományos-műszaki együttműködési kormánybizottság. A tanácskozás részvevői a két ország árucsere-forgalmának megkétszerezéséről tárgyaltak az 1980-ig terjedő időszakban. Franciaország és Románia tavaly 1,6 milliárd francia frank értékű kereskedelmet folytatott egymással.

Ipari robotok gyára

Novgorodban egy *ipari robotokat készítő* gyár építése kezdődött. A gyár termékeivel a bolgár, lengyel, szovjet és csehszlovák vállalatok termelési folyamatainak gépesítését segítik elő. A kooperációban épülő „robotok gyára" 1980-ban kezdi meg termelését.

Jugoszláv—indiai—egyiptomi együttműködés

Jegyzőkönyv-aláírással *véget ért* Belgrádban a jugoszláv—indiai gazdasági együttműködési vegyes bizottság 10. ülése. A két küldöttség vezetője rendkívül sikeresnek mondotta a vegyes bizottság jubileumi ülését. A két ország közötti gazdasági együttműködésen kívül az ülésen *szóba került a Jugoszlávia, India és az Egyiptomi Arab Köztársaság közötti háromoldalú együttműködés lehetősége is.*

Az angol aranytartalékok

Nagy-Britannia arany- és valutatartaléka februárban 239 millió dollárral *növekedett*, és a hónap végén 7 milliárd dollárnak megfelelő értéket képviselt.

Mosószerek, kozmetikai cikkek

Kevesebb luxussal...

A március közepéig tartó engedményes vásár jelzi: a háztartási és illatszerboltok a raktárak feltöltésére készülnek. Milyen termékekből áll majd idei készletük?

A háztartási és vegyi áruk forgalmának növekedési üteme 1976-ban lassúbbnak ígérkezik, mint az elmúlt tervidőszak évi átlaga volt. Az import részaránya — 12 százalék — hasonló az elmúlt évihez, de *növekszik a szocialista országokból származó, és csökken a tőkés behozatal. Változik* az import összetétele is: háztartási tisztítószerekből 30, babaápolási termékekből 103 százalékkal nő a behozatal, míg kozmetikai cikkekből hét százalékkal *csökken*.

Szintetikus mosó- és mosogatószerekből több mint háromezer tonnával többet vásárolhatunk az idén, mint tavaly. Folyékony mosószerekből, öblítőszerekből különösen nő a termelés, remélhető, hogy folyamatos lesz a szállítás is. Mosószappanokból a csekély érdeklődés miatt alig haladja meg a termelés a tavalyit, piperezsappanból viszont 10 százalékos a növekedés, mivel csökken a tőkés import ebből a termékből. A háztartási tisztítószerek forgalma az átlagosnál *gyorsabban* emelkedik. Padlópasztából 65, folyékony padlófényből 32, bútorápolókból 35 százalékkal több kerül majd az üzletekbe. Hasonló mértékben nő az ablak- és szőnyegtisztítók, rovarirtók árualapja. Ezen belül a drágább, főleg tőkés importból származó aerosolos termékek aránya *csökken*, ám nagyobb mennyiségre számíthatunk az olcsóbb, egyszerűbb csomagolású fajtákból. Hatszáz tonnával több súrolószer és kézfinomító szer kerül az üzletekbe az elmúlt évhez képest.

A kozmetikai árukat tekintve, várható a legnagyobb szerkezeti változás. *Kevesebb luxus árú — és minőségű —, tőkés eredetű portéka lesz az illatszerboltokban, de emelkedik a szocialista országokból — elsősorban az NDK-ból, Bulgáriából, Lengyelországból — származó cikkek behozatala.* Az aerosolos csomagolású termékek ez idáig tapasztalt népszerűsége valamelyest mérséklődik. Bővül a babaápolási cikkek választéka. Egymillió darab babakrémmel, kétszázezer doboz hintőporral többet vásárolhatnak 1976-ban a kismamák. Még az idén várható a hazai, Gabi fantázianevű terméksorozat megjelenése..

Festékárukból már évek óta nem tudja a fogyasztók igényét kielégíteni az ipar és a kereskedelem. Az idén *javulás várható*, az előirányzat szerint például olajfestékből, alapozóból és hígítóból 4000 tonnával, zománcfestékből ezer tonnával, mosható falfestékből 2150 tonnával több kerül forgalomba. Prakticolorból 165 százalékkal, nitrozománcból és hígítóból 20 százalékkal növekszik az idei árualap a tavalyihoz képest.

— del

Mikroklíma

A moszkvai metróhálózat egyik legnagyobb előnye a minden évszakban kellemes klíma: nyáron hűvös, télen meleg, a levegő mindig friss, noha a legtöbb állomás több tucat méterrel a föld felszíne alatt épült.

Eddig a minden állomáson működő speciális szellőzőberendezéssel érték el ezt, nemrégiben azonban egységes automata ellenőrző- és vezérlőberendezést helyeztek üzembe a föld alatti speciális mikroklíma biztosítására. Azóta az egyes állomások levegőjére vonatkozó adatokat központi vezérlőpulthoz továbbítják, ahol a diszpécser elektronikus berendezés segítségével, néhány másodperc alatt pontos képet ad minden egyes állomás klímájáról és elvégezheti a szükséges korrektúrákat.

A központi szellőzőberendezés naponta 400 millió köbméter levegőt mozgat meg. Az egyes állomások levegőjét két és fél méter átmérőjű ventillátorok tisztítják.

A tavasz hírnökei

Tudósítónktól.

Bár még messze vannak azok a napok, amikor az első fecskék megjelennek a tavaszi égbolton, a gólyakelepelés is várat még magára, a tavasz azonban már hírt adott a madarakkal magáról.

A költöző szárnyasok előőrsei a hét elején megjelentek *Szolnok* megyében. A tiszaugi réteket, s a nagykunsági szikeseket nagy csapatokban lepték el bíbicek. Néhány napja a Jászság Zagyva menti területein is felbukkantak a vijjogó vándorok.

Százezer öltöny Zalaegerszegről

Tudósítónktól.

Rekordmennyiséget, 100 ezer öltönyt, férfi- és fiúnadrágot rendelt a Szovietunió idén a Zalaegerszegi Ruhagyárból, összesen 164 millió forint értékben, ez tízmillióval *több* a tavalyi mennyiségnél. A gyár termékeinek ZAKO védjegyét több nyugati országban is ismerik. Száztízmillió forintos rendelés teljesítését vállalta idén a zalaegerszegi gyár. Franciaországba már útnak is indult 22 ezer ruha.

A DÉL-FRANCIAORSZÁGI PARASZTTÜNTETÉSEK során tegnap súlyos incidens történt. A tüntető parasztok egy csoportja megállított és felgyújtott egy tehervonatot, majd a kivonult rendőrség és a tüntetők között tűzharc keletkezett. A heves tűzharcnak eddig két halálos áldozata van.

Közlemény

A Fővárosi Vízművek közli, hogy víznyomáscsökkenés várható Budapesten a III., a IV., az V., a VI., a VII., a VIII., a IX., a XI., a XIV. és a XV. kerületben a csővezetékek karbantartása miatt március 6-án, szombaton reggel 6 órától március 8-án, hétfőn reggel 8 óráig. Előfordulhat, hogy ezekben a kerületekben az ivóvíz zavarossá válik, ez azonban a fogyasztás szempontjából nem ártalmas.

Az évszakhoz képest hideg idő

A várható időjárás ma estig: északkeleten időnként megnövekvő felhőzet, elszórtan kisebb havazás. Máshol kevés felhő, napos, száraz idő. Továbbra is többfelé élénk, napközben időnként megerősödő északi szél. Folytatódik a hideg idő. A legmagasabb nappali hőmérséklet: plusz 1—plusz 6 fok között lesz.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 226 centiméter volt.

Ünnepi műsorok

Huszonöt éves az Állami Népi Együttes

Fennállásának 25. évfordulóját — stílszerűen — *színpadon ünnepli a Magyar Állami Népi Együttes:* a negyed századot köszöntve, szombaton este a Zeneakadémián lesz ének-zene hangverseny, március 21-én pedig az Erkel Színházban *Rábai Miklósnak, az együttes elhunyt vezetőjének emléke előtt tisztelegnek* ünnepi összeállítással. Március 28-án, ugyancsak a jubileum jegyében adják elő az együttes énekesei, táncosai és muzsikusai „Utak" című műsorukat, míg április 4-én gálaműsorral lépnek a közönség elé.

A 25 évvel ezelőtt megalakult együttes *2900 előadáson szerepelt, több mint 4 és fél millió néző előtt.* Első alkalommal 1951. április 3-án, hazánk felszabadulása 6. évfordulójának tiszteletére tartottak előadást az Operában, az „Ecseri lakodalmas" című produkcióval.

25 év alatt *három világrész 34 országában* tapsolhatott a közönség művészeink tudásának. Többek között Ausztriában, Brazíliában, Bulgáriában, Dániában, az Amerikai Egyesült Államokban, Görögországban, Hollandiában, Peruban, Mexikóban, Koreában, Libanonban, Szíriában jártak a magyar énekesek, táncosok, de néhány országba többször is meghívást kaptak. Így Angliában, Csehszlovákiában, Franciaországban, az NSZK-ban nemegyszer turnéztak. *A legtöbbször a Szovjetunióban szerepeltek;* 1972-től 1975-ig féltucatszor.

A népi együttes — sok sikerén kívül — avval is büszkélkedhet, hogy *az első művészkollektíva volt, amely hangversenyt adott az ENSZ-ben.* A londoni Royal Festival Hallban ugyancsak a Magyar Állami Nép Együttes „személyében" lépett dobogóra első ízben folklórcsoport.

KÖZLEKEDÉSI KIRAKATVERSENYT rendez az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács, a Lapkiadó Vállalat, valamint a Magyar Reklám Szövetség az új KRESZ-szabályok minél gyorsabb tudatosítása érdekében. A közönség a versenykirakatokat március 13-a és 25-e között tekintheti meg, amelyeket megyénként és Budapesten külön-külön értékeli a zsüri.

A II. RÁKÓCZI FERENC születésének közelgő 300. évfordulóját köszöntő, a kuruc vezérlő fejedelem életét és a 18. század eleji szabadságharcos időket felidéző rendezvények Bács-Kiskun megyében megkezdődtek. Ugyancsak Rákóczi-kiállítás készül Baján, a róla elnevezett általános iskola rendezésében.

ÚJ BURGONYATÁROLÓT adtak át csütörtökön a Nógrád megyei Varsányban. Az NDK gyártmányú osztályozó gépsorral, valamint szovjet be- és kirakodó gépekkel teljesen megszüntették a burgonyatárolóban a nehéz fizikai munkát.

FIORENZA COSSOTTO világhírű mezzoszoprán énekesnő és férje, Ivo Vinco, nemzetközileg elismert basszista szerdán Budapestre érkeztek. Március 5-én, pénteken a Trubadúrban (Azucena és Ferrando), valamint 7-én, vasárnap az Aidában (Amneris és Ramphis) lépnek fel az Erkel Színházban.

A NEMZETKÖZI NŐNAP ünnepségeire a Hódmezővásárhelyi Kertészeti Vállalat csütörtökön megkezdte a virágok szállítását. Március 8-ig mintegy 60 ezer szál szegfűt szednek és küldenek az ország több részébe, zömében Budapestre.

NEMZETISÉGI KÖNYVKIÁLLÍTÁS nyílt tegnap Várgesztesen, az oroszlányi nemzetiségi napok eseménysorozatában, amelyet nemcsak a városban, hanem a környező nemzetiségi községekben is megrendeznek.

BÁNYAMÚZEUMOT RENDEZTEK BE a tatabányai Ságvári Endre Általános Iskolában társadalmi összefogással. Bányabeli hangulatot keltő tárót alakítottak ki az iskola pincéjében azzal a céllal, hogy ilyen módon is ismertessék a diákokkal a bányászmesterséget.

A MAGYAR AUTÓKLUB új műszaki központjának építését csütörtökön Székesfehérváron, az M7-es autópálya és a Sárbogárdi út között megkezdték. Hatállásos javítóműhelyt, diagnosztikai pályát alakítanak ki, itt kap helyet a klubház és az Autóklub oktatási központja és a Sárga angyal Fejér megyei részlege is.

SOK AZ ÁLLÁSTALAN DIPLOMÁS Japánban. Minden tíz, most végzett japán egyetemista közül kettő állás nélkül van. Ez derül ki a japán közoktatásügyi minisztérium felméréséből.

NAGY ERNŐ SÁNDOR festőművész kiállítása a Képcsarnok Vállalat miskolci Szőnyi István-termében csütörtökön megnyílt. A Szőnyi István-terem idei első tárlatán a festőművész megközelítőleg félszáz alkotását mutatták be.

A KUBAI OKTATÁSÜGYI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK küldöttsége, melyet Reynaldo Lopez titkár vezetett, csütörtökön elutazott Budapestről. A küldöttség tíznapos látogatása során a fővárosban, valamint Békés és Pest megyében tanulmányozta a Pedagógusok Szakszervezetének alap-, közép- és felső szinten végzett tevékenységét.

SZŐLŐTERMESZTÉSI BEMUTATÓ volt tegnap Badacsonylábdi-hegyen, a Badacsony vidéki Állami Pincegazdaság pincészetében. Öt dunántúli megye — Veszprém, Győr-Sopron, Vas, Komárom és Zala — szőlőtermesztési szakemberei tanácskoztak a nagyüzemi szőlőtelepítésről, a termesztési és művelési tapasztalatokról.

SPORTÁLLÁS

— Nagyon lelkiismeretes dolgozó! Mindennap bejön 10 percre levezetni a tornát!

(Lehoczki István karikatúrája)

HOSSZÚ TÁVÚ ÁRUCSERE-FORGALMI MEGÁLLAPODÁS várható az NDK és Jugoszlávia között. *Manfred Flegel,* a Német Demokratikus Köztársaság Minisztertanácsának elnökhelyettese csütörtök este Belgrádba érkezett e célból.

A SZAKMA KIVÁLÓ TANULÓJA címért indult verseny megyei győzteseit, a KISZ, a szakszervezetek és a Zala megyei Tanács csütörtökön Zalaegerszegen kitüntette. *Huszonhét szakma képviseletében 750 végzős ipari tanuló vett részt a szakmai és tantárgyi tanulmányi vetélkedőn.*

NAGYMÉRETŰ ÖNTVÉNYEK GYÁRTÁSÁT kezdték meg az Ajkai Timföldgyár és Alukohó öntödéjében az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság támogatásával. Az új termék gyártására kooperációs megállapodás született a Ganz Villamossági Művekkel.

Érthető

A Tempo értesülése szerint egy francia orvos akupunktúrás eljárást dolgozott ki a dohányzás ellen. Ennek során a tűket az arc és a tarkó megfelelően kiválasztott részébe vezetik be, s ott tartják húsz percig. A kezelést háromszor ismétlik meg, s a jelentés szerint a kezelés során a páciensekben dohányzásellenes magatartás alakul ki.

Ami nem csoda. Különösen, ha a tarkóba szúrt és húsz percen át ott tartott tűket figyelembe vesszük.

(—)

TÁRSADALMI MUNKAPROGRAMOT dolgozott ki Zalaegerszeg Város Tanácsa a városi népfrontbizottsággal közösen. Az öt évre szóló terv a város további szépítését, gazdagítását tűzte ki célul.

Milliós megtakarítás

Beruházás saját erőből

A szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat egyik fontos terméke, a *színes ponyva* iránt világszerte nő az érdeklődés. A korábbinál nagyobb exportmegrendeléseket csak a festő- és mosóüzemrész teljesítményének növelése alapján vállalhatták. Ehhez — sok millió forint értékű nyugati importberendezés helyett — *hazai festőgépet vásároltak,* a festést követő vízöblítésre pedig „házilag" készítettek egy tizenhárom méter hosszú *óriási mosógépet.*

Elkészült a diósgyőri Lenin Kohászati Művek 1976. évi *anyag- és energiamegtakarítási terve.* A hatékonyabb gazdálkodásra törekvés jegyében a diósgyőri kohászok az V. ötéves terv első esztendejében csaknem *hetvenmillió forint értékű alapanyag és energia megtakarítását tervezik.*

HALÁLOZÁS

GUBA KÁROLY, a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa, aki 1941 óta volt tagja a pártnak, 66 éves korában elhunyt. Temetése március 11-én, csütörtökön, 15 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben — közli az MSZMP VI. kerületi bizottsága.

TEMETÉS

FEJÉR ISTVÁN írónak, a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosának — aki 65 éves korában hunyt el — temetése március 12-én, pénteken, 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli az MSZMP VI. kerületi bizottsága, és az MSZMP írók pártszervezete.

(X) **SZÉKELYFÖLDI GYALOGTÚRA** Tusnád, Szent Anna-tó, Békás-szoros, Gyilkos-tó, Kovászna, Csíkszereda, Brassó érintésével július, augusztus, szeptember hónapban, 9 nap. Utazás, szállás, étkezés: 2680 Ft. Jelentkezés a BUDAPEST TOURIST-irodákban.

(X) **A JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ** bemutatja Göncz Árpád: MAGYAR MEDEIÁJÁT. Bemutató: 1976. március 6-án, este 7 órakor, továbbá 9-én, 12-én, 30-án, este 7 órakor és 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor. Bérletszünet. Főszerepben: Szemes Mari érdemes művész.

(X) **KÖZÜLETEK, SZAKFÉNYKÉPÉSZEK, FOTORIPORTEREK** figyelmébe ajánlunk **eredeti tartozékokat: HORSEMAN**-hoz napellenző, síkfilmkazetta, **LINHOF**-hoz színszűrő, hordtáska, **BOLEX**-hez színszűrők, **BRONICA**-hoz objektív, **DOKUMATOR**-hoz síkfilmtartó kazetta és **JOBO** 70 mm-es tanksor, mosóedény, síkfilmhívó kosár kapható az **OFOTÉRT 7. sz. fotóáruházában, Bpest V., Tanács krt. 14.**

A taxis már türelmetlennek látszott

Három jómadár

Amikor a 28 éves *Csukás László* budapesti segédmunkás elhatározta, hogy a Balatonra utazik nyaralni, egy árva vasa sem volt. Ezen igazán nem múlhat, gondolta, és *eladta szülei tévékészülékét, meg az édesanyja szőrmebundáját.* Az így szerzett 6 ezer forint az augusztusi főidény napjaiban vészesen fogyott Balatonbogláron — annál is inkább, mert a 21 éves *Draskovics József* kéthelyi lakos, foglalkozás nélküli személyében szesztestvérre talált. A két, többszörösen büntetett előéletű fiatalember jól megértette egymást, Draskovics — aki néhány nappal korábban szabadult a börtönből — meg is mondta, hogy újból *„beszáll valami buliba".*

Erre nem kellett sokáig várnia. Elfogyott a hatezer forint, s mindketten Pestre utaztak, hogy felvegyék Csukás korábbi munkahelyén hagyott járandóságát. Azon a napon nem volt fizetés, és a taxis már türelmetlennek látszott. *„Pillanat, pillanat..."* nyugtatta meg Csukás a gépkocsivezetőt, és berohant az *Emke-presszóba.* A zenekari emelvényről felemelt egy *30 ezer forint értékű erősítőt,* és kisietett vele a szórakozóhelyről. *Néhány perc múlva eladta hat és fél ezerért,* busásan megfizette a taxit és barátjával visszautazott a Balatonra.

A két jómadár megismerkedett a 20 éves *Szűcs Ferenc* kaposvári postai segédkézbesítővel, aki a további tolvajlásokhoz készséggel ajánlkozott tettestársnak. A korábbi hónapokban némi gyakorlatra maga is szert tett: pénzesutalványokat hamisított és rendszeresen megkárosította a címzetteket. Egy alkalommal újságpapírba csomagolva *elrejtett 19 ezer forintot* a város szélén és bejelentette a főnökének, hogy elloptáka a pénzt tőle. A nyomozóknak mindent beismert...

Külön-külön is elkövettek bűncselekményeket, de a lopott holmit közösen adták el és a pénzt is együtt költötték. Nem sokáig, mert szeptember elején mindhármukat letartóztatták. A kaposvári Megyei Bíróság Csukás Lászlót *5 évi fegyházra és 5 ezer forint értékű vagyonelkobzásra,* Draskovics Józsefet pedig *2 és fél évi fegyházra ítélte,* Szűcs Ferenc *másfél évi börtönt kapott.*

P. D.

Szemben a közérdekkel

Helyi haszon, társadalmi kár – Ha kevés az áru, lehet rossz is?

Negyven körüli férfi keresett fel a minap, s elbeszélése nyomán furcsa történet kerekedik ki volt munkahelyéről. A história címszava: *hibás* gépvásárlás, árdrágítás, minőségrontás, megfélemlítés... Megígérem: utánanézek...

A Mezőkovácsházi Építőipari Szövetkezet betoncsőgyártó üzeme — *áll*. Az udvar teli készáruval raktár nincs, az idén még nem kaptak vagont. A munkások fizetéses szabadságon vannak. A vezetők közül csak *Herneczky József* értékesítési és ellenőrzési csoportvezetőt találom.

— Eredetileg kislakásokat építettünk, *de ebből nem lehet meggazdagodni!* — kezdi. — Aztán 1968 után megalakult a helyi TÖVÁL, a tanács is létesített építőipari üzemet. — Nem tudtunk jól fizetni, elmentek a szakembereink Ráadásul a Szegeden épített 110 üzemlakás minősége miatt perelt a postásszakszervezet: lakásonként évekig 20 ezer forintot fizethettünk a tulajdonosoknak. Veszteségesek lettünk...

Start – börtönnel

Megérkezik *Hajdú József* elnök. Meggyőzően folytatja:

— *Létkérdés* volt, hogy olyan termékek gyártásába kezdjünk, amellyel ellensúlyozhatjuk a lakásépítés kiesését. Kapóra jött a Békés megyei TÜZÉP ajánlata: készítsünk betonelemeket. Az első csöveket még kézi döngöléssel állítottuk elő. Ezért örültünk, amikor kapcsolatba kerültünk a Beton- és Vasbetonipari Művek csepeli gyárával, és *megvásárolhattuk a náluk már kiselejtezett préseket, alkatrészeket.*

(Szemérmesen elhallgatják, hogy az „üzlet" nem volt éppen a legszabályosabb. A nagyvállalat egyik tmk-sa kereskedett — *és keresett* — az „elavult" sablonokkal. Az akció vége: társadalmi tulajdont megkárosító lopás miatt felfüggesztett börtön és pénzbírság. A szövetkezet vezetőit is figyelmeztették. Mellesleg: ez volt az első alkalom, amikor látogatóm összekülönbözött feletteseivel, mivel mindezt nem hagyta szó nélkül. A következmény: fegyelmi, mert „...kifecsegte a szövetkezet érdekeit".)

— A fejlesztést a KISZÖV is segítette a kölcsönös támogatási alapból — így az elnök. — Van már mozaiklapgyártó üzemünk, most pedig az újabb 4,5 milliós támogatással korszerű betonelemgyártó csarnokot létesítünk. Tavaly az új betontermékekből már 10 milliós volt a forgalmunk, a nyereség pedig 15—20 százalékos. Az idén ismét 25 százalékkal bővítjük kapacitásunkat.

— *Keresettek a csövek, mozaiklapok?*

— Békés, Csongrád és Bács-Kiskun megyékbe szállítunk a TÜZÉP-ek közvetítésével. Nem tudunk annyit gyártani, amennyit át ne vennének!

Ellenőrzés után

— *Milyen a minőség?*

— Kiváló, vagy I. osztályú minősítést kaptunk.

— Idefelé jövet meglátogattam a szegedi ÉMI-állomást. Szerintük tavaly, amikor önök beküldték vizsgálatra termékeiket, kitűnt, hogy *az útburkoló lapok nem voltak alaktartóak, a mozaik fedőrétege nem felelt meg a kopásállósági követelményeknek, a szennyvízelvezető csövek pedig lyukasak.* 1974-ben pedig, amikor az ÉMI szúrópróbaszerű helyszíni ellenőrzést tartott, *elfogadhatatlannak* találták a minőséget.

— Túl szigorúak a szabványok — véli a csoportvezető. — A szakirodalom azt is vitatja: *létezik-e vízzáró beton?!* Sokan vizsgáltak már bennünket, itt volt tavaly szeptemberben a NEB is...

— Akkor hadd idézzek *Flendler Pálnak*, a Békés megyei Népi Ellenőrzési Bizottság általános elnökhelyettesének leveléből: *„Megállapítottuk, hogy a termékek minősége nem felel meg az I. osztályú követelményeknek, de azokat a szövetkezet I. osztályú termelői áron értékesítette. A gyártáshoz nem áll rendelkezésre folyamatosan a megfelelő szerkezetű alapanyag. A gyártás körülményei, a gépek műszaki állapota, a késztermékek tárolási feltételei, a termelés nyilvántartása nem megfelelő."*

A hangulat fagyos. A csoportvezető tóri meg a csendet.

— Vannak gondjaink. Ha nincs osztályozott kavics, már rosszabb a minőség, a sablonokat 7000 darab után ki kell cserélni, de erre nem volt mindig mód.

— *Miért?*

— Teljesíteni akartuk szerződéseinket... Egyébként a NEB-vizsgálat 160 ezer forint *tisztességtelen hasznot* állapított meg. Ezzel *nem* értünk egyet.

— Mi jó szándékúak vagyunk! — magyarázza az elnök. — Nem akartunk senkit megkárosítani. Amikor láttuk, hogy nem áll összse a beton, a szükségesnél *jóval több cementet rakattunk bele.*

— *Ekkora anyagpazarlással mégis nyereséget hoztak a csövek?*

Az elnök sértődött.

— Minket feljelentettek! A vevők nem kifogásolták! Ha pedig volt reklamáció, azonnal kicseréltük az árut... Nézze, én nem vagyok szakember — folytatja —, és kvalifikált mélyépítőt nagyon nehéz kapni. De talán segít, hogy átszerveztük a belső ellenőrzést, megszilárdítjuk a technológiai fegyelmet, új sablonokat szereztünk be. Végső megoldást persze, csak a korszerű telep hozhat; az építéssel, szereléssel év végére készülünk el.

— *Tehát a jelenlegi körülmények nem alkalmasak első osztályú termék gyártására. Ezek szerint még egy évig hibás termékeket készítenek?*

— Ellenőrizni fogjuk, hogy az ár és a minőség *összhangban* legyen.. De hát akkora bűnt követtünk el? Hiszen ha nem változtatjuk meg a termékszerkezetet — ma *nincs szövetkezet!*

Átvevő: a TÜZÉP

Ennyit mondtak a szövetkezet vezetői. Ám az éremnek kettőnél is több oldala van. A betonelemeket a Dél-alföldi TÜZÉP Vállalat telepei értékesítik.

Baukó Tamás központi minőségi ellenőr:

— Nekem *nem feladatom* a technológia ellenőrzése. Amikor a késztermékeknél találtam hibát, értesítettem központunkat.

— *A NEB-vizsgálat szerint a TÜZÉP tudott arról, hogy romlik a minőség, mégis első osztályú áron értékesített. Ez a vállalat hasznát növelte.*

— *Én fedezve vagyok...* Egyébként ma már csak minősítő igazolással vehetjük át a termékeket. A gondom csak az, hogy *nem vagyok jelen, amikor a szövetkezet kiválasztja az EMI-nek küldött mintát.* Központi, véletlenszerű ellenőrzésekre lenne szükség. Sok a közvetlen értékesítés is, ilyenkor befizetik a pénzt a TÜZÉP-nél, és itt bármilyen minőségű árut átvehetnek. A vásárlók — nem szakemberek.

— *Ha hibásak, miért veszik ezeket a termékeket?*

— A magánvéleményem — bocsátja előre —, azért, mert hiánycikkről van szó. Amíg nem lesz elegendő cső, lap, tégla, a hibásak is elkelnek.

A szövetkezet 1971 eleje óta gyárt betonelemet, és az ellenőrzésre több szerv is hivatott.

Hertelendi Lajos, a Békés megyei Tanács mérnöke készséges:

— Sok a szövetkezetünk, vállalatunk, a szakember pedig kevés. Egyébként az építésfelügyeleti munka nálunk *még gyerekcipőben jár.* Mi többször *figyelmeztettük* ugyan a mezőkovácsházi szövetkezetet, de a közvetlen hatósági felügyeletet a járási hivatal gyakorolja.

Ott viszont megtudtam, hogy — bár határidő nélkül — *kötelezték* a szövetkezetet a technológia korszerűsítésére, a minőségi követelmények betartására, folyamatos ellenőrzéssel pedig a nagyközségi tanácsot bízták meg.

— Már tavaly júliusban ugyanarra a következtetésre jutottunk, mint a népi ellenőrök — mutatja az iratokat *Hajdara Béla*, a helyi tanács műszaki csoportjának vezetője. — Az első félévben négymillió forint értékben értékesítettek betonelemeket, úgy, hogy *nem volt* minősítő bizonyítvány. Szerintem ezért a TÜZÉP is, a KISZÖV is *felelős.*

— *És mi történt a vizsgálat után?*

— *Semmi.* Hiába vagyunk felügyeleti szerv, abba nem szólhatunk bele, hogy mit gyártanak. Csupán azt ellenőrizhetjük, megfelel-e tevékenységük az alapszabálynak.

— *Ha tartósan rossz minőségű az áru, felfüggeszthetik a gyártást.*

— Valóban, de ezekre a termékekre *szükség van.* Békés megye csatornarendszere nemcsak elavult, hanem sok helyütt nincs is csatorna, építeni kell tehát.

— *A szeptemberi NEB-vizsgálat óta ellenőrizték a szövetkezetet?*

— Még nem.

— *Miért?*

— Nincs benne (!) a megyei építésfelügyeleti munkatervben.

A KISZÖV érdekvédelmi szerv, a szövetkezeteknek pedig elemi érdekük termékeik jó híre. *László Antal*, a Békés megyei KISZÖV főmérnöke bizakodó:

— Elnökségi ülésen tárgyaltuk a mezőkovácsháziak esetét, és *garanciát vállaltunk:* többet nem fordulhatnak elő ilyen hibák. Ennek persze egyik feltétele a beruházások gyorsítása. Szerintem júliusra már állhatna az új csarnok.

Flendler Pál, a megyei NEB általános elnökhelyettese azonban rezignált:

— Sajátos állapotokat találtunk Mezőkovácsházán. A szennyvízelvezető csöveknek például *ötven százaléka gyártás közben összeroskadt, attól ugyanis nem javul a minőség, ha több cementet raknak bele...* Jelentésünket megküldtük a megyei tanácsnak, és figyelmeztettük a TÜZÉP-et is. Hogy azóta mi történt, arról nincsenek jelzéseink.

Gondolkodik, folytassa-e.

— Lehettünk volna következetesebbek! Nyilvánvaló, hogy a minőség- és ármanipulációkkal *többlethaszonra tett szert a szövetkezet.* De nyilvántartásuk annyira *áttekinthetetlen*, hogy a pontos összeg *nem állapítható* meg. Ezért egyelőre nem javasoltuk a gazdasági bírság kiszabását. Úgy vélem, lehetőséget kell adni a bizonyításra. Persze azért *ellenőrizni is kellene...*

Ismét a szerkesztőségben beszélgetünk a bejelentővel...

— *Igaza volt* — mondom.

Hallgatunk.

— *Tudja, hogy magára sokan haragszanak. Nem is csak a vezetők. Elvégre az utóbbi években nyereséges volt a szövetkezet...*

— Én szerettem Mezőkovácsházán dolgozni, lakni. De *nem nézhettem szó nélkül, hogy több ezer ember károsodjék a mi ügyeskedésünkből és a hasznunkra. Miért nem értik meg ezt?*

A bejelentő természetesen nem fogalmaz olyan szabatos pontossággal, hogy „a csoportérdekek időlegesen ellentétbe kerülnek a népgazdasági, társadalmi érdekekkel" De így érzi. És cselekszik ellene.

Bossányi Katalin

Légi közlekedés

A Concorde betegsége

Rosszul előkészített beruházás, ahol hiányzott az alapos piackutatás, a költségszámítás és a megvalósítás sem ment tervszerűen — ez a gazdasági *lényege* az angol—francia kooperációban épült Concorde szuperszónikus repülőgép ügyének. A programot 1962-ben indították. Akkor a kutatási, fejlesztési, építési költségeket 150—170 millió fontra tették. A részvevők biztosak voltak abban, hogy az új típus 1968-ra repül és a piackutatások 400 gép eladására jeleztek piacot...

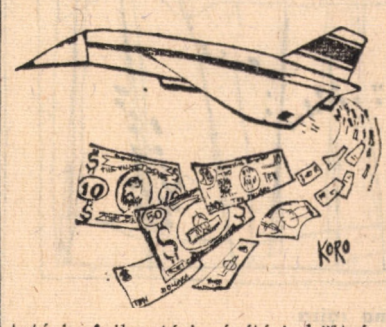

Hibás költségszámítások

Az igazság ezzel szemben: a Concorde menetrendszerű repülését 1976. január 21-én kezdte meg (az útvonalak: Párizs—Rio, illetve London—Bahrein), hét évvel az eredeti elképzelés után. A hét év késés *hetszeres költségmegemelkedést hozott.* A számla végösszege ma meghaladja az egymilliárd fontot. És szó sem lehet 400 gép eladásáról.

Kétségtelennek tűnik, ha a Concorde az eredeti időre és költséggel elkészül, sokkal jobban alakul a sorsa. A hét többletév hét év inflációjának rárakódását jelenti a költségekre. 1968-hoz képest a repülés világa is *megváltozott.* 1968-ban még gyermekcipőben járt a környezetvédelem, ma már teljes fegyverzetben küzd, és egyik célpontja éppen a hangsebességnél gyorsabb óriás gép. Nemhogy 400 gép eladásáról nem beszélnek a gyártók, hanem az is kérdéses, építenek-e többet a jelenleg tervbe vett 16-nál. Legalábbis francia vélemény szerint ezt 1976 végéig el kell dönteni.

A beruházók és kivitelezők mentségére felhozható legfontosabb érv a technikai haladás. 1962-ben, amikor a Concorde-program első változatát írták, *senki nem tudta pontosan megmondani, hogyan kell szuperszónikus utasszállítót gyártani, mennyi időt vesz igénybe és mennyibe kerül.* Hasonlóan pontatlanok — rosszabb esetben manipuláltak — lehettek csak a piackutatók jelentései is. Így történhetett meg, hogy a kétségtelen műszaki teljesítmény egyelőre kereskedelmileg katasztrofálisan fest. Napjainkban a Concorde csak presztízsszimbólum, az angol és francia dicsőség bizonyítéka, melyet ennek megfelelően *az adófizetők finanszíroznak.*

A környezetvédők szerint a Concorde négyszer *zajosabb*, mint a Jumbo óriás utasszállító gép; utasmérföldenként két-háromszor annyi üzemanyagot fogyaszt, sőt állítólag karosítja az ózonréteget is.

Amerikai ellengőz

1976 az USA-ban változási év lévén, a Concorde-vita — akárcsak korábban a tiszta levegőről szóló törvény — sok politikusnak ad alkalmat arra, hogy e népszerű kérdésben újraválasztását előkészítse. Február 5-én *Coleman* amerikai közlekedési miniszter úgy döntött, hogy 16 hónapos *probaidőt* ad a Concordenak, addig az óriás gép leszállhat a washingtoni Dulles és a New York-i Kennedy repülőtéren. A határozat március 4-én lép hatályba, de — az amerikai jogrendszer sajátosságai miatt — még nem tekinthető az ügyben kimondott utolsó szónak. (A Dulles repülőtér közvetlenül a szövetségi kormányhoz tartozik, a miniszter döntését így a kongresszus, illetve a legfelsőbb bíróság megsemmisítheti, ez utóbbi azon az alapon, hogy alkotmányellenes. Más a helyzet New Yorkban. A Kennedy repülőtér nem a szövetségi hatóságoktól függ, hanem a Port Authority — New York és New Jersey állam közös közlekedési vállalata — tulajdona.) A közlekedési miniszter döntése egyébként nem ad az angol—francia gépnek teljes repülési szabadságot, a Concorde *csak reggel 7 és este 10 között* szállhat le és amerikai terület felett nem lépheti túl a hangküszöböt.

Coleman döntésével felcsillant a remény, hogy a Concorde részt kaphat a legfrekventáltabb hosszú távú tőkés légi útvonal légi forgalmából. Az eredeti 400 gép eladása úgy is *vágyálomnak* tűnik. A francia partner, az Aerospatiale cég kereskedelmi igazgatója nemrég tanulmányt állított össze az eladási lehetőségekről. A tisztviselő — kit állásánál fogva nem lehet a csodagép elleni elfogultsággal vádolni — úgy találta, hogy a világon csak 12—15 útvonal „Concorde-képes". A távolságnak ugyanis *meg kell haladni a 3000 mérföldet és a gépnek el kell kerülnie a sűrűn lakott területeket.* Útvonalként három géppel számolva, eszerint a teljes szükséglet egyelőre 45 darab.

G. Gy.—L. P.

Korszerűsítik a betongyárat

Tudósítónktól.

Jelentős fejlődés elé néz a Beton- és Vasbetonipari Művek miskolci gyára. Várhatóan 60 millió forintot fordítanak majd a vállalat korszerűsítésére az elkövetkezendő öt év alatt. Az idén megkezdődő beruházási munkák során 4500 négyzetméter alapterületű *üzemcsarnok* és egy hazai tervezésű, kivitelezésű *betongyár* is épül. Ez utóbbi ellátja egyrészt az üzemcsarnokot, másrészt úgynevezett transzportbetont biztosít a Miskolcon és környékén folyó építkezésekhez. Az új üzemcsarnok építéséhez júliusban kezdenek hozzá. A kétfajta terméket előállító gyártóvonalak a tervek szerint 1977 végére készülnek el.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A román mezőgazdaság helyzete

Romániában egyre többet foglalkoznak a mezőgazdaság hatékony fejlesztésével, mert bár a globális termelése nőtt, az 1971—75-ös időszakban a mezőgazdaság nem tudta teljesíteni az ötéves terv előirányzatait. Az 1971—75-ös ötéves terv teljesítéséről szóló jelentés szerint *„minden növekedés ellenére, a növénytermesztés nem érte el az ötéves terv előirányzatainak szintjét.* Hiányos volt a termelés megszervezése, a föld és az öntözőberendezések kihasználása, a mezőgazdasági munkák elvégzése". Ilyen értékelést kapott az állattenyésztés is.

Az NDK és Nigéria légi forgalma

Lagosban *aláírták* a Német Demokratikus Köztársaság és Nigéria légi forgalmi megállapodását.

Mennyire deficites a francia külkereskedelem?

A francia külkereskedelmi mérleg januárban 920 millió frank *deficittel* zárult. A l'Humanité szerint azonban a deficit 2,4 milliárd frank.

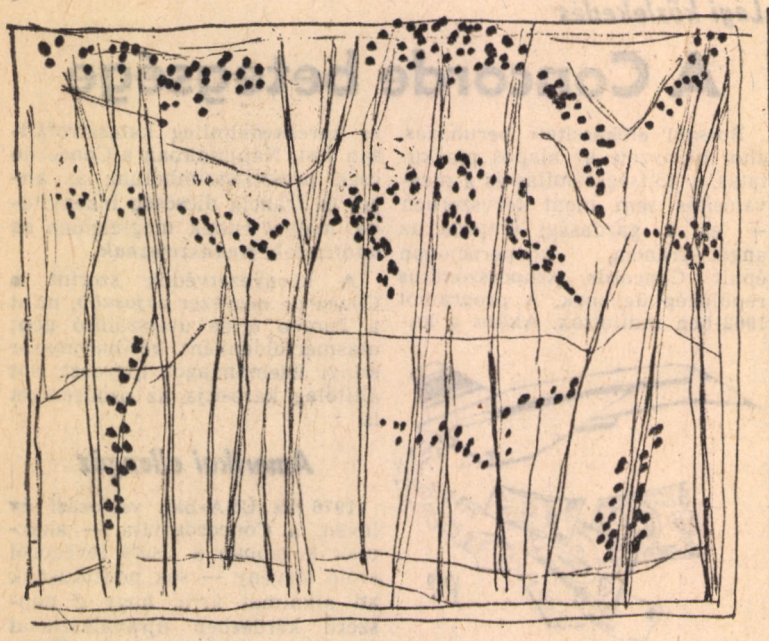

Stark Anna rajza

Hivatás

— A hazugságok viselik meg az embert — mondja a színésznő. A mindennapos, apró kis hazugságok, amelyek befonják reggeleimet s délelőttjeimet. A próbára érkezem, loholva, hogy el ne késsem, s a kolléganőm mézes mosollyal dicsér: milyen jó voltam tegnap este, s milyen jól nézek ki ma reggel. S közben tudom, hogy azt gondolja, tehetségtelen és rossz voltam tegnap a színpadon: az időváltozások okozta irtózatos migréntől majd szétrobban a fejem, álmatlanságtól elgyötört éjszakám nyomait magam is látom karikás szemeimen, s a próbán kétségbeesetten gyötröm az agyamat, hogy ne csak a súgó után legyek képes kinyögni a szöveg minden egyes mondatát... A szerepet is megutálom, miért ilyen túlírt, ilyen ünnepélyes hosszú mondatokba fogalmazott, miért ilyen kacifántos és őszintétlen, hiszen nem így beszél az ember...

A színésznő itt félbeszakítja monológját a művészklub törzsasztalánál. Hozzák a vacsoráját, nem nyúl hozzá, hűlni hagyja az ételt, észre sem veszi, pedig csak az imént panaszkodott sürgetően a pincérnek, hogy reggel óta egy falatot sem evett. Az egész napi robanásban el nem mondottat, meg nem fogalmazottat akarja szavakba önteni. Tulajdonképpen ez az egyetlen ritka óra, amikor — hangosan gondolkozva — rá ér arra, hogy feldolgozza magában a világot.

— Maguk is csak azt nézik, miként recitálja el az ember a szöveget, milyen mutatósan viseli a kosztümöt a színésznő! Csak a szerepteljesítményt. Miért nem figyelnek soha arra, ki van a teljesítmény mögött?! Hogy milyen mögötte az ember, aki a kosztümöt viseli, s a monológot mondja? Ó, az úgynevezett színészinterjúk! Amikor kiteszik a szép lelküket a riporter elé! Ilyenkor mindenki művészlélek, a szinvonal megrendíthetetlen, magányos harcosa, aki egy szál magában halálmegvető bátorsággal küzd a sok tehetségtelen, felresikerült karrierista között a valódi műveszetert, az iro mondanivalójának igazi kibontakozasaert, nem vonzza penz, siker, elismeres, karrier és kitüntetes! Viszolygom az ilyen riportoktol, az önreklam e leplezetlen, acsarkodo ügyességetől. Amikor egy kis operaénekesno az interjújaban arra celozgat, hogy azok, akikkel azonos szerepkört énekel azonos darabban — idősebbek mint ő, legjobb lenne tehát, ha eltünnenek! Vagy amikor a hiresen rossz artikulációjú drámai színésznő a fiatalokat ostorozza, mert „nem tudnak beszélni". Csupa póz, csupa ostoba intrika, csupa hazugság, ha az ember kicsit is megvakarja a mondatokat, alóla egyenesen üvölt a monomániás gög: az „en-dalától megittasodott pitiziny patsirtamadár", aki oly szendén mosolyog a színes címlapról, mondataival elárulja, hogy voltaképpen törpe, akiben csak a mások legázolásának indulata óriási...

— Álljon meg egy pillanatra művésznő. Nem veszi észre, hogy kihűl a vacsorája? S nem gondolja, hogy igazságtalanul erős kifejezéseket használ?

— Nem érdekel a vacsora. És nem igazságtalan vagyok, hanem őszinte. Jogom van hozzá: önmagamra alkalmazom a legkeményebb mércét. Rájöttem, hogy ugyanolyan szörnyeteggé válok magam is, mint azok, akiket éppen a szörnyetegségük miatt nem vagyok képes elviselni...

— Miből jött rá?

— Néhány hónappal ezelőtt meglátogattam a kórházban valakit. Középkorú asszony feküdt a kórházi ágyon: végtelenül szerettem, embernek is, művésznek is a legtisztábbak, legremekebbek közül való volt. Búcsúzott a világtól, tőlem is, akinek mintha egy kicsit az édesanyja is lett volna — volt néhány vidéki esztendőm, amikor ő volt az egyetlen, aki törődött velem. Tudta, hogy utoljára találkozunk, s tudta, hogy ezt én is tudom. Könnyes volt a szeme, beszélt, s én rémülten és undorodva éreztem meg önmagamon a kétségbeejtő kíváncsiságot. Azt, hogy figyelek, ahelyett, hogy sírni lennék képes.

— Azt figyelem, hogyan haldoklik egy ember, hogyan búcsuzik a világtól egy színésznő. Tehát nem a termeszetes és őszinte, tiszta és érthető emberi fájdalmat ereztem, pedig, mondom, őszinten és nagyon szerettem azt, aki ott feküdt előttem, és halni készült. A kézmozdulatát figyeltem, s a tekintetet. A hangsulyait. Azt, hogy miként csuklik el a hangja. Miként fegyelmezi magát, nenogy izlestelen, vagy tuljatszott legyen. Figyeltem — s ezzel elveszitettem azt, ami bennünk a legemberibb: a reszvet kepesseget. Figyeltem, s közben elszornyedve jöttem rá, hogy figyelek: hogy tehát egy esetleg sohа meg nem születő, eljövendő szinielóadas kedveert motivumokat gyüjtök memoriámban a haldoklás nevű jelensegről. Igy, szinte szemelyteienul. Azóta tudom, hogy mindenkit jogom van megitelni: magam is szornyeteggé lettem. A mesterség tett azzá, amelyre felesküdtem, s ami kíváncsiság és örök készenlét nélkül nem gyakorolható.

Geszti Pál

József Attila emlékezete

„A versíráshoz nagy hajlama van"

„Nem akartam érettségizni... kimaradtam a gimnaziumból... kimaradtam, megszöktem a tornaórákról... nem volt görögkeleti hittan... mert nem bántak velem rendesen?..." — József Attila fajdalmas gondolattöredékei a makói diakéveket idézik. A tanítvány négy évtizede halott. De tanara él. Az egyetlen, aki él. *Eperjessy Kálmán*, a hajdanvolt osztályfonök 82 esztendős.

— A pedagógus nem maga választja növendekeit. Ennekem nem érdemem, hogy őt tanithattam.

És meg is toldja szabadkozását:

— Csupán emlékfoszlányok élnek bennem. De vajon tudhatja-e a tanar, hogy melyik diakjából válik olyan ember, akinek a legaprobb eletmegnyilvanulasait is számon kellene tartania?

És az idős tudós professzor lapozgatja jegyzeteit. Amit az emlékezet kihagy, felidézi azt az irott szo...

1920-ban, az akkor 27 esztendős történelemtanár még joformán pályakezdő. Attila 15 éves: a tanár és a tanítvány között alig egy évtized a korkülönbség.

— Azon az őszön, szeptemberben egy jó arcú, csillogó szemű fiú jelentkezett a makói Csanád vezér Gimnázium ötödik osztalyaba. Azelőtt polgárista volt, igy aztán latinból felvételiznie kellett. Azért, hogy rendes tanuló lehessen.

— Feltűnt, hogy ennek a barátságos arcú kisdiaknak mennyire hányatott volt az élete?

— Ragaszkodó, meleg tekintete nem árulta el, hogy proletárgyermekkorának mennyi csalódása és szenvedése áll mögötte.

(József Attila: *... tudom, hogy azt szeretik, akinek mutatom magam, és nem engemet...")*

Attila tehát felvételire készült. Latinból. Feltűnően gyorsan haladt. Szinte passzióval sajátította el a latin nyelvet. És karácsonyra Etelkának, a szeretett testvérnek — meglepetésként — már hibátlan latin nyelvű levelet küldött ajándékba.

— Egykettőre utolérte osztálytársait, sőt el is hagyta őket. A hatodikban színjeles lett. Indexébe — általános jellemzésként — ezt írtam: *„Tehetséges, kötelességtudó, bátor fellépésű. A versíráshoz nagy hajlama van."*

Tanárai dicsérték, jutalmazták, ám azt nemigen vették észre, hogy a város pereméről érkezett proletárgyerek mekkora utat tett meg az önművelésben.

— Szellemi szomjusága szüntelen volt és csillapithatatlan. Nem is kellett tanulnia, a tananyagot már a tanári magyarázatból elsajátította.

A makói gimnazisták között jóforman nem is volt közelebbi barátja.

— Mégis: rossz viszonyban senkivel sem volt. Ha nem is rajongtak érte, megszokták őt. Imponált a tudásával és az önképzőköri sikereivel.

Akkoriban a gimnáziumokban kora ősszel és tavasszal szokásosak voltak a játékdélutánok.

— Attila nem szeretett futballozni vagy füleslabdázni a többiekkel. Odajött hozzánk — *Tet-*

tamanti Béla volt a másik tanár — és szóval tartott bennünket. Felnőtt érettséggel szólt az irodalomról, a művészetről. És mindenkiről, mindenről volt véleménye. Költői képességének hangoztatásával sem fukarkodott, meg merte fogalmazni: az igazán nagyok közül hatodikos gimnazista korában még senki sem irt olyan verseket, mint ő. Hozzáfűzte, nagyon is határozottan: az igazi költők családjába tartozónak érzi máris magát, olyannak, aki nemsokara elfoglalja majd helyét közöttük. Leginkább *Juhász Gyuláról* beszélt meleg szeretettel.

(József Attila: *„Vajon arányos-e hozzám most minden, ami van...?")*

— Tehát Attila egyszerre volt nyílt és zárkózott?

— Azt hiszem, igen. A lányok körül is kevesebb sikerrel forgolódott, mint egyik-masik jobban öltözött osztálytársa. S a Márta-szerelem csaknem végzetessé vált. Gebe Márta az internatus igazgatójának volt a lanya, és az iránta érzett szerelem több volt egyszerű fellángolásnál. (A Márta-ciklus számos szép verse is erről tanúskodik.) Reménytelenség, elhagyatottság vett Attilán erőt. Ötven darab aszpirinnel öngyilkossagot kísérelt meg.

Jó előre készült tettére. Végrendelkezett — egy latinfüzet kitépett lapján: „Olyan sokan vannak, akik közel állnak szívemhez, hogy lehetetlen most tőlük külön-külön elbúcsúznom. Köszönöm jóakaratukat, érdeklődésüket, pártfogásukat s üdvözlök, köszöntök mindenkit. Makó, 1922. június 26."

A hetedikből kimaradt. Magantanulóként folytatta tanulmanyait. És minden idejét a Szepség koldusának saitó alá rendezésére áldozta. Decemuer elejen — Juhász Gyula előszavával — meg is jelent a könyv (Martanak karácsony estjen egy szatytyánbőrbe kötött példányt ajándékozott.) Az osztályfőnöknek pedig így szólt az ajánlás: *„Dr. Eperjessy Kálmán tanár úrnak szeretettel küldöm könyvem, volt diákja. Makón, 1922. XII. 21. József Attila."*

A hetedikét jóval, a nyolcadikat elégségessel végezte. Pesten érettségizett: két elégségessel — magyarból és történelemből...

(József Attila: *„Én egész életemben hiába törekedtem, hiába voltam jó, hiába voltam rossz...")*

A tanár és tanítványa 1924 nyarán találkozott utoljára.

— Akkor — két hétig — szinte mindennap együtt voltunk. A Nagyvásárcsarnoknál látott meg, odaszaladt. Elújságolta legfrissebb élményeit, a Visegrádi utcáig magyarázott önfeledten. Felhívtam a lakásba, és ebédre is ott tartottuk. Biztattam, hogy máskor is szivesen látjuk. Másnap már kora reggel csöngetett. És ez két hétig tartott így. Szamomra akkor véget ért a nyári vakáció, és visszautaztam Makóra. Attila közben 19 esztendős lett. Megemberesedett, öntudatosabb, határozottabb volt. Elmondta, hogy a Lázadó Krisztus című költeményéért perbe fogták, de a Kúria fölmentette. Hosszasan fejtegette irodalmi terveit. Költői hitvallással szólt a rimről, és a ritmusról, sőt, idézetekkel tette szemléletessé, saját költeményeiből. S mikor elköszönt, meglepetésül átnyújtotta Magyarok című versének dedikált kéziratát: *„Eperjessy Kálmánnak szeretettel Bpest, 1924. József Attila."* (A költemény 22 esztendő elteltével, 1946 júliusában a Budapest folyóiratban látott napvilágot.)

A réges-régi Csanád vezér Gimnáziumnak most már József Attila a neve.

Szőke Sándor

Zágrábi zarándoklatok

A KRAPINAI LAKOMA. Véres, nagy tor volt ez najdanán. A *Krapinica-patak* melletti barlangba húzódva (alig 51 kilometernyire a mai Zágrábtól) a neandervölgyi tipusú Homo krapinensis megdöbbentő étvággyal falta fel embertársait. A kannibáli lakoma maradványait 1899-ben fedezte fel *Dragutin Gorjanovic-Kramberger* professzor. Ami kutató ásója nyomán előkerült, az most a zágrábi *Geológiai és Paleontológiai Múzeum* világszerte szamon tartott kincse.

A kis sarokszobában a tudós emléktáblája. Alatta barnara pácolt szekrényekben — fogak. Vakító, sargásfehér, robusztus emberi fogak, állkapocstöredékek, szétzúzott csontok. Szép rendben, múzeumi glédában. *Kétszázhetvenöt emberi fog.* Laikus számitással ez 8—9 egyedet jelent, ám többen hagyták itt — a szó szoros értelmében — a fogukat. Egyes vélemenyek szerint legalább huszonhárman, mások negyvennél tartanak. Az egykori tulajdonosok életkora 2 és 40 év között volt.

A leütött ember-„zsákmány" a tűzhelyen együtt pörkölődött a vadhúsdarabokkal. Az ősbölények, őslovak, a gyapjas orrszarvú velőért szétzúzott csontjai arról tanúskodnak, hogy a krapinai ősember idejében a *jégkorszakok szelidebb időszaka* köszöntött a tájra.

Interglaciális idill, kevés végtagcsonttal. Egy magyar tudós, *Lenhossék Mihály* véleménye szerint „az őskori kannibáloknak is meg lehetett az a szokásuk, hogy a karokat, lábakat nem fogyasztották el mindjárt, hanem füstölve magukkal vitték vándorlásukra".

Őskori grand guignol? Korántsem az hanem egy állomas az emberi nem fejlődéstörténetében. És Krapina útjelző is (összesen 649 csontdarab), hogy merre van — előre. Am Gorjanovic-Kramberger lelete óta a történelem külön „csontházakat" hagyományozott. Van-e hát fejlődés? *A fogakban igen.* A mienk erősebb, mert két-három ággal is belegyökerezik az állkapocsba, a krapinai emberevőké viszont csupán egyetlen csontprizmával ragaszkodott gazdájához.

FOIED VINOM PIPAFO, CRA CAREFO. Ennyi az *etruszk* tudományom. Ezt sem nyelvkönyvekből tanultam, hanem egy regényből. Waldheim professzor — *Szerb Antal* hőse az *Utas és holavilágban* — le is fordítja: ma bort iszom, holnap nem lesz. S ha Waldheim a tolmács, feltehetően ezt is jelenti.

Bár az etruszkokkal kapcsolatosan ma még semmi sem bizonyos. Ez az ősitaliai nép nem indogermán idiómák szerint szólt. Több mint 8000 rövid felirat őrzi nyelvének tikait. *A leghosszabb etruszk szöveg itt található Zágrábban*, a Zrínyi téren. Valóban a „leghosszabb". Egy 13 méter 57 centiméteres múmiapólyán 1200 szó áll — etruszk irással. Ez a világhírű *„liber linteus Zagrabiensis"* vagyis (a múmiapólya anyagara utalva): a zágrábi vászonkönyv.

Nemcsak a nyelv titok itt. Maga a múmia is. Hogy hol került elő, nem tudják. Vagy egy New York-i régiségkereskedő révén, vagy egyiptomi utazása során került 1848-ban egy magangyűjtőhöz. *Mihajlo Barichoz.* Kérdéses az is, hogy az etruszk feliratú pólya eredeti tartozéka volt-e a múmiának, vagy csak később csapódott hozzá. Ez ma már aligha tisztázható.

Am a tény megmásíthatatlan. A „liber linteus" a *zágrábi Archeológiai Múzeum* legféltettebb darabja. Érthető, hogy a romlékony, legkevesebb két és fél évezredet átvészelt vászondarab

Bőrreneszánsz

Ruhában, nyakláncban, bútorban is – Az ipar veszi a lapot

Kezdetben volt a bőrcipő, ám már csak a tehetősebbek engedhették meg maguknak, hogy valódi bőrkabátot, táskát hordjanak. Ma viszont bőrből, vagy műbőrből készül zakó, pantalló, szoknya, az öltözködés több, különféle kiegészítő eleme. De hódít az ősi anyagból formált nyaklánc, karperec is; sőt, egyre gyakrabban használják lakberendezéshez, az építőipar is érdeklődik a bőrhatású anyagok iránt: kiváló tapétának, padlókárpitnak, és új terület a „bőrszobrászat", a „bőrplasztika" is.

Sertésfront

Bőrreneszánsz? Igen, méghozzá világszerte. Az okok az életszínvonal emelkedésével, a természetes anyagok iránti vággyal magyarázhatók. S hogy nem átmeneti fellendülésről van szó, azt — elsősorban a ruházkodási iparban — elfogadható árak, újfajta bőrök, műbőrök fejlesztése is bizonyítja. Mindez — a hazai ellátáson és a választék bővítésén kívül — új, gazdaságos exportot jelent a nagy múltú magyar bőr- és konfekcióipar számára.

Elegendők-e csupán a tradíciók? A bővülő gyártás alapanyag-hátterét, még évekkel ezelőtt bravúros húzással oldotta meg a BIVIMPEX: idejében sikerült átállniuk az argentin piacról az ausztrálra. Így a marhabőrimport *nem esett vissza*, bár a világpiaci áringadozások itt is *növelték* a költségvetés terheit. Az importarányok azonban *javulnak:* a szarvasmarhaprogram nyomán több hazai nyersbőrünk lesz.

Az idei esztendő kissé megkavarta a piacot! A közös piaci tilalom miatt ugrásszerűen megnőtt a magyar marhabőrkínálat, s mivel a cipőipar a tervezettnél *kevesebb bőrt igényelt*, igen gyorsan kellett átállítani a kapacitásokat részben készbőrexportra, részben pedig a konfekcionált kivitelre. Az első félév üzletkötései alapján bizakodóak lehetünk: *javul a belföldi ellátás, nő a tőkés export.*

Más a helyzet „sertésfronton"! Eddig úgy tűnt: sertésbőr-konfekcióban versenyképesek vagyunk. Ám a tenyésztés átmeneti *visszaesése* az idén nagy gondot okoz. Ahhoz pedig, hogy eleget tehessünk jelentős tőkés készáru-megrendeléseinknek, *importra kényszerülünk!*

Tavaly bőriparunk 12,3 millió négyzetméter puha bőrt gyártott; a termelés 1980-ra 14,5 milliójára nő. Összességében javul az import-exportarány, s ahogy a Könnyűipari Minisztériumban fogalmaztak: „végre sikerül mind a lakosságnak, mind a népgazdaságnak kedvező, rugalmasan átváltható árualapokat létrehozni".

Kísérletek és eredmények

Mindehhez gyorsan változó termékskálára, újszerű technológiai megoldásokra van szükség.

Eddig sertésbőrből többnyire — velúrszerűen feldolgozott — puha fogású, élénk színű kabátokat, nadrágot, szoknyát, kesztyűt készítettek. A kutatások középpontjában most a sertésbőr cipőipari hasznosítása áll! Ehhez főként arra van szükség, hogy eltüntessék a tüszőkkel csúfított barkaképet, és speciális cserzési eljárással a marhabőrhöz hasonló anyagot nyerjenek. Ilyen technológiát vettek át nemrég a Szovjetuniótól, s az üzemi próbák a Budapesti Bőripari Vállalatnál már megkezdődtek. Itt egyébként is sokágú gyártmányfejlesztés folyik. A nehéz sertésbőrök feldolgozására például önálló szabadalmuk van. Mivel főként arra törekednek, hogy a tőkés marhabőrimportot mérsékelni lehessen, most — olasz tapasztalatok alapján — sevró jellegű terméket állítanak elő — marhabőrből. A rajzolatot még a szakemberek sem tudják megkülönböztetni egymástól!

Érdekesek a vállalat juhnappakísérletei is. Mivel a hazai, merinó juhok bőre inkább csak a szőrmés feldolgozásra alkalmas, most olyan anilinszármazékú anyagokkal próbálkoznak, amelyek ugyan élénk színűek, de jobban elfedik a barkaképet hibáit, mint az eddig használt festékek. Kísérleteznek vízhatlanított sertésvelúrral és fluoreszkáló bőrrel is. Ez utóbbiból például gyermekcipők, iskolatáskák készülhetnének, ami a közlekedő kisiskolásoknál csökkenthetné a baleseti veszélyt...

A szintetikus felsőrészű cipők világszerte elterjedtek. A leginkább bőrszerűbbeket — mind külsejükben, mind tulajdonságaikban — japán, olasz, amerikai cégek gyártják. Nyilvánvaló, hogy egy ilyen nagyszabású fejlesztésbe nem érdemes a szocialista országoknak külön-külön hozzákezdeniük. Ezért Moszkvában létrejött a koordináló központ, amelynek munkájában magyar részről a Győri Pamutszövő- és Műbőrgyár is részt vesz. A győriek jelenleg már belföldre adják termelésük 50 százalékát. A cipőiparnál 42 százalékban szintetikus béléseiket alkalmazzák: ezek nedvszívóképessége azonos a bőrhasítékokkal. A porózusgumi-formatalpak technológiáját a Szovietunióval közösen dolgozták ki: a kétlépcsős eljárás lehetővé teszi a méretpontos talp kialakítását. Martfűn már hozzá is kezdtek a gyártásához. Ugyancsak a szovjet kutatókkal közös munka a tőkés gyártmányú, folyékony kaucsuk felváltása szocialista országokból származó nyersanyagokkal.

Pasztellszínek

Magyarország tagja a MODEUROP-nak: ez a divattanács évente *kétszer informálja* a gyártókat a várható szín- és formairányzatokról. A jelzések szerint elsősorban a puha, selymes tapintású, könnyű bőrök lesznek kelendők a következő években, legyen szó akár felsőruházati, akár cipőipari felhasználásról. A korábbi harsány színek finomodnak, divatosabb a pasztell árnyalat. A cipők orra ismét nyújtottabb lesz — ez a bőripari fejlesztéseknél azért is érdekes, mert a rugalmassági követelmények így mások, mint a csapott orrnál —, a talpak vékonyodnak, ám a sarok továbbra is magas marad...

B. K.

Vietnami gazdaság

Egy ország, két feladat

A Vietnami Demokratikus Köztársaságban a legnagyobb ipari vállalatok termelése ismét elérte, illetve meghaladta a háború előtti szintet, a háborús károkat helyreállítják. Január elsejével új ötéves terv kezdődött, mely jelentős célokat állít az ország elé. A hazai gazdaság fejlesztése mellett fontos feladatot jelent Dél-Vietnam számos szükségletének kielégítése. A szocializmus felépítésére irányuló tervek a VDK-ban — írta a közelmúltban a Pravda — mostantól kezdve Észak- és Dél-Vietnam *együttes* igényéből indulnak ki.

A déli országrész gazdasága a Thieu-rezsim bukásakor katasztrofális helyzetben volt. Több évre, esetleg évtizedre van szükség, amíg Dél-Vietnam kiheveri a háború és az amerikai jelenlét okozta károkat. A Saigon eleste előtti napokban a menekülő nagytőkések és kormánytisztviselők *magukkal vitték az ország valutatartalékainak és aranykészletének nagy részét.* Ez megkoronázta a hajdani rezsim rablógazdálkodását, melynek következtében Dél-Vietnam a gazdasági csőd szélére jutott. (A 60-as évek közepén e térség egyik legjelentősebb rizs- és cukorrépaexportőre volt. 1970-re viszont már mindkét termékből behozatalra szorult.) Csaknem tízszeresére csökkent a gumikivitel, a külföldi bevételek egyik legfontosabb forrása.

Dél-Vietnam súlyos helyzetét jól jellemzi, hogy a bruttó társadalmi termék 50—55 százalékát a szolgáltatóipar — amely a szó szoros értelmében az amerikai csapatokat szolgálta ki — adta, míg a mezőgazdaság részesedése 25, az iparé pedig 10 százalék volt. Az inflációs ráta 1974-ben *300 százalékos volt, virágzott a feketepiac, egyszóval a gazdasági élet — ha azt még annak lehetett nevezni — teljesen szétzilálódott.* Az ideiglenes forradalmi kormány első intézkedései a gazdasági helyzet további romlásának *megakadályozását* szolgálták, fokozatosan megkezdődött az ország talpra állítása. Növekszik az állami irányítás alá vont vállalatok száma, ugyanakkor a kormány támogatja a nemzeti burzsoáziát, a kisiparosokat és a kiskereskedőket, amennyiben tevékenységük az egész nép számára is hasznos. A kormány elismeri és tiszteletben tartja a magántulajdont, a törvényes hasznot. Az új nemzeti pénz bevezetése is *stabilizáló volt*, akárcsak a feketepiac *megszüntetése.*

Bár a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió és a VDK szállításai *sokat enyhítenek* a déli országrész gazdasági gondjain, az ideiglenes kormánynak rövid időn belül számos problémát kell megoldania. Dél-Vietnamban a fő nehézséget a nagyméretű *munkanélküliség okozza.* Az állástalanok száma eléri a 3 milliót, az összlakosság *egyhatodát.* Elsősorban a városokban égető a munkanélküliség, a falvakban ugyanakkor kevés a munkáskéz. Már megindult a korábban városba kényszerített, vagy menekült parasztok visszatelepülése a falvakba, ahol *visszakapják* régi földjeiket. Elkerülhetetlenné vált a mezőgazdasági eszközök kollektivizálása, az igás állatok hiányának következtében, s *egymás után alakulnak a mezőgazdasági szövetkezetek is.*

Dél-Vietnamban a gyárak 70 százaléka külföldi tulajdonban volt, s miután a gyárosok elmenekültek, ezek most beolvadtak az állami szektorba. Az ideiglenes forradalmi kormány egyébként *nem ellenzi a külföldi termelőtőke beáramlását az országba*, bár működésüket bizonyos *feltételekhez* köti. A Dél-kínai-tenger part menti vizei igen gazdagok olajban. A Thieu-rezsim több vezető nyugati olajtársaságnak koncessziót adott fúrások végzésére. A kísérleti olajkutak többsége jó eredményeket hozott, a próbafúrások azonban *abbamaradtak.* Vietnam hajlandó tárgyalni a part menti olajkutatásról külföldi vállalatokkal, azokkal is, amelyek korábban koncesszióval rendelkeztek. A francia Elf-cég például hamarosan folytathatja félbeszakadt part menti munkálatait. (Érdemes megjegyezni, hogy a Mekong deltavidéke is hallatlanul gazdag olajban.)

Az új élet jelei már léptennyomon *tapasztalhatók* a dél-vietnami gazdaságban, a háborús sebek behegedése azonban még jó ideig eltarthat.

G. Gy.—L. P.

Magyar—finn kooperáció

Sikeres építésügyi tárgyalások

Olavi Hänninen elutazott Budapestről

Április 11—14. között Budapesten tartózkodott *Olavi Hänninen* finn lakásügyi miniszter, aki *Bondor József* építésügyi és városfejlesztési miniszterrel tárgyalt. A finn minisztert budapesti tartózkodása során fogadta *Havasi Ferenc*, a Minisztertanács elnökhelyettese.

A miniszter és a kíséretében levő szakértők a magyar partnerekkel értékelték a kétoldalú építésügyi kapcsolatok eddigi eredményeit, megbeszélést folytattak az építésügy, az építő- és építőanyag-ipar, a lakásügy, a tervezésirányítás és a városfejlesztés területein a gazdasági, a műszaki-tudományos és a kooperációs kapcsolatok továbbfejlesztéséről, ezen belül a vállalatok kooperációjának meggyorsításáról. Kölcsönösen *tájékoztatták* egymást a Habitaton, az ENSZ emberi települések konferenciáján való részvételük előkészületeiről. A magyar—finn építésügyi munkacsoport vezetői megállapodtak, hogy kölcsönösen tájékoztatják egymást a kidolgozás alatt álló hosszú távú fejlesztési programok irányelveiről; a munkacsoport legközelebbi ülését szeptemberben *Budapesten tartják.*

A tárgyalások idején a NIKEX Külkereskedelmi Vállalat és a finn Paraisten Kalkki oy Elematic cég *szerződést kötött* építőipari gépek idei szállításáról; a NIKEX a szolnoki épületelemgyár rekonstrukciójához vásárolt több mint negyedmillió dollár értékben korszerű betongyárat a hozzá tartozó szállítóberendezésekkel együtt.

A miniszter és a finn építésügyi szakértői küldöttség szerdán *elutazott* hazánkból. A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter búcsúztatta, jelen volt *Paul Jyrkänkallio*, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete.

Olavi Hänninen elutazása előtt nyilatkozott az MTI munkatársának. Hangsúlyozta, hogy igen elégedett budapesti tárgyalásaival, amelyeket a további feladatokkal együtt emlékeztetőben is rögzítettek. A tárgyalásokon egy véleményen voltak abban, hogy az építésügyi együttműködés *ütemét, különösen gazdasági és kereskedelmi területen, meg kell gyorsítani.*

HORIZONT

Konzorcium Egyiptom megsegítésére

Európai—amerikai—japán—iráni—arab *konzorciumot létesítettek* Egyiptom gazdasági megsegítésére. A konzorcium hosszú lejáratú hiteleket nyújt majd az arab országnak, hogy ezzel fejlesszék gazdaságát és finanszírozzák beruházásainak megvalósítását.

Olasz deficit

Ötszáznyolcvankétmilliárd líra *deficit mutatkozott* Olaszország fizetési mérlegében 1976 első két hónapjában. Az elmúlt év hasonló időszakában 173 milliárd líra volt a mérleghiány.

Norvég gazdaság

Norvégia társadalmi összterméke 1975-ben az előző évhez képest *3,3 százalékkal növekedett*, értéke 147 ezer 934 millió norvég korona volt. Az előzetes becslések 3 százalékos növekedéssel számoltak.

Nyugatnémet szabadalmak

A Német Szövetségi Köztársaságnak 1975-ben szabadalmak, találmányok és gyártási eljárások importjáért, valamint szerzői jogokért *több mint 2 milliárd nyugatnémet márkát kellett fizetnie*, 18 százalékkal többet, mint 1974-ben. Az ország licencekből származó bevételei tavaly 12 százalékkal *növekedtek;* összegük majdnem 800 millió nyugatnémet márka volt.

Szaktanácsadók közgyűlése

Dr. Romány Pál előadása

Az Országos Mezőgazdasági Szaktanácsadási Bizottság szerdán tartotta ez évi *közgyűlését* a Hódmezővásárhelyi Élelmiszeripari Főiskola állattenyésztési karának dísztermében. A tanácskozáson *dr. Romány Pál* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter A mezőgazdaság V. ötéves terve és feladataink címmel tartott előadást. A miniszter hangsúlyozta: a terv megvalósításában *fontos szerep hárul* az ország egészére kiterjedő szaktanácsadó szervek hálózatára. A jövőben *el kell érniük, hogy az új fajtákat, az új technológiákat állami támogatással használó gazdaságok igénybe vegyék a szaktanácsadást.* Az ilyen üzemeknek — hangoztatta Romány Pál — *nincs joguk elzárkózni a szaktanács elől, mert csak így érvényesülhetnek a nagyobb közösségnek, a társadalomnak, a népgazdaságnak az érdekei.*

Kapcsolataink Indiával

Tonsze Anath Pai hazánkba érkezett

Szerdán Budapestre érkezett *Tonsze Anath Pai* indiai ipari és közellátási miniszter, a magyar—indiai gazdasági, műszaki és tudományos együttműködési vegyes bizottság indiai tagozatának elnöke, a vegyes bizottság csütörtökön kezdődő *második ülésére.* A vendéget a Ferihegyi repülőtéren *Nemeslaki Tivadar* kohó- és gépipari miniszter, a bizottság társelnöke fogadta. Ott volt *K. P. S. Menon*, India budapesti nagykövete is.

Magyarországnak a fejlődő országok között India *a második legnagyobb kereskedelmi partnere.* A magyar külkereskedelmi vállalatok elsősorban acélárut, vegy- és gyógyszeripari alapanyagokat szállítanak Indiába, a magyar gépek, berendezések csak 20—25 százalékot képviselnek az exportban. Az idei árucsere-forgalmi megállapodás, a két éve alakult magyar—indiai gazdasági, műszaki és tudományos együttműködési vegyes bizottság Delhiben megtartott első ülésének eredményei lehetővé teszik hogy gépkivitelünk elsősorban a híradás- és vákuumtechnikai berendezésekből, valamint az egészségügyben és az oktatásban használatos műszerekből, felszerelésekből tovább fokozódjon, s bővüljön a kooperációs együttműködés néhány gépipari ágazatban.

Külkereskedelmünk Indiától többek között fogyasztási cikkeket, mezőgazdasági termékeket és ipari anyagokat vásárol.

Balatoni előzetes

Megelégedéssel jelentjük, hogy — éppoly hirtelen, mint az ország más tájain — a magyar tenger partján is beköszöntött a tavasz. A sétautakat kövezik, az üdülők kertjében gereblyézik a füvet, a vitorlás klubokban megkezdődött a szezon eleji karbantartás.

Minden jel arra mutat, hogy a balatoni kezdeményezések sorában a sajtó is megkapja a maga csemegéjét: kidőlt az idei fasor. Már minthogy kivágták. A szemesi ősfák, a füredi védett allé után — talán bizonyos topográfiai egyensúly érdekében — ezúttal Földváron. A főváros felé eső, már kiszélesített autóút mentén, szép rendben, ahogy illik, tucatjával egymás mellett fekszenek az öreg bükkök akkurátusan rönkké fűrészelt, méteres vastagságú derekai. Ott fekszenek sorban, bárki láthatja, hogy teljesen egészségesek — voltak.

A kivágásukra hozott intézkedés — nem jártunk utána — bizonyára megfontolt, lehetett; elpusztításuk minden valószínűség szerint közérdek. Nem is tudjuk pontosan megmagyarázni, miért írunk a dologról. Csak úgy feltűnt.

L. A.

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönetünket fejezzük ki mindazon magyar és testvéri párt-, állami és társadalmi szerveknek, elvtársaknak, munkatársaknak, barátoknak és harcostársaknak, akik felejthetetlen férjem, illetve édesapám, **Könyi Gyula** elhunyta alkalmából részvétük nyilvánításával, illetőleg a temetésen való részvételükkel nagy fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.
A gyászoló család.

HALÁLOZÁS

ID. CSESZKO SÁNDOR, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 80 éves korában elhunyt. Temetése április 15-én, 10 órakor lesz a békéssámsoni temetőben — közli az MSZMP orosházi járási bizottsága.

A BKV közleménye

Április 15-én, csütörtökön előreláthatólag tíz órától az észak—déli metró Népliget és Száva utca közötti szakaszának építési munkái miatt az ott közlekedő autóbuszok útvonalát a következők szerint módosítja a BKV: a 35-ös, 35/Y, 93-as, 135-ös jelzésű autóbuszok útvonala Pestlőrinc felé Népliget végállomás—Könyves Kálmán körút—Népliget körút—Vajda Péter utca—Fertő utca—Hízlaló tér—Basa utca—Száva utca—Üllői út, tovább a jelenlegi útvonal. A Népliget felé: Száva utcáig változatlan, majd Száva utca—Basa utca—Hízlaló tér—Fertő utca—Vajda Péter utca—Népliget körút—Könyves Kálmán körút—Népliget körút—Népliget, végállomás. Új megállók a 35-ös, 35/Y, 93-as jelzésű autóbuszok részére: Bihari út (mindkét irányban), Hízlaló tér (mindkét irányban). A 135-ös autóbusz részére: Bihari út, mindkét irányban.

A 31-es, 181-es autóbuszok útvonala a Lobogó utca felé: Könyves Kálmán körútig változatlan, majd Népliget körút—Vajda Péter utca—Fertő utca—Bihari út—Ceglédi út—Ecseri út—Epreserdő utca—Ifjúmunkás utca—Dési-Huber utca—Napfény utca—Lobogó utca, végállomás.

Madách tér felé: Lobogó utca—Toronyház utca—Dési-Huber utca—Ifjúmunkás utca—Epreserdő utca—Ecseri út—Ceglédi út—Hízlaló tér—Fertő utca—Vajda Péter utca—Népliget körút—Elnök utca, tovább az eredeti útvonalon.

Új megállók: a 31-es jelzésű autóbusz részére: Lobogó utca felé: Bihari út—Ecseri út—Ifjúmunkás utca—Börzsöny utca, Madách tér felé: Börzsöny utca—Epreserdő utca—Ecseri út—Üllői út—Hízlaló tér—Bihari út—Népliget körút. Új megállók a 181-es jelzésű autóbusz részére: Bihari út (mindkét irányban), Börzsöny utca (mindkét irányban).

A 89-es jelzésű autóbusz útvonala Aszódi út felé: Könyves Kálmán körútig változatlan, majd Népliget körút—Vajda Péter utca—Fertő utca—Bihari út—Ceglédi út—Ecseri út, tovább az eredeti útvonalon. Naphegy tér felé: Ecseri útig változatlan, majd Ceglédi út—Hízlaló tér—Fertő utca—Vajda Péter utca—Népliget körút—Elnök utca, tovább az eredeti útvonal. Új megállók az Aszódi út felé: Bihari út, Naphegy tér felé: Hízlaló tér—Bihari út—Népliget körút. A 99-es, 99/Y, 199-es jelzésű autóbuszok útvonala Pesterzsébet felé: a Fertő utcáig változatlan, majd tovább Fertő utca—Hízlaló tér—Basa utca—Száva utca, tovább az eredeti útvonalon. József körút felé: Száva utcáig változatlan, majd tovább Száva utca—Basa utca—Hízlaló tér—Fertő utca, tovább az eredeti útvonal. Új megálló: Hízlaló tér (mindkét irányban).

Sokmilliós áldozatkészség

Faluközpont, parkerdő, járda

Tudósítóinktól.

Az utóbbi öt évben 238,6 millió forint értékű társadalmi munka valósult meg *Vas* megyében. Ez a nagy értékű társadalmi fedezet nagyban előmozdította a *3 milliárd forint* értéket képviselő, tanácsi fejlesztési tervek megvalósulását. Huszonegy községben jó ivóvízhez jutottak, 115 tanterem épült, 65 kilométer járda, száznál több sportlétesítmény készült, 300 ezer fát ültettek el.

A megyei tanács 1971-ben meghirdetett község-városfejlesztési versenyében *Sárvár* lett az első a városok és nagyközségek kategóriájában, mert a tervidőszak alatt 20 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek. Parkerdőt létesítettek, csónakázótavat építettek, legutóbb 60 személyes gyermekintézményt adtak át rendeltetésének Sárváron az üzemek, intézmények és a tanács összefogásával. Ezért Sárvár város 1,5 millió forint különjutalomban részesült, melyet újabb városfejlesztési célokra használhat fel.

A községek versenyében *Pankasz* lett az első, ahol a faluközpont kiépítése, fásítás történt dicséretesen. Egymillió forintot kaptak jutalomképpen községfejlesztésre.

Csongrád megyében 158 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek tavaly, 23 millióval többet, mint 1974-ben. Versenyben voltak a városok és községek itt csakúgy, mint másutt az országban. A városok között *Makó* győzött 18,8 millió forinttal, amelyből egy lakosra 626 forint értékű társadalmi munka jut. Egymillió forint a jutalmuk.

A nagyközségek félmillió forintos jutalmát *Csanádpalota* nyerte, 4,5 millió értékű közös munkával. A községek versenyét és a 300 ezer forintos jutalmat *Eperjes* nyerte az, 1.6 millió forintos teljesítménnyel. Ha volna „abszolút győztes" eredményértékelés, az az eperjesiek diadala volna: egy lakosra számítva náluk a legmagasabb, 1182 forint értékű a társadalmi munka!

A MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERIPAR fejlesztési céljaival és módszereivel ismerkedhettek meg szerdán, dr. Kovács Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes előadásában, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa falu- és szövetkezetpolitikai munkaközösségének tagjai.

A TOKAJI MŰVÉSZTELEP kiállítását szerdán nyitották meg az oroszlányi művelődési központban. Két héten át mintegy 30 művet — festményt és grafikát — láthat a bányaváros képzőművészetet kedvelő közönsége.

SZÍNES TELEVÍZIÓ AKCIÓT KEZDETT a Videoton, a kereskedelem és a Gelka Vállalat. Az akció lényege: kedvezőbb hitelfeltétellel, és a kötelező egy éven túl további egy év garancia mellett juthatnak színes készülékhez a vásárlók.

BOSSZÚBÓL AGYONLŐTTE a baltimore-i tanács egyik tagját, két másik tanácstagot pedig életveszélyesen megsebesített egy ámokfutó, akit lakbérhátralékai miatt kilakoltattak. A rendőrséggel vívott tűzharcban maga is súlyosan megsérült.

MEGNYÍLT AZ ANNABELLA-SZÁLLÓ. A balatonfüredi hotel első vendégei már meg is érkeztek Ausztriából.

TOMPA LÁSZLÓ előadóművész A nemzet csinosodása címmel tart előadóestet ma délután 6 órakor a Fővárosi Művelődési Házban. Műsorát XIX. és XX. századi magyar írók, költők és publicisták műveiből állította össze.

TŰZ KELETKEZETT a Pécsi Bőrgyár krómos műhelyében szerdán reggel, eddig ismeretlen okból. A nagy erőkkel kivonult állami tűzoltóság — a vállalati tűzoltók közreműködésével — a tüzet eloltotta. Az anyagi kár jelentős.

AZ OLASZ REPÜLŐTEREK FÖLDI SZEMÉLYZETÉNEK SZTRÁJKJA már harmadik napja tart, miután holtpontra jutottak a vezetőséggel folytatott tárgyalásaik.

ÜNNEPI CSÚCSFORGALMAT bonyolít le ezekben a hetekben a Terimpex Külkereskedelmi Vállalat. Sorra indítják útnak a juhokkal és bárányokkal megrakott vagonokat Olaszországba és Svájcba.

LÁNGBA BORULT a Fiat-művek egyik torinói üzemegysége keddről szerdára virradó éjszaka. A szándékos gyújtogatás következtében keletkezett kár körülbelül egymilliárd líra.

Ügetőverseny-eredmények

1. Borbála (10) — Zenebona (11) — Akka (8). — 47, 15, 13, 15. — Bef.: 151, 215.
2. Alfonzó (5) — Vadrózsa (9) — Vehemens (11). — 114, 42, 14, 35. — Bef.: 495, 1599. Hármas bef.: 5979.
3. Lovely Lotus (2) — Világszép (5) — Andriska (4). — 12, 10, 10, 11. — Bef.: 18, 28.
4. Zuárd (6) — Samesz (10) — Virtus (11). — 22, 13, 17, 21. — Bef.: 60, 111. Hármas bef.: 332.
5. Talentum (7) — Néma levente (6) — Uhu (1). — 39, 13, 14, 16. — Bef.: 110, 83.
6. Trubadur (3) — Ábránd (9) — Solferino (7). — 22, 13, 23, 12. — Bef.: 84, 27.
7. Várad (5) — Umberto (6) — Oktondi (11) és Utópia (2) holtversenyben. — 23, 14, 42, 15, 10. — Bef.: 78, 36, 37.
8. Babér (4) — Bóbitás (3) — Barcelona (5). — 11, 15, 30, 19. — Bef.: 56, 21.

A SZABADKAI NÉPSZÍNHÁZ MAGYAR TAGOZATA szerdán Szegeden vendégszerepelt. A jugoszláviai művészek Shakespeare Rómeó és Júlia című drámáját mutatták be. Az előadást Virág Mihály rendezte.

„EGY CSALÁD — EGY FA" MOZGALOM

— Most, hogy elváltunk, ezt is megfelezzük ...

(Dallos Jenő karikatúrája)

BIZOMÁNYI VEGYES BOLT nyílt tegnap a kelenföldi lakótelepen. Cipőn és ruházati cikkeken kívül megtalálható az üzletben a műszaki cikkek gazdag választéka is.

LEHEL GYÖRGY KARMESTER a drezdai városi zenekart vezényli pénteken Drezdában. Szöllősy András Transfigurazioni című kompozícióját, Prokofjev csellókoncertjét és R. Strauss Hősi élet című szimfonikus költeményét szólaltatja meg.

HATOS IKREKNEK adott életet egy angol asszony tegnap Newcastle-ban. A 30 éves anya, Christine Price korábban hormonkezelést kapott, hogy meddőségét gyógyítsák. A hat baba súlya 56 és 99 dekagramm között van, állapotuk bizonytalan, kettőjüké pedig életveszélyes.

NORVÉG FÓKAVADÁSZOK 13 főnyi csoportja az úszó jégtáblák között, egy mentőtutajon tölti napjait, mert hajójuk léket kapott, és a vízbetörés miatt el kellett azt hagyniuk. A Grönland partjai közelében sorsukra váró vadászok megmentésére mentőakció indult.

Halálos balesetek

Rácalmás határában Greksa Sándor 44 éves művezető, dunaújvárosi lakos személygépkocsiját ittas állapotban vezette, és halálra gázolta a vele azonos irányban haladó Molnár Péterné 43 éves gondnokot, dunaújvárosi lakost.

Mecseknádasdon a házuk előtt levő farönkrakásról egy fa ráesett az ott játszó 5 éves Földvári Ritára, aki kórházba szállítás közben meghalt.

Leninvárosban, a Tiszai Erőmű területén blokkföldelés közben halálos áramütést szenvedett Bartha Imre 23 éves elektrikus, hejőpapi lakos. A felelősség megállapítására szakértők bevonásával vizsgálat indult.

A VII. BARANYAI JOGÁSZNAPOT tegnap rendezték meg Pécsett. Dr. Jókai Loránd, a Magyar Jogász Szövetség főtitkára köszöntötte a résztvevőket, majd dr. Szijártó Károly legfőbb ügyész tartott előadást jogpolitikánk időszerű kérdéseiről. A jogásznap ezt követően szekcióülésekkel folytatódott.

NICOLAS SCHÄFFER kiállítása tegnap nyílt meg Egerben, a Technika Házában. Sík Csaba művészettörténész méltatta a magyar származású, 1936 óta Párizsban élő művész tevékenységét, aki az elektronika és a kibernetika eszközeit használja fel művészi tevékenységében.

KÉTNAPOS ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁS KEZDŐDÖTT a ruházati iparban bevezetett korszerű üzem- és munkaszervezés eredményeiről, feladatairól szerdán Szegeden, a Technika Házában. A Könnyűipari Minisztérium és a Textilipari Tudományos Egyesület által rendezett ankéton és bemutatón az ország mintegy száz vállalatának több mint 150 vezetője, szakembere vett részt.

ULTRAHANGGAL MŰKÖDŐ VARRÓGÉP gyártását kezdték meg a moszkvai Cserjomuski textiltröszt üzemében. Az új gép külsejét tekintve semmiben sem különbözik a hagyományos típusoktól; csak éppen — nincs szükség tűre és cérnára.

IDEGENFORGALMI KIÁLLÍTÁS nyílt szerdán Győrött. A kiállításon Csehszlovákia egyik legszebb vidékét, Dél-Morvaországot mutatták be. A megnyitón részt vett Pavol Petrina, a budapesti csehszlovák nagykövetség első titkára is.

Fejvédelem

Mint köztudomású, a harkályok — táplálék után kutatva — rendkívüli erővel és sebességgel ütögetik a fák kérgét. Mégsem kapnak agyrázkódást és nem fájdul meg a fejük sem. Mindez természetesen a harkály fejének speciális felépítéséből következik, s éppen ez adta az ötletet a kutatóknak, hogy a madárfej mechanizmusához hasonló védősisakot hozzanak létre autósok és motorosok számára. Mint az erről szóló amerikai jelentés mondja, az új sisak oltalmat fog nyújtani az autósok váratlan és gyors fejmozdulatai ellen.

Most már csak az hiányzik, hogy a váratlan és gyors mozdulatoktól a gyalogosoknak se fájduljon meg a fejük.

(—)

ÁLLÁS NÉLKÜL MARAD JAPÁNBAN a végző egyetemisták 20 százaléka — állapította meg a japán közoktatásügyi minisztérium felmérése.

II. RÁKÓCZI FERENC születésének 300. évfordulója alkalmából ünnepi ülést tartottak szerdán a Sárospataki Tanítóképző Intézetben. Megemlékeztek a fejedelemről a Bodrogközi Állami Gazdaság sárospataki központjában is.

TÖBB MINT KÉT ÉVEZREDES TÖRVÉNYEKET és más dokumentumokat tartalmazó bambuszlevelekre bukkantak Kína Hupej tartományában. A jól olvasható törvényeken kívül konkrét esetek leírása ad képet a kor bíróságainak működéséről.

A KOZMOSZ 814. jelzésű mesterséges holdat kedden a Szovjetunióban Föld körüli pályára juttatták, a világűrkutatási programnak megfelelően.

Viktória takarodót fújt

Eddig *a lakosság hat százaléka* esett át az influenzán, és egyéb, más légúti vírusfertőzésen, a megbetegedések gyakorisága azonban országszerte jelentős mértékben csökkent. A fővárosban például már csak 10 700 új esetet regisztráltak, s az elmúlt héten összesen csupán 43 ezer beteg fordult orvoshoz.

A helyzet javulását leginkább az jellemzi, hogy a legtöbb helyen már feloldották a korábban elrendelt teljes vagy részleges kórházi beteglátogatási tilalmat. A fővárosban megszüntették a krónikus betegek kórházi felvételének és a nem sürgős műtétek elvégzésének korlátozását és az úgynevezett influenzaosztályokat is.

Líbia nem fogadja a géprablókat?

A líbiai hatóságok valószínűleg nem járulnak hozzá ahhoz, hogy azok a fegyveresek, akik elrabolták a Fülöp-szigetek légitársaságának gépét, Líbiában kapjanak menedéket. Így az sem elképzelhetetlen, hogy a légi kalózok a líbiai Bengháziból ismét visszatérnek a pakisztáni Karachiba — közölte a légitársaság szóvivője Manilában. A géprablók jelenleg tíz túszt tartanak fogságban.

A Szputnyik új száma

A népszerű folyóirat legújabb száma ismét sok érdekes politikai, társadalmi, tudományos és művészeti írást tartalmaz. Közülük különösen nagy érdeklődésre tarthat számot *Valentyin Govallo* professzor *Védettség a rák ellen* című írása: azt a kérdést fejtegeti, *képes-e az emberi szervezet önerejéből is megküzdeni a ráksejtekkel.* Ugyancsak tudományos témakört tárgyalnak a *Segélynyújtás a vízen rakétákkal, a Csótány — vasból* és a *Gondolatok a gondolkozásról* című írások. Az SZKP XXV. kongresszusának eseményeihez kapcsolódik *A X. ötéves terv körvonalai* című cikk.

A sport iránt érdeklődők figyelmére érdemesek az *Egy világbajnok portréja*, valamint az *Anatolij Karpov érvei* című írások.

A moszkvai rádió pályázata

A moszkvai rádió és a Komszomol központi bizottsága pályázatot hirdet a Szovjetunió Kommunista Pártja XXV. kongresszusának jelentőségéről.

A pályázaton részt venni kívánó magyar hallgatóknak öt kérdésre kell válaszolniuk. A feleletek postára adásának végső határideje május 15. A válaszokat tartalmazó levelek az alábbi címre küldendők: Moszkva, rádió, magyar osztály. Kérik, hogy a borítékon tüntessék fel: Pályázat.

Az első három díj ingyenes utazás a Szovjetunióba, ezenkívül a legjobb feleleteket albumokkal, hanglemezekkel, emléktárgyakkal jutalmazzák.

A pályázat kérdései:

1. Miben jelölhető meg a tizedik szovjet ötéves terv fő feladata?
2. Mikor fogadták el a szovjet békeprogramot és hogyan nyilatkozott arról az SZKP XXV. kongresszusa?
3. Mit mondott a magyar—szovjet viszonyról az MSZMP küldöttségének vezetője az SZKP XXV. kongresszusán elhangzott beszédében?
4. A KGST-tagországok mely közös építkezéseiben vesz részt Magyarország? Milyen szerep jut ebben az ifjúságnak?
5. Az utolsó kérdés a legnagyobb szovjet építkezésre vonatkozik, amelyet a Komszomol országos építkezéssé nyilvánított. A sajtó és a rádió „az évszázad építkezésének" nevezi. Melyik építkezésről van szó? Mit tudr ola?

Növekvő felhőzet

Várható időjárás ma estig: időnként megnövekvő felhőzet, elszórtan zápor, egy-két helyen zivatar. Mérsékelt, napközben megélénkülő északnyugati, északi szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 15—20 fok között lesz.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 242 centiméter volt.

Révben a hibrid sertés

Kedvező módszer a sertéstenyésztésre – Gyors állásfoglalásra van szükség

Átfogni a teljes folyamatot, a beruházástól a végtermékig — ezt a kívánalmat fogalmaztam meg a minap, egy, a tejkérdőjeleken tűnődő cikkben. Az úgynevezett *rendszergazdáknak* szólt ez az óhaj, s most arról számolhatok be, van már ilyen, a teljes vertikumot összefüggéseiben áttekintő, az egymásrautaltságot fölismerő együtt munkálkodás: igaz, nem szarvasmarha-, hanem sertésügyben. Az elmúlt hét egyik délutánján a budai Alkotás utcában köttetett meg a szerződés. Az Iparszerű Sertéstartó Termelőszövetkezetek Közös Vállalkozásának irodája van itt, s *dr. Bajor Ferenc*, az ISV igazgatója, valamint *Rédling István*, a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság igazgatóhelyettese írta alá ezt az új típusú szerződést.

Előnyök

Mi a lényege? Egészen röviden, egymás *produktumait ajánlja partnereinek a két rendszergazda*. A herceghalmi gazdaság az utóbbi évtizedben gyakorlatilag összefonódott az Állattenyésztési Kutató Intézettel. Budáról, az Attila utcából települt Herceghalomra ez az intézet, amelynek jó hátteret nyújt az említett állami gazdaság. *Dr. Keserű Jánossal*, az ÁKI főigazgatójával már beszélgettem néhány esztendeje tán legfőbb kutatási eredményükről, az akkor Áhib-nak mondott, azóta Hungáhib-nak „nemzetköziesítetten" elnevezett hibridsertésről. A minisztérium 1968-ban bízta meg az intézetet ezzel a munkával, mégpedig „az iparszerű sertéshústermelés komplex rendszere" című kutatási program alapján. Ugyancsak a minisztérium előzetesen rendszergazdának ismerte el a Herceghalmi Kísérleti Gazdaságot. Vagyis az új hibridsertés elterjesztése már az ő tennivalója. Másfelől köztudomású, hogy az V. ötéves tervben előtérbe jutottak a különféle rekonstrukciók, amiben nagy szerep vár a ketreces, vagy battériás szisztémát képviselő kezdeményező ISV-re. A nyereség és a minőség valahol összefügg: *olcsóbban, de jobban* előállítani a sertést, ez a cél.

Korántsem véletlen tehát, hogy az együttműködési szerződés aláírásán jelen volt *dr. Molnár József*, a Phylaxia vezérigazgatója, *dr. Németh Lajos*, az Országos Állattenyésztési Felügyelőség főigazgatója, *Petrics Pál*, az Állami Gazdaságok Országos Központjának főosztályvezetője.

Az állami gazdaságok a *kezdeményezők* a Hungáhib elterjesztésében. A szóban forgó aláírás előtt néhány héttel Bács-Kiskun megyében, a Hosszúhegyi Állami Gazdaságban tartottak bemutatót a sertésből, itt ugyanis már kizárólag ezt a fajtát hizlalják.

— Évi *10 ezer mázsa húst* értékesítünk, 10—12 ezer Hungáhibot hizlalunk meg — mondotta dr. Mátyus Gábor, a Baja melletti, főként szőlőtermesztéséről ismert, 8 ezer 800 hektáros gazdaság igazgatója. — 1970-ben épült a sertéstelepünk, az új hibridet három éve honosítottuk meg, szigorúan igazodva Herceghalom genetikai programjához.

Gámán József, aki Herceghalmot úgynevezett rendszervezetőként képviselte, grafikonokkal és diagramokkal, megannyi statisztikai adalékkal megtámogatott, háromnegyed órás előadást tartott az új fajtáról, a száz-egynéhány vendégnek.

— A ketrecen tartás technológiája hozzájárulhat, hogy a Hungáhib *még meglevő genetikai tartalékait jobban kiaknázhassuk* — állapította meg Gámán József, aki szerint a Magyarországon tenyésztett hibridsertések között ez a fajta *vezet*.

— *Mennyi van belőle?*

Jó együttműködéssel

— Pillanatnyilag 70 állami gazdaság és termelőszövetkezet dolgozik a Hungáhib genetikai programjában — válaszolja. — Hozzávetőleg 30—40 ezer kocát tartanak, s az idén *félmilliónál több* hízott sertést értékesítenek.

Ha ezt a számot összevetem az idei 8,3 milliós állománnyal, akkor *még nem találom túl soknak* azt a félmilliót, ám ha arra gondolok, hogy az új tervidőszak előirányzata szerint 1980-ra 10 millió sertést kell meghizlalni, akkor csakis ez lehet a következtetésem: *mind tekintélyesebb mértékben járulhat hozzá e cél megvalósításához* a Hungáhib. Mert a Hosszúhegyi Állami Gazdaságban azt láthattuk, hogy *érdemes vele foglalkozni*.

„Mennyi és milyen húst ad? — ez a sertéstenyésztés legfőbb kérdése, s végső soron célja" — fogalmazott *dr. Lencsepeti Jenő*, az Országos Húsipari Kutató Intézet tudományos osztályvezetője. Nos, mind a vágóhídi bemutató, mind a sertéstelep a tapasztalatcsere résztvevőinek közmegelégedésére szolgált. Az akkor még csak tervezett, de most már *nyélbe üttetett* együttműködés — ami egyelőre ritka a rendszergazdák között! — jelentőségéről megkérdeztem néhány szakember véleményét.

Borontai István, az Állami Gazdaságok Országos Központjának állattenyésztési osztályvezetője:

— Jól megfelel az ISV-battéria. Támogatunk minden olyan elgondolást, amivel jobban kihasználhatók az épületek, *örülök annak, hogy ez az együttműködés megszületett*, az ISV és Herceghalom kooperációja tehát nagyon jó ötvözetnek ígérkezik.

Dr. Bajor Ferenc, az ISV igazgatója:

— Érdekeink a termelésben *azonosak* Herceghalomével, s mi nem kívánunk olvasmivel foglalkozni, amihez nem értünk. A hosszúhegyi gazdaságban látott sertések tele vannak vitalitással. Ha ilyen genetika áll rendelkezésünkre, akkor valamit tenni kell. Ez a fölismerés csak *megerősít* abban, hogy együttműködésünk mindenki javára válhat.

Rédling István, a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság igazgatóhelyettese:

— Mi tenyésztési, genetikai, takarmányozási szaktanácsadást adunk a partnergazdaságoknak, önálló technológiai rendszert azonban nem kívánunk teremteni. Úgy látjuk, az ISV módszere, amely már évek óta kikristályosodott, nagyon is megfelelő. Együttal úgy gondolom, a bemutató mindenkit meggyőzött: a Hungáhibnak megvan a jövője, senkinek nem kell lelkiismeretfurdalást éreznie, ha részt vállal elterjesztésében.

Akadály!

... A sok elavult sertéstelep, nem ritkán szerfás építmény felújítása erőteljesen és országszerte megkezdődött. Éppen ezért nem hallgatható el egy új keletű, ám jelentős *akadálya* a rekonstrukcióknak: néhány megyében megtagadják az ily módon korszerűsödő gazdaságoktól az értékesítési prémiumot, a kilónkénti *kétforintos felárat*, mondván: maga a rekonstrukció is dotált tevékenység. Ez ugyan igaz, de látni kell, hogy a következmény *az elmaradott színvonal konzerválása*, a korszerűsítéstől való idegenkedés lesz! *Gyors és határozott állásfoglalás szükséges tehát a MÉM és a Pénzügyminisztérium részéről*. Nehogy a nagyüzemben is úgy járjunk, miként a háztájiban, ahol a sertésállomány hirtelen csökkenésének egyik oka volt ez a „nem egységes rendeletértelmezési gyakorlat".

Keresztényi Nándor

Szoba-konyhásból félkomfortos otthonok

Előtérben a lakásfelújítás

16 milliárd, 2,5 milliárd, 400 millió... Rosmann Lászlót, a Fővárosi Ingatlankezelő Főigazgatóság helyettes vezetőjét kérdeztük meg: mit tartalmaz a fenti számsor, mit jelentenek e tetemes forintok a lakosság ellátásában?

— A negyedik ötéves tervben 9,5 milliárd forintot fordítottunk lakáskarbantartásra, felújításra, de *ez kevésnek bizonyult*. 1980-ig 16 milliárd forint áll rendelkezésünkre — mondta a főigazgatóhelyettes. A következő öt évben 25 ezer lakás, pontosabban bérlemény *teljes felújítását* tervezik, a pincétől a padlásig mindent kicserélnek. Emellett 19 ezer bérlemény *fokozott karbantartását végzik el*, és 4—5 ezer lakást korszerűsítenek oly módon, hogy a komfort nélküli, illetve félkomfortos lakásokat *fürdőszobával, mellékhelyiséggel* látják el. Összkomfortos lakások kialakítására ma még nincs lehetőség.

Gyorsabban

— A 16 milliárdból 1976-ra 2,5 milliárd forint jut, s mintegy 7,5 ezer lakás, bérlemény teljes vagy részleges felújítása válik lehetővé. Az idén *760 lakás* komfortfokozatát emeljük. A lakásfelújítások, a karbantartás átlagos ideje *indokolatlanul hosszú*. Az időcsökkentésre most készülnek a tervek, illetve a *differenciált átfutási időnormatívák*. Maximáljuk az egy-egy munka elvégzéséhez szükséges időt, s ennek betartását szigorúan számon fogjuk kérni. Javítjuk a technikai ellátottságot is. A már bevált gyorsszolgálati egységek számát — a halasztást nem tűrő (víz-, gázömlés, s más életveszélyes hibák elhárításához szükséges) javításokat elvégző, URH-adóval ellátott szervizkocsik hálózatát — *bővítjük*. Az év végére minden kerületi IKV rendelkezni fog 10—15 ilyen járművel. Hosszabb távon is hat, hogy *az idén január 1-től az új épületeknél, 1977 első napjától pedig a már felújítottaknál is megkezdjük a tervszerű megelőző karbantartást*. Így még időben felismerhetjük és orvosolhatjuk a bajt, mielőtt nagyjavítást igénylő hiba keletkezne.

Szervezettebbé teszik a munkát: *ésszerűbben csoportosítják* majd a javításokat. Eddig gyakran előfordult, ha befejeztek egy felújítást, akkor a kerület túlsó végébe hurcolkodtak át... aztán esetleg visszaköltöztek. Ezután összegyűjtik az egy háztömbben, kisebb körzetben szükséges javításokat: csak miután elvégezték, vonulnak tovább.

Nagyobb szakértelemmel

— Igyekszünk könnyebben kezelhető, tartósabb anyagokat, alumíniumot, műanyagokat fölhasználni, hogy csak az általánosan ismerteket említsem. Egyre több *kisgépet* vásárolunk, s fokozott figyelmet fordítunk *az ipari háttér megteremtésére* is. Lényegesen megkönnyíti majd a szerelők munkáját, hogy az egy-egy javításhoz szükséges alkatrészeket, elemeket *csomagban, előre méretre vágva* kapják meg.

Nálunk is gond a munkaerőhiány, és néha bizony *a szakértelemmel is* baj van. Emellett sokszor az akadályozza meg a gyorsabb előrehaladást, hogy hiába van meg a pénz: szűk a kivitelezői kapacitás. Ezért a munkák zömét végző tanácsi ipari és építőipari vállalatok 400 millió forintot kapnak fejlesztésre. Ez 3,4 milliárd forintos kapacitásukat *6,4 milliárdosra növeli*.

A lemaradás rendkívül nagy: mintegy 160 ezer lakás és egyéb bérlemény felújítására nem került még sor. Most a cél *kettős*: igyekeznek csökkenteni a lemaradást, s megakadályozni, hogy újak keletkezzenek.

Mézes Flórián

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Eredménytelen tárgyalások

Eredménytelenül végződtek a Közös Piac és az Egyesült Államok megbízottai közötti tárgyalások a gazdasági nézeteltérések kiküszöböléséről. A magas szintű vegyes bizottsági ülésen, amelyen az amerikai küldöttséget *Hartman* külügyi államtitkár, az EGK delegációját pedig *Soames*, a brüsszeli bizottság alelnöke vezette, nem tudtak megállapodásra jutni *lényegében egyetlen kérdésben sem*.

Brüsszeli megbeszélések

Brüsszelben tárgyalások kezdődtek a Közös Piac tagországai és az afrikai, karib-tengeri, valamint csendes-óceáni országok képviselői között. A tanácskozásokon a Közös Piac által vásárolt *1,2 millió tonna cukor árá*ról tárgyalnak.

Támogatás Pakisztánnak

Az egyes nyugati országok pénzintézeteiből, a Világbankból és az Ázsiai Fejlesztési Bankból álló *konzorcium* Párizsban rendezett kétnapos értekezletét követően bejelentették: *700 millió dolláros támogatásban* részesítik Pakisztánt, hogy élelmiszer-termelését fejlessze.

Kevesebb szójabab Japánnak

A kínaiak közölték: az idén csupán tíz százalékát tudják szállítani a Japán által igényelt *szójabab* mennyiségének. Tavaly Japán 220 ezer tonna szójababot importált Kínából és arra számított, hogy *az idén is megkapja* ezt a mennyiséget. A japánokat érzékenyen érinti a kínai import visszaesése, mert a szójabab az ország egyik legfontosabb közszükségleti cikke.

A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara ülése Budapesten

A legnagyobb kedvezmény szerint

A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara saját feladatát úgy jelöli: „a magánvállalkozás szóvivője". Foglalkozik azzal, hogy egyes fontosabb kérdésekről (tagjai bevonásával) nyilatkozatot, ajánlást vagy javaslatot dolgoz ki és azt megfelelő helyekre továbbítja. Így kapott a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara *konzultatív státust* az ENSZ keretében, és vesz részt időszakosan a GATT és UNCTAD munkájában. Az NKK javaslata azonban a fentieken kívül *eljut* más kormányközi és nem kormányközi szervezetekhez, nemzeti bizottságain keresztül pedig az érintett kormányokhoz.

A szervezet a „multilaterális beruházásbiztosítási rendszert" és a „nemzetközi tőkemozgások liberalizálását" tartja a külföldi beruházások terén a legfontosabb problémáknak. A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara tevékenységének másik része a nemzetközi kereskedelem *gyakorlatának megkönnyítésével*, az alkalmazott szokványok *egységesítésével* foglalkozik. 1953-ban az NKK égisze alatt jelent meg az Incoterms, a nemzetközi kereskedelem egységesített szokványainak gyűjteménye; ugyancsak a szervezet gondozásában láttak tavaly napvilágot az okmányos inkasszóra vonatkozó átdolgozott szabályok. Bár az NKK-nak csak 80 országban vannak tagjai, a fenti előírásokat más államokban, *így Magyarországon is alkalmazzák*.

A KGST-országok kamarái a párizsi szervezetnek *nem tagjai* ugyan, 1964-től kezdődően azonban *kapcsolatban állnak* a Nemzetközi Kereskedelmi Kamarával. Kezdetben szűk körű tájékozódó megbeszéléseken, később formálisabb összekötő bizottság keretében vizsgálták a KGST-kamarának képviselői a kelet—nyugati kereskedelem kérdéseit. A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara 1975-ös tanácsülésén alakult ki a munka *új szervezete*, ekkor ismerték el az összekötő bizottságot egyenlő státusúnak az NKK egyéb szerveivel. Az átszervezett bizottság *alapvető célja a kelet—nyugati kereskedelem és gazdasági együttműködés fejlesztésének elősegítése a diszkriminációmentesség és a legnagyobb kedvezmény elve alapján*. A bizottság szervezetileg két társelnök vezetésével működik, a szocialista kamarák részéről ezt a funkciót *a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke* tölti be.

Az összekötő bizottság végleges munkatervét a május 4-i, budapesti ülésen fogadják el — néhány almunkacsoport már *megkezdte tevékenységét*. Így szakértői szinten megbeszélés folyt az ATA-karné problémáiról (e rendszer keretében áruk vámelőjegyzésben hozhatók be például kipróbálásra), tanácskoztak banktechnikai kérdésekről és marketingről is. A kelet—nyugati kereskedelemmel foglalkozva az összekötő bizottság természetesen *nem kívánja más szervek* — így az EGB — tevékenységét másolni, azzal párhuzamos munkát végezni. A feladat inkább az, hogy *a kelet—nyugati kereskedelemben részt vevő vállalatok véleményét tükrözve olyan jelentések és ajánlások készüljenek, amelyek állami szervek vagy üzleti körök számára megfelelő cselekvéshez alapot adnak*. Jellemző ebből a szempontból a bizottság egyik munkacsoporttémájának elnevezése: *„a kelet—nyugati kereskedelem megkönnyítésének gyakorlati útjai"*.

G. Gy.—L. P.

Műszaki hónap Csongrádban

Szegeden, a Technika Házában hétfőn megnyitották a *XVI. Csongrád megyei műszaki hónapot*. A rendezvénysorozat idején csaknem nyolcvan előadás hangzik el, három kiállítást rendeznek, s több filmet vetítenek a megye öt városában. Első helyen az élelmiszeripar, a könnyűipar, a kőolajkutatás és -feltárás, valamint a dél-alföldi földgázprogrammal kapcsolatos feladatok *műszaki megoldásának kérdései* szerepelnek a programban.

Gyomirtás repülőgépről

Az ország különböző vidékein kora reggeltől késő délutánig startolnak a mezőgazdasági repülőgépek — április végéig *a tavalyinál 10 százalékkal nagyobb területet*, összesen 700 ezer hektárt láttak el vegyszeres kezeléssel. A munka 40 százalékát a gyomirtás, nagyobb részét *a műtrágyázás* tette ki.

A gépeket a MÉM repülőgépes növényvédelmi szolgálata *kölcsönözi* a gazdaságoknak.

Fórumunk mai cikkeit, riportjait megyei tudósítóink írták. Olvasóink immár hónapok óta megtalálhatják lapunkban vidéki kollégáink jelentéseit. A Magyar Hírlap bővülő tudósítóhálózata lehetőséget ad arra, hogy a napi események, a friss hírek mellett kollégáink a tanácsi munka egy-egy részterületéről is beszámoljanak. Hol milyen módszereket honosítanak meg a tanácsok? Mi foglalkoztatja a testületeket? Ami bevált egyik megyében, vajon nem alkalmazható-e másutt is? Mai számunkban, s a jövőben is örömmel adunk helyt ilyen írásoknak. Remélve, hogy Fórumunk ezzel nemcsak a tanácsok sokszínű munkáját tükrözi, hanem egyúttal kapcsolatokat épít, módszereket népszerűsít, jó kezdeményezéseket ajánl.

Egyelőre sikertelen

A zalaegerszegi kihívás

Két hónapja bevezették *a munkaidőn túli ügyfélfogadást a Zalaegerszegi Városi Tanácson.* A tanács három dolgozója estig várja az állampolgárokat, hogy segítséget adjon ügyes-bajos dolgaik elintézéséhez.

A rendelkezést gondos előkészítő munka előzte meg. Minden üzemnek, intézménynek *levelet küldött* a tanács az ügyfélfogadás meghosszabbításáról. Jöttek is a válaszok, sok köszönő, szíves hangú.

A három túlórázó tanácsi dolgozó azóta *három-négy ügyfélnek ad segítséget naponta.* Adna tízannyinak is, ha lenne rá igény, de az emberek továbbra is a délelőtti, kora délutáni órákban állnak be a hosszú sorokba. Pedig bevezették az úgynevezett „három időpontos" idézést is: *a délelőtt, a délután és a szombat között választhat az ügyfél.* Elvileg tehát soha nem lenne arra szükség, hogy kilépőt kérjen a munkahelyéről. Gyakorlatilag viszont *a munkaidőn túli félfogadás egyelőre nem indokolt.* A három dolgozó miatt át kellett szervezni a tanácsi ügyvitelt.

— Nem elég, ha *csak az egyik oldal, a hivatal* ad lehetőséget — mondja *Kustos Lajos*, a városi tanács elnöke. — Az emberek hiába tudnak róla, nem élnek vele. Természetesen ezek után kénytelenek vagyunk *csökkenteni* túlórázó munkatársaink számát.

Lehet, hogy végleg megszűnik a munkaidőn túli ügyfélfogadás? S az oly jónak ígérkező ötlet a hibás kezdeményezések közé kerül?

— *A nem tanácsi szervek vezetői részére külön értekezletet tartunk: még egyszer felhívjuk mindenki figyelmét!* — mondja az elnök.

A zalaegerszegiek kezdeményezése országos példaként, követésre méltó kísérletnek indult. Ma is az. Még akkor is, ha délután öt óra tájban a kongó és kihalt előtér látványa más következtetésre adhat okot. Még akkor is, ha a számok tanúsága szerint a sokkal régebben bevezetett szabad szombati ügyfélfogadás sem hozott eddig számottevő eredményt.

Üzemeknél érdeklődöm, bár a válasz előre tudható:

— Csökkent az utolsó hónapokban a hivatalos ügyekben kilépők száma?

— *Miért csökkent volna?*

— Nem tudják, hogy a városi tanácsnál munkaidő után is van félfogadás?

— Valóban?...

Az üzemvezetők, a szakszervezet aktívái emlékeznek rá, hogy *volt valami, jött valamiféle levél...*

Évek óta egyre több szó hangzik el a munkaidő kihasználásáról. A kiesett munkaórák száma olykor egy kisebb üzemnél is elképesztően magas. Az a „valamiféle levél" éppen ahhoz adna segítséget, hogy a munkaidőt jobban kihasználják a dolgozók.

— Az első két hónap kedvezőtlen tapasztalatai ellenére is az a véleményünk — mondja a városi tanács elnöke —, hogy a félfogadási idő meghosszabbítása nagy segítséget adhat a vállalatoknak, a dolgozóknak. Másutt nagyobb városokban még fontosabb lenne a bevezetése. Természetesen sok múlik *az üzemek felfogásán, megértésén.* Most már az ottani gazdasági vezetőkön van a sor. *Mi léptünk egyet, tegyék meg ők is!*

Határozott „kihívás", — amelyre válaszolni kell.

Kádár Péter

Hogyan lehet tízből húszmillió?

A romhányi álmok fedezete

A Nógrád megyei *Romhánynak* 2238 lakosa van. A település tanácsa az V. ötéves tervben *tízmillió forint fejlesztési* alappal rendelkezik. A község határában — a Lókos patak partján — központi *szennyvízderítő* telep épül; lesz *sportcsarnok*, 38×18 méteres küzdőtérrel, valamint egy *bölcsőde* — átalakítással. Ezek a nagyobb tanácsi beruházások. Értékük *legkevesebb 18—20 millió forintra tehető*, holott a községi tanács — ismétlem — öt évre mindössze tízmillió forint fejlesztési alappal rendelkezik.

A három beruházás közös vonása: *a tanács és a helyi üzemek összefogásával* valósul meg. Érdemes a vállalkozás módszerét és hátterét közreadni.

Ipar és kötelezettség

Romhány első, telepszerűen épített emeletes lakóházait, ABC-áruházát, gyógyszertárát, postaépületét már *voltaképpen az iparosodásnak* köszönheti, de ezek még külön-külön, egymástól függetlenül épültek, s a pénzforrások később kimerültek. Nem sok jóval kecsegtetett a község további fejlesztése, hiszen a megyei tanácsnak költségvetése javát elsősorban a városok, a járási székhelyek, körzeti központok fejlesztésére kell fordítania. Márpedig Romhány *nem város, nem járási székhely.* Mégis tovább akart és akar fejlődni. Az 1972 novemberében megválasztott új tanácselnök — *Tuskó Mihály* —, ezt úgy fogalmazta meg: *ha az iparosodással emelkedtek a tanács bevételei, ezzel egyszersmind a tanács kötelezettségei is növekedtek.* Csak egy út lehetséges: az összefogás!

A tanácselnök civilben mérnökember, megválasztásáig az Építési Kerámiagyárban műszaki osztályvezető volt. Az együttműködés kialakításában tehát a „kezére játszottak" a személyes kapcsolatok, de emellett sokat jelentett volt vállalata és a többi üzem termelési tevékenységének, fejlesztési elképzeléseinek, kereskedelmi érdekeinek alapos ismerete is.

Gyárvezetők a tanácsházán

Javaslatára *a gyárvezetők a tanácsházán időről időre találkoznak a végrehajtó bizottság vezetőivel;* e megbeszéléseken terítékre kerülnek mind a község, mind az üzemek fejlesztési tervei, a munkaerőgondok és egyéb közérdekű témák. Eközben kiderült például, hogy a közművek hiánya *nemcsak a község, hanem a gyárak fejlesztését is akadályozza.* S az is, hogy az Építési Kerámiagyár vezetői elhatározták: ha egyedül is, de megoldják *saját* közművesítési gondjukat. Tuskó Mihály azonban mást, *többet* akart. Egységes, községi szennyvízcsatorna-rendszert, amely *nemcsak a gyárakat szolgálja, hanem a lakosságot is.* Csakhogy ehhez mindössze hatszázezer forint állt a tanács rendelkezésére. Hogyan lépjen ezzel a gyárak vezetői elé? Póthitelt hiába kért a megyei tanácstól. (A pénzügyi osztályvezető tréfásan kifordította üres nadrágzsebeit.) Kapott ellenben egy jó tanácsot: vegyen fel a „saját" hatszázezer forintjához bankhitelt, bírja rá a község üzemeit, hogy saját pénzükkel járuljanak hozzá a csatornázáshoz.

A tanácselnök a végrehajtó bizottság elé terjesztette az „ötletet". Voltak, akik elképedtek: ki hallott ilyet, hogy a tanács bankhitelből építsen? Mások inkább *az eladósodástól* féltették a községet. A vita hetekig tartott, de mert a gyárvezetők egységesen a tanácselnök mellé álltak, végül a vonakodók is áldásukat adták Tuskó elgondolására! Így kért és kapott Romhány tízévi törlesztésre 2 millió 400 ezer forint bankkölcsönt. Az Építési Kerámiagyár magára vállalta a beruházás szervezését is, támogatja a kivitelezést a csiszolókoronggyár és a Híradástechnikai Anyagok helyi gyára. A jövő év közepére elkészül *a központi derítőtelep*, s a csatornahálózatra — a három gyáron kívül — rákapcsolják *a községi közintézményeket és vagy százhúsz lakást is.*

Nem szerencse dolga

Hasonló jó példa a leendő *bölcsőde.* A községben sok kisgyermekes anya van gyermekgondozási szabadságon, ami nem csoda, hiszen Romhánynak *egyelőre nincs bölcsődéje.* A gyárakban ugyanakkor munkaerőhiány van. Nos, most mégis lesz bölcsőde — némi szerencsével... Ha ugyan ez helyes kifejezés arra, hogy a községi körzeti orvos lemondott tágas szolgálati lakásáról. *Megszerette Romhányt és elhatározta, hogy letelepszik* — és saját házat épített. Aztán úgy alakult, hogy a rendelő is „feleslegessé" vált, mert *a kerámiagyár olyan üzemi rendelőt épített, amelyiknek a gyár felől, s az utca felől is csináltak bejáratot.* A nap bizonyos óráiban községi-körzeti, más óráiban pedig üzemi orvosi rendelés van benne. A régi orvosi várószobát, a rendelőt és a három lakószobát pedig *még az idén bölcsődének* alakítják át. Így lesz — helyi összefogással és megyei segítséggel sportcsarnok is. A tanácselnök pedig — s vele együtt a falu — újra álmodozik. Hallatlan sok fejtörés, egyeztetés, vita követi ezeket az álmokat is. De Romhányban már mindenki tudja, hogy *nincs külön üzemi, külön tanácsi, s külön lakossági* érdek.

Tehát most már az álmoknak is megvan a fedezetük.

Csizmadia Géza

Borsodi döntések

Célprémium, iskola-előkészítés

A tankötelezettség *Borsodban* is téma, s egyre több feladatot ad a tanácsoknak. Nem véletlenül mondta *dr. Gosztonyi János* oktatási minisztériumi államtitkár a megyei tanács minapi ülésén: *ebben a megyében talán nehezebb, mint máshol hiánytalanul végrehajtani a tankötelezettségről szóló törvényt.* Borsodban az elmúlt tanévben a tanulóknak csak 73 (!) százaléka végezte el eredményesen az általános iskola nyolc osztályát.

Nem hagyható figyelmen kívül *a cigány tanulók* nagy — s arányait tekintve egyre növekvő száma. Az elmúlt tanév adatait vizsgálva, elszomorító kép alakul ki róluk. Íme, a statisztika: a megye általános iskoláinak *első* osztályaiban a diákok húsz százaléka cigány; arányuk az ötödik osztályokban *már csak tizenhárom* százalék, a nyolcadikra pedig *alig éri el az öt* százalékot. Tehát az évek során egyre többen maradnak ki, rendkívül nagy a lemorzsolódás, s most ott tart Borsod, hogy *tanköteles korukban a cigány tanulók 80—83 százaléka nem tudja megszerezni az általános iskolai végzettséget.*

Borsod megye *felnőtt dolgozóinak alig 50 százaléka járta ki az általános iskolát.* Csoda-e, hogy a gyermekek egy tekintélyes része, *nem kap kellő indíttatást* a tanulásra? E tekintetben figyelni kell a cigánycsaládok gyermekeinek statisztikai adataira. Ma már ugyan meglehetősen kevés közöttük a vándorló életmódot folytató család, ám az esetek többségében *éppen a szülők gátolják* gyermekük iskoláztatását. S ebben még a tankötelezettség elmulasztásából eredő szabálysértés alapján kiszabott *pénzbírság sem lehet végleges megoldás!* Sokat jelenthet viszont az óvodai nevelésben nem részesülő — elsősorban cigány gyermekek — *iskolai előkészítője*, amellyel a megyében elérték, hogy tavaly már *az ilyen felkészítésben részesült első osztályosok aránya* az öt év előtti 69 százalékról 84,3 százalékra emelkedett.

Ugyancsak borsodi kezdeményezés, hogy 1976 januárjától *a cigány tanulókkal foglalkozó pedagógusokat célprémiumban* részesítik. Ezzel is segíteni akarják a borsodi tanácsi vezetők a cigány tanulók eredményes előmenetelét, s *ösztönzik, elismerik* a pedagógusok ilyen irányú munkáját.

A megyei tanács ülésén szenvedélyes hangú vita alakult ki *a törvény következetesebb végrehajtását* sürgetve. A tanácstagok kiemelték az iskola, a tanács és a munkahely — már mint a szülő munkahelyének — *együttes szerepét és alapvető feladatát.*

Tóth Zoltán

A füzesabonyi fejlődés anatómiája

Alsó fokú központ, amelyre felnéznek

Füzesabony fontos vasúti csomópont. Itt halad át Észak-Magyarország legfontosabb vasútvonala, de innen ágazik el a vonal a megyeszékhely, Eger és egy másik megyeszékhely, Debrecen felé is. A legenda úgy tartja — talán nem is legenda —, hogy az állomás egykor megmosolyogtatóan impozáns „indóházát" tévedésből építették ide annak idején, mert azt eredetileg Fiumének szánták. Ma már a történet, ha mosolyogtató is, inkább *boszszúságra* adhat okot, hiszen az egykor oly impozáns vasútépületet alaposan kinőtte az átmenő forgalom. S rögtön hozzá kell tenni azt is, hogy nemcsak az átmenő forgalma miatt, hanem azért is, mert időközben lélekszámban, iparban meggyarapodott, majd nyolcezres település lett.

A nagyközség beszámol

Füzesabony, közigazgatási rangját tekintve, *nagyközség.* Szakszerű megfogalmazásban: *a megye településhálózat-fejlesztési tervében a „kiemelt alsó fokú központ" szerepét kapta.*

S hogy vajon jogosan-e, azt az állomásépületből nehéz lenne eldönteni az átutazónak, de az a beszámoló, amely a *Heves megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága elé került* — éppen a községi tanács vezetőinek alapos, körültekintő munkája nyomán — már határozottabb választ ad a kérdésre. A beterjesztett gazdag és változatos anyag olvastán — meg persze, a személyes tapasztalatok nyomán is — nyugodtan igenlő lehet a válasz. Nemcsak azért, mert *korszerű üzlethálózata van a községnek, félezernél is nagyobb befogadóképességű mozija, középiskolája, még zeneiskolája is*, és nemcsak azért, mert a környező községek „felnéznek" Füzesabonyra. A tulajdonképpeni ok — amiért valóban kiemelt alsó fokú központnak tekinthető a község — kétségtelenül *a gyors fejlődésben* rejlik. Ez az egykor csendes kis falu majd húsz százalékkal nagyobb népességű, mint negyed százada, és a MÁV-csomóponton túl néhány, nem is jelentéktelen ipari üzemet is magáénak mondhat, tekintélyes munkásréteggel.

A gyors, tudatos és elismerésre méltó fejlődés mellett mi indokolta vajon, hogy a megyei tanács végrehajtó bizottsága megvitassa a nagyközség beszámolóját?

Heves megye lakosságának több mint tíz százaléka él a megye nagyközségeiben, alsó fokú, de úgynevezett kiemelt központjaiban. A füzesabonyi tanács tevékenysége, községpolitikai elgondolásai tehát *valóságos tükörként* mutatják meg a megyei testület tagjai előtt a felső szervek — jelen esetben a végrehajtó bizottság — irányító tevékenységének, koncepciójának *érvényesülését a nagyközségekben.*

A nagyon tartalmas, alapos beszámoló kiemelte: a községpolitika *szó szerint is politika*, napi aktualitásában és nagyobb távlatokban egyaránt. Füzesabony s a hozzá hasonló települések tanácsa is csak akkor tudott és tud eredményesen munkálkodni a község gyarapításán, *ha minden tettét áthatja az a szemlélet, amely a községfejlesztést alapvetően politikai tevékenységnek fogja fel.*

Szóba került az is, hogy a testületeknek s a nagyközségi végrehajtó bizottságoknak rangjukhoz, nevükhöz megfelelően *egyre nagyobb önállósággal* kell dolgozniuk és dönteniük, de a felsőbb szerveknek — különösen a megyei tanács végrehajtó bizottságának — is meg kell teremteniük azt az atmoszférát, amelyben *a nagyközségi tanácsok egyenrangú partnerként* tárgyalhatnak, s a hozzájuk tartozó ügyekben ennek tudatában dönthetnek az egyébként országos szervek, intézmények „leányvállalatainak" dolgában is.

Ez volt az első

A füzesabonyi tanács minden erőfeszítése arra irányult, hogy a rendelkezésére álló anyagi, hatósági és más eszközökkel *segítette, támogatta a lakosság életkörülményeit, ellátási színvonalát javító nem tanácsi beruházásokat, fejlesztéseket is.* Ez az egyetértő, támogató és ösztönző munka teremtett olyan közhangulatot ebben a községben — állapíthatta meg elégedetten a testület —, hogy például az egy főre jutó társadalmi munka értéke az 1971. évi *21 forintról majd félezer forintra* emelkedett. Ha a lakosság látja és érzi a tanács erőfeszítéseit és annak eredményeit, maga sem rest megragadni a munka jobbik felét.

Most került *először* a Heves megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága elé — önálló napirend formájában — egy nagyközség községpolitikai tevékenysége. A testület tagjai egyértelműen állapíthatták meg: hasznos volt! Erősítette a füzesabonyiakat, tanulságul szolgált a megyei vezetésnek és példát adott a többi nagyközségnek is.

Gyurkó Géza

Manipuláció árakkal

Tisztességtelen haszon és vidéke – Ellenőrök 1975-ös tapasztalatai

Az Országos Anyag- és Árhivatalban a közelmúltban készült el az az összefoglaló, amely az 1975 negyedik negyedében végzett árellenőrzések tapasztalatait tartalmazza. A közel harmincezer vizsgálat alkalmával az árhatóságok elsősorban a vállalatok és szövetkezetek *árpolitikai gyakorlatát*, valamint az árképzési jogszabályok *alkalmazását* ellenőrizték és az 1976. év eleji árrendezés *előkészítését*.

Hamis adatokkal

A gazdálkodó szervezetek és a vállalatok ármunkája javult, és mind több szövetkezet rögzíti megalapozottan árpolitikai terveit. A nehéziparban ilyen pozitív gyakorlatot mutat a Nitrokémiai Ipartelepek árterve és az ezen alapuló tevékenysége, a helyes árpolitikát folytató vállalatok sorában említhető az ÁPISZ, a Fővárosi Vas- és Edénybolt, ahol csökkenő árrésszint mellett a forgalom növelésével és a költséggazdálkodás javításával gyarapították a nyereséget.

A kedvező tapasztalatok mellett azonban vannak *negatív jelenségek* is. Hiányzott, illetve *elavult az önköltségszámítási* szabályzat a Nógrádi Szénbányáknál, az Élelmiszeripari Gépgyártó és Szerelő Vállalatnál, valamint a Fővárosi Mértékutáni Szabóságnál. Az ellenőrök *nem találták megnyugtatónak az elő- és utókalkuláció összhangját az Egyesült Izzó Rt.-nál*, az Élelmiszeripari Gépgyárnál, valamint a FÉKISZ Ruházati Szövetkezetnél. Sajnálatosan sok az árképzés és áralkalmazás területén a *hanyagságból*, ismerethiányból fakadó hiba. Nem készítettek árvetést a Székesfehérvári Könnyűfémműnél, a Kapuvári Vas- és Villamosipari Szövetkezetnél; nem a jogszabály előírásai szerint készítik árvetésüket a Papíripari Vállalatnál és a Heves és Somogy megyei Állami Építőipari Vállalatnál. Az árformák nem megfelelő alkalmazása nyomán a vizsgálatok ártúllépéseket tártak fel a Kaposvári Közúti Építő Vállalatnál, a zagyvaszántói Aranykalász és az ercsi Béke Mgtsz-nél.

Sok hiba forrása lehet a kalkuláció is — bizonyították a revíziók. Hiányos, illetve nem elegendő dokumentációt láttak az ellenőrök az Egyetemi Nyomdában, a Chemokomplexnél és a Tannimpexnél. Nem volt árnyilvántartása a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Építőanyagipari Vállalatnak, valamint a Somogy megyei Ásványvíz- és Szikvízgyártó Vállalatnak. Hamis adatokat vettek figyelembe a gyártás során felmerülő költségekről a Villamoserőmű Tervező és Szerelő Vállalatnál, a Danúviánál, valamint a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyárnál. A szükséges anyagmennyiség helytelen megállapításával, *az indokoltnál magasabb anyagárak alkalmazásával találkoztak a revizorok a Péti Nitrogén Műveknél, a Mikrolin Ipari Szövetkezetnél.* Az esetenkénti számlaadás hiányára, illetve hibás számlázásra derült fény a GELKÁ-nál, illetve az Öntödei Vállalatnál.

Rossz szervezés

A termelői árrendezésre szabályosan készültek fel a Szatmár és a Tisza Bútorgyárban, az Épületasztalosipari és Faipari Vállalatnál, a Söripari, a Cukoripari és a Szeszipari Vállalatok Trösztjénél. Kedvező, hogy néhány esetben *árat is csökkentettek.* A verseny hatására például az Elektronikus Mérőműszerek Gyára öt százalékkal *kevesebbért* adta vevőinek a Hunor számológépet. A Gumiipari Szövetkezet az elmúlt év során viszont többször is *emelte a lábbelik árát, a sárisápi* Új Élet Mgtsz ugyancsak — a bejelentési kötelezettség megszegésével drágította műanyagipari termékeit.

Az üzletpolitikát nagyító alá véve, kiderült, hogy a ruházati nagykereskedelmi vállalatok jó részének *nem kielégítő a kapcsolata az ipar képviselőivel.* Ennek végső soron a fogyasztók látják a kárát, mert az ütemtelen szállítások és a szerződés meghiúsulása miatt *szegényesebb a boltok áruválaszléka.*

Az ésszerű takarékosság szempontjait a legtöbb helyen *betartják*, — szól az általános megállapítás. A summázatot jól példázzák működésükkel az építőanyagipari vállalatok, valamint a Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár. A Kalapgyárnál a revizorok azt sérelmezték, hogy a termékek gyártásánál az indokoltnál magasabb értékű gyapjút használtak fel.

A lakosságot érzékenyen érintő zöldség-gyümölcs piaci helyzet nagyjában-egészében kielégítő. A Bács és Csongrád megyei MÉK tapasztalatai is azt látszanak igazolni, hogy a kockázati alapok kedvező hatást gyakoroltak a vállalatok magatartására, s ezzel több zöldség- és gyümölcsféleség árát előnyösen befolyásolták a megyében.

Gazdasági bírság

A feltárt hibákat megfelelő *szankciók követték.* Figyelmet érdemlő adat, hogy minden száz ellenőrzésből *tizenhárom esetben kellett büntetőeljárást, gazdasági bírságot, szabálysértési és fegyelmi eljárást, valamint pénzbírságot indítványozni.* A Szerszám- és Kisgépértékesítő Vállalat ellen megítélt 10,5 millió forint gazdasági bírságot — a vállalat fellebbezése után — *helybenhagyta* a Legfelsőbb Bíróság. A Debreceni Ruhagyár ellen első fokon megítélt 2,7 millió forint gazdasági bírság ellen *fellebbezett* a gyár. A Legfelsőbb Bíróság ezután 780 ezer forint bírságot jóváhagyott és az első fokú eljárást az indokolatlanul *magas* anyaghányad felszámítása miatt *megismételtette.* A balatonkenesei Sirály Vas- és Műanyagfeldolgozó Szövetkezetnél 128 ezer forint tisztességtelen hasznot fedeztek fel, a bíróság a szövetkezetet 28 ezer forint gazdasági bírságra ítélte. Az összeg azért ilyen „csekély", mert *a vevőket időközben kártalanították.* A szankciókról megállapítható, hogy a korábbinál jóval szigorúbbak voltak és a hatóságok nagyobb figyelmet szenteltek a vevők kártalanítására.

Az Országos Anyag- és Árhivatalban elkészült az első félévi árellenőrzési program és már ennek jegyében folynak az új revíziók.

Bóta Éva

Anyagmozgatás, csomagolás

Drágán, kézi erővel...

Magyarországon jelenleg megközelítőleg *egymillió embert* köt le az anyagmozgatás, az összes munkaerő mintegy 20 százalékát. (Összehasonlításképpen: a gazdaságilag fejlett országokban ez az arány 10 százalék körül van.) Az állami iparban több mint 40 ezren foglalkoznak csomagolással.

Az Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet szakemberei szerdán sajtótájékoztatón számoltak be ötödik ötéves tervük céljairól, valamint az immár hagyományossá vált őszi szakmai napok programjáról. *Déri Tibor*, az intézet igazgatója elmondta, hogy munkájuk hálátlan, mert eredményeiket a vállalatok csak utólag érzékelhetik, a költségek viszont már *a bevezetési időszakban jelentkeznek.* Mégis, sok helyütt *felismerték* a fokozottabb gépesítés előnyét. Az elmúlt 10 esztendőben az évi anyagmozgató gépfelhasználás 1,2 milliárd forintról csaknem hárommilliárd forintra emelkedett (folyó áron). A csomagolásban *rosszabb a helyzet*, jóval kevesebb a gép, és azok is csak koncentráltan, néhány iparágban találhatók, így az élelmiszer-, a gyógyszer-, valamint a kozmetika- és háztartásvegyiparban. (Az 1973. évi adat szerint a rendelkezésre álló csomagológépek értéke mindössze 1,4 milliárd forint volt.)

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság már 1970-ben *kidolgozta* a csomagolóipar távlati fejlesztési koncepcióját, a gyakorlati megvalósítás azonban *várat magára.* 1980-ra újabb országos kutatási programot készítenek, ami megkönnyíti majd a legkorszerűbb gyors módszerek bevezetését a jövőben. Az anyagmozgatás fejlesztését az eddiginél nagyobb mértékben támogatják. A vállalatok számára a saját hozzájáruláson túl felhasználható forrás lesz az amortizáció visszahagyása az 1976. január 1. után vásárolt, és öt éven belül *leírható* anyagmozgató gépeknél; valamint a kedvezményes hitel és az állami támogatás. Ez utóbbi népgazdasági szinten 1,2 milliárd forintot tesz ki az ötödik ötéves tervben. Új, hogy a vállalatok — amennyiben munkaerő-felszabadító anyagmozgatási rendszerek fejlesztését tervezik — megpályázhatják beruházásaikhoz a kedvezményes hiteleket és az állami támogatást, *megszűnik* a korábbi odaítélés módszere.

E. Zs.

Az országgyűlés mezőgazdasági bizottságának ülése

(Folytatás az 1. oldalról)

Jóváhagyólag tudomásul vette a mezőgazdasági bizottság napirendi témájáról a jelentést és a beszámolót, amelynek vitájában kifejtette véleményét *Horváth László, dr. Guba Sándor, dr. Cselőtei László, Kovács István, Mateovics József, Kasó József, Varga János* (Pest megye), *Varga Sándor, Varga B. István, Vass József, Fülöp László, Pájer Imre, dr. Pál István, Riba Miklós, Farkas Pál* és *dr. Belák Sándor* országgyűlési képviselő. Szót kért *Szmodics Tibor* minisztériumi tanácsos, *dr. Simka István*, a Tejipari Tröszt vezérigazgatója és *dr. Németh Lajos*, az országos állattenyésztési felügyelőség főigazgatója.

Vezetéstudományi konferencia Budapesten

Hat szocialista ország delegációjának részvételével március 22—24-én Budapesten tartották meg konferenciájukat az európai szocialista országok szervezési és vezetési tudományos egyesületei. A delegátusok az Országos Vezetőképző Központban ismerkedtek a magyar vezetőképző-rendszerrel. A látogatás alkalmával *Sz. E. Kamenyicer* professzor, a szovjet össz-szövetségi tudományos-műszaki szervezet vezetési bizottságának elnöke előadást tartott a vállalatvezetői tanfolyam hallgatóinak a Szovjetunió gazdaságirányításának időszerű kérdéseiről.

Amerikai külkereskedelem

Konjunktúra és deficit

A megfigyelőket *nem érte váratlanul*, hogy az Egyesült Államok kereskedelmi mérlege 1975-ben *11 milliárd dolláros rekordtöbblettel zárult.* Az évi eredményt *11 havi aktívum előzte meg, és a mérleg decemberben is 578 millió dolláros aktívummal zárult.* Ami mindazonáltal meglepő, az az évi aktívum mennyisége, mely jóval meghaladja az 1964-es 7 milliárd dolláros többletet. Ráadásul 1974-ben az USA kereskedelmi mérlegében még 2,34 milliárd dolláros *hiány* mutatkozott. Mindez olvan időszakban, amikor a feilett tőkés országok többsége változatlanul kereskedelmi mérleggondokkal küzd, nem utolsósorban a megemelkedett olajszámla miatt. Ráadásul 1975 elején az előrejelzések nem számoltak többlettel, sőt, lényeges deficitet jósoltak.

Az előrejelzések persze, jórészt azért nem igazolódtak, mert *a várt gazdasági konjunktúra sem következett be.* 1975 elején ugyanis a gazdaságkutató intézetek többsége már a tavaszra a gazdaság erőteljes megélénkülését várta. Ezzel szemben a gazdaság a recesszió mélypontját *éppen 1975 kora nyarán érte el*, és a megélénkülés üteme *ma is elmarad a várttól.* Februárban a termelésnövekedés — évi rátában — 7 százalék körül volt, de a beruházási tevékenység gyakorlatilag *stagnált.* Az amerikai kereskedelmi mérleg kedvező alakulásának tehát legfontosabb oka *a gazdasági visszaesés*, mely lecsökkentette a gazdaság importszükségletét. Így 1975-ben az olaj és olajszármazékok behozatala volumenben 2,3 százalékkal esett, értékben számolva is az emelkedés minimális, 2,2 százalékos volt. De az importkategóriákat megvizsgálva kiderül, hogy — olaj és olajszármazékok, nyersanyagok és italok csoportját kivéve — az import minden egyéb fajtája *csökkent.* Különösen jelentős volt a *visszaesés* a feldolgozott termékeknél (3 milliárd dollár) és csaknem egymilliárd dollárral kevesebb gépet és közlekedési eszközt hoztak be 1975-ben, mint a megelőző évben.

A kivitelt segítő tényezők között ismét a recesszió volt a legjelentősebb, a visszaesés ugyanis *csökkentette a belső keresletet és vonzóvá tette az exportot.* A kivitel növekedése egyébként nem Nyugat-Európa felé irányult, a fő célpontot az OPEC-országok képezték, ahol 1975-ben különösen a beruházási javakban növelték jelentősen a vásárlásokat. A mezőgazdasági export számára a világ több országának *rossz termése eredménye biztosított piacot* — az Egyesült Államokban ezzel szemben *majdnem rekordtermés volt.* Az USA-termékek versenyképességét továbbá jelentősen javította a de facto *dollárleértékelés*, a májustól megfigyelhető árfolyamjavulás is csak az 1973 februári szintjére hozta vissza a dollárt.

Kategóriánként nézve, a kivitel legjobban növekedő tétele a gépek és közlekedési eszközök, az 1974-es 38,2 milliárd dollárral szemben az export tavaly 45,7 milliárd dollárt tett ki. Csaknem kétmilliárd dollárral nőtt az élelmiszerek és élő állatok kivitele is.

A nagy kérdés most az: *sikerül-e az Egyesült Államoknak a pozitív kereskedelmi mérleget 1976-ban is megőrizni.* Az 1975-ös kedvező alakulást segítő faktorok ugyanis ez évben már nem, vagy nem olyan mértékben hatnak, mint tavaly. *A dollár láthatóan erősödik, tükrözve a gazdasági fellendülést.* A konjunktúra megélénkülése pedig minden bizonnyal megnöveli az olajimportot, sőt árualapokat terel el az exporttól, belföldre. A tendenciát jól mutatja a külkereskedelem 1975 harmadik harmadévi alakulása. A szeptemberi—decemberi időszakban a behozatal már *12 százalékkal haladta meg az előző harmadév értékét, míg az export csak 7 százalékkal nőtt.* Valószínűleg azoknak lesz igazuk — ide tartozik az USA kereskedelmi minisztériuma is —, akik 1976-ra igen enyhe *többletet* várnak, ám a *deficitet sem tartják elképzelhetetlennek...*

G. Gy.—L. P.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

KGST energiaellátó rendszer

A KGST-tagországok egységes elektromosenergia-ellátó rendszere kontinentális méretekben *stabilizálja majd a részt vevő országok áramellátását*, és azt hozzágazítja a mindenkori szükséglethez. Ez lehetővé teszi a csúcsidőszakokban az elektromosenergia-cserét, másrészt csökken az egyes országokban a szükséges készenlétben tartás mértéke is. Az energiaellátó rendszer legfontosabb összekötő ága a Vinyica és Albertirsa közötti távvezeték lesz.

Atomerőművek Pakisztánban

Islamadban *bejelentették*, hogy Pakisztán a következő 24 évben 24 atomerőművet létesít az energiaigények kielégítésére. Az 1980-as években nyolc atomerőművet építenek, a többire az 1990-es években kerül majd sor.

NSZK külkereskedelmi mérlege

A Német Szövetségi Köztársaság külkereskedelmi mérlegében idén februárban *2,2 milliárd nyugatnémet márka többlet mutatkozott.* Tavaly ugyanilyenkor 3,5 milliárd márka volt a külkereskedelmi mérleg többlete. Az NSZK az elmúlt hónapban 16,9 milliárd márka értékű árut importált, és 19,1 milliárd márka értékben exportált.

Négymilliárdos veszteség

Csaknem négymilliárdos veszteséggel zárta tavalyi évét az egyik legnagyobb belga kohászati vállalat a gazdasági válság következtében. A Cockerill cég mérleghiánya 3,9 milliárd belga frank volt, annak ellenére, hogy *átszervezéseket hajtott* végre. A veszteség oka a rendelések csökkenése, a termelési kapacitás alacsony kihasználása, a készletek növekedése volt.

A chilei munkanélküliség

Egy New Yorkban nyilvánosságra hozott dokumentum adatai szerint Chilében jelenleg *800 ezer a munkanélküliek száma.* Ez az ország 3,2 millió főnyi munkaképes lakosságának 25 százaléka.

Indiai—egyiptomi légügyi megállapodás

A Kairóban aláírt légiforgalmi megállapodás értelmében az Air India légi közlekedési vállalat repülőgépei *leszállhatnak* Kairóban. A megállapodás arra is jogot ad az indiai vállalatnak, hogy Ghanába és egyéb afrikai országokba közlekedő repülőgépei szintén igénybe vehessék a kairói repülőteret.

Huszonöt éves az Ifjúsági Lapkiadó

Az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat gondozásában — a KISZ KB politikai felügyeletével — egy napilap, hat hetilap, 26 folyóirat és 27 időszaki lap jelenik meg, amelyek közül 15 ifjúsági kiadvány — mondotta el *dr. Petrus György* igazgató, a vállalat megalakulásának negyedszázados évfordulója alkalmából tartott sajtótájékoztatón tegnap, a MUOSZ székházában.

A tájékoztatón a többi között szó volt arról, hogy évente 31 millió 640 ezer példány ifjúsági lap kerül ki a nyomdákból. Meghatározó, hogy míg a „felnőtt" lapok 63 százaléka előfizetéses, az ifjúsági kiadványok csupán 16 százaléka kerül ily módon az olvasókhoz. Természetesen vannak „átfedések", hiszen a felnőttek olvasnak ifjúsági lapokat és fordítva.

Vasutas újítók kitüntetése

Tegnap kiváló vasutas újítóknak és feltalálóknak adott át kitüntetést *Oroszváry László* MÁV-vezérigazgató-helyettes. A Kiváló Újító kitüntetés arany fokozatát *húszan*, az ezüst fokozatot *nyolcvanhárman*, a bronz fokozatot *kétszáztizenhárman* kapták meg.

A vasútnál az elmúlt évben 8300 újítási javaslatot nyújtottak be, megvalósított újításokkal *82 millió forint vállalati eredményt értek el.* Az ünnepségen elhangzott, hogy a IV. ötéves tervben *379 millió forintos megtakarítást tett lehetővé a vasutas újítók tevékenysége.*

Thermál-szálló Hévízen

Hévízen szerdán felavatták a 385 ágyas Thermál-szállót. Az új hotel lehetőséget teremt arra is, hogy meghosszabbítsák a körzetben a balatoni és a gyógyüdülési idényt.

Az ünnepségen *Szurdi István*, belkereskedelmi miniszter üdvözölte a szálloda tervezőit, s a beruházásban részt vevő vállalatok képviselőit. A belkereskedelmi miniszter, valamint az ÉVM képviselője ezután kitüntetéseket és jutalmakat adott át a tervezésben és a kivitelezésben legjobb munkát végző mérnököknek és dolgozóknak.

Az új szállóban a mai napon már 180 vendéget fogadnak, április 1-től pedig — a szerződések szerint — egész évben telt ház lesz a Thermál Hotelban.

Többfelé eső

A várható időjárás ma estig: túlnyomóan borult idő, többfelé ismétlődő esővel, néhány helyen havas esővel. Mérsékelt, több helyen élénk északkeleti, északi szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 4—9 fok között lesz.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 162 centiméter volt.

Halálos balesetek

Budapesten, a IV. kerület, Rózsa utca és Ősz utca kereszteződésében Veigel János 81 éves nyugdíjas, budapesti lakos figyelmetlenül lépett az úttestre és egy autóbusz elütötte. Veigel János a kórházban belehalt sérülésébe. A baleset következtében az autóbusz utasai közül Opeczy Lajos 66 éves nyugdíjas, budapesti lakos súlyos, nem életveszélyes, Gulyás Józsefné 46 éves eladó, budapesti lakos könnyű sérülést szenvedett. Mindkét sérültet kórházba szállították a mentők.

Győr határában, az E5-ös főúton Magyar László 21 éves segédmunkás, börcsi lakos nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette motorkerékpárját, és nekiütközött a vele azonos irányban haladó lovas kocsinak. A baleset következtében a motorkerékpáros olyan súlyosan megsérült, hogy a helyszínen meghalt.

Debrecenben, a Sámsoni úti vasúti átjáróban Sándor Zoltánné 32 éves gépkezelő, hajdúsámsoni lakos a lezárt sorompót megkerülve, figyelmetlenül lépett a sínekre, és egy személyvonat halálra gázolta.

Április 5—13.: tavaszi szünet

Általános és középiskolai menetrend

Április 5-én kezdődik és április 13-án fejeződik be a tavaszi szünet az általános és középiskolákban. *A napközi otthonok a szünet ideje alatt is működnek.* A szünetben sok helyütt tartanak az iskolákban őrsi és rajfoglalkozásokat, múzeumokba, kiállításokra, országjáró kirándulásokra viszik a pedagógusok a tanulókat.

Az általános iskolákban *az utolsó tanítási nap június 5.* A középiskolák érettségiző diákjainak az utolsó tanítási nap május 8-a, az I—III. osztályosok számára június 8-án ér véget a tanév.

Azoknak az *általános iskolai* tanulóknak, akiknek osztályzatát *az értekezletek függőben tartották*, az utolsó tanítási napot követően *pótló foglalkozásokat tartanak.* Az osztályismétlők és a javító vizsgázók számának csökkentése céljából szervezett pótló foglalkozások 11 naposak. Hasonló pótló foglalkozások szervezésére a gimnáziumokban is lehetőséget adnak a rendelkezések.

A *középiskolák* nappali tagozatos tanulóinak *írásbeli érettségi vizsgái május 17-én kezdődnek* és annak a hétnek a végével zárulnak. A gimnáziumokban a magyart és a matematikát, a szakközépiskolákban a magyart és a szakmai tárgyat követi a többi előírt tárgy írásbeli érettségi vizsgája. A közös *írásbeli érettségi-felvételi vizsgák május 24-én és 25-én lesznek.*

A középiskolások *szóbeli érettségi vizsgáit* az érvényes rendelkezések értelmében *június 9. és 22.* között tartják meg az iskolákban.

FELHÁBORODÁS ÉS MEGDÖBBENÉS jut kifejezésre a magyar ENSZ-társaság elnökségének abban a táviratában, amelyet tegnap küldött Pinochet tábornokhoz. A táviratban követelik a letartóztatott és megkínzott Juan Enrique Pengin ENSZ-alkalmazott azonnali szabadon bocsátását, életének biztonságát.

JÓKAI MÓR KÁRPÁTHY ZOLTÁN című regényét megjelentette az NDK-beli Paul List Verlag. A művet Georg Harmat fordította, az utószót Jókai és Vera Thies írták.

RÁKÓCZI EMLÉKÜLÉST rendezett Szegeden a Hazafias Népfront és a TIT városi bizottsága. Dr. Esze Tamás, a történettudományok kandidátusa tartott értékelő referátumot, majd a szegedi diákok művészeti csoportjai mutatták be Rákóczi-emlékműsorukat.

ROZMÁR SZÜLETETT a Palos Verdes-i, kaliforniai állatkertben. Ez az első eset a világon, hogy mesterséges környezetben szaporodott a rozmár. A fióka születésekor 34 kilogrammot nyomott.

NEMZETISÉGI KLUB alakult Szentgotthárdon. A városban és környékén élő szlovén, valamint német anyanyelvűek a magyar nyelvű sajtótermékeken és irodalmi alkotásokon kívül anyanyelvükön íródott újságokat, folyóiratokat, könyveket találhatnak.

KIPUSZTULÁSSAL FENYEGET több állatfajt az NSZK-ban a környezet ipari szennyeződése. A nyugatnémet tudósok által közreadott jegyzék csaknem teljesen eltűntnek nyilvánítja a rókákat és a vidrákat, míg a folyókban élő halfajták 35—40 százalékát fenyegeti a teljes kipusztulás.

AZ IFJ. HORVÁTH ISTVÁN nemzetközi amatőrszínjátszó-fesztivált az idén harmadik alkalommal rendezik meg Kazincbarcikán, július 5. és 10-e között. A fesztiválra a hazaiakon kívül csehszlovák, lengyel, bolgár, osztrák, ír és holland együtteseket is meghívtak.

ISMERETLEN VIVALDI-MŰVEKRE bukkantak egy drezdai könyvtárban, s mellettük még számos, XVIII. századi zeneszerző eddig lappangott szerzeménye került elő. A felfedezett alkotások partitúrája rövidesen megjelenik a lipcsei Peters könyvkiadónál.

KÖRNYEZET- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI ANKÉTOT rendezett tegnap Salgótarjánban a Hazafias Népfront, a megyei tanács, valamint a megyei természetvédelmi és környezetvédelmi bizottság.

Kevesebb fluor száll a levegőbe

Az ajkai alumíniumkohóból óránként 50 kiló fluor távozik el. Ennek 25—35 százaléka az ablakon át hagyja el a kohó légterét, a többi pedig a 100 méter magas kéményből kerül a levegőbe. A nagy magasság itt már minimálisra csökkenti a szennyezés ártalmait. Az üzem térségébe kerülő fluor azonban *egyaránt árt az ott dolgozóknak, és a 14 méter magasságban kiáramló gáz a környezetet is szennyezi.*

Most nagy teljesítményű elszívóberendezést vásárolnak. Az elsőnek szerelését már meg is kezdték, s az V. ötéves terv végére valamennyi a helyére kerül. Ezekkel a berendezésekkel a 25—35 százalékról 5 százalékra csökkentik a kohó légterébe kerülő fluor mennyiségét.

KOCSIS ISTVÁN, a nálunk is népszerű romániai író szerzői estjét március 29-én rendezi meg az Irodalmi Színpad az Angelika eszpresszóban. A hazánkban vendégeskedő szerzővel Osztovits Levente dramaturg és Kiss Ferenc irodalomtörténész beszélget.

A MOSZKVAI RÁDIÓ KOMÁROM MEGYEI BARÁTI KLUBJA egy évvel ezelőtt alakult meg. Ebből az alkalomból tegnap összejövetelt tartottak a klubtagok a Tatai művelődési központban, ahol szovjet komszomolisták adtak műsort.

— Nem baj, ha giccsesre sikerül, legfeljebb külföldre exportálják.
(Sajdik Ferenc karikatúrája)

MAGYAR—JUGOSZLÁV HELYISMERETI TANÁCSKOZÁS kezdődött tegnap Szegeden. Az eseményen a két ország nemzetiségi vidékein levő könyvtárak több mint ötven képviselője vesz részt.

IPARI ROBOTOKAT gyártó üzem építése kezdődött meg a Szovjetunióban, Novgorodban. A gyár, amely 1980-ra már termel, bolgár, csehszlovák, lengyel és szovjet szakemberek közreműködésével épül.

FÁCÁNTELEPET LÉTESÍTETTEK Fenékpuszta körzetében. Az új fácántelep létesítése része annak a vadgazdálkodási programnak, amely arra irányul, hogy viszonylag kis területen is tömegvadászatra alkalmas, apróvadakban gazdag körzeteket létesítsenek.

Murakeresztúr

Vasúti átkelőhely épül

Tudósítónktól.

A jugoszláviai határátkelőhelyek közül eddig a murakeresztúri volt a legelhanyagoltabb. A még tavaly megkötött államközi megállapodás szerint magyar—jugoszláv *közös határátkelőt* építenek Murakeresztúron. A beruházás megszünteti az eddigi zsúfoltságot a teherszállításnál. Az elkészült tervek szerint a pályaudvar-építkezés *ötszázmillió* forintba kerül. A rekonstrukció nyolc év alatt fejeződik be. A földmunkák már elkezdődtek.

A feladat végrehajtását nehezíti, hogy az átkelőhely vasúti forgalmát közben folyamatosan le kell majd bonyolítani. A rekonstrukció után több mint harminc új vágánypár várja majd a teherszerelvényeket. Új átrakó-, irány- és rendezővágány-hálózat épül. Új lesz a fogadó pályaudvar, a kocsijavító is. A létesülő vasúti csomópont dolgozóinak lakótömb épül.

IFJÚSÁGI LAKÁSÉPÍTŐ SZÖVETKEZET alakult Mosonmagyaróvárott. A szövetkezet 96 lakás építését tervezi. A mosonmagyaróvárival hatra emelkedett az ifjúsági lakásépítő szövetkezetek száma Győr-Sopron megyében.

VILÁGKÖRÜLI ÚTRA INDULT a sziléziai műszaki egyetem jachtklubjának kétárbocos vitorlása öt diákkal a fedélzetén. Az Asteritas az első olyan lengyel hajó, amelyet teljes egészében diákklub tervezett és épített.

MOZART RITKÁN HALLHATÓ ALKOTÁSA, a Vesperae Solennes de confessore kerül előadásra március 29-én az Erkel Színházban, Peter Maag vezénylete alatt, az Állami Hangversenyzenekar és az ELTE Bartók Béla énekkarának közreműködésével.

FACSEMETÉT ÜLTETNEK EL a szülők gyermekük megszületése után a lengyelországi Lódzban. A városi parkfenntartó vállalat külön területet jelölt ki a „zöld születési bizonyítványok" számára.

(X) Megnyitottuk Csepelen, a Ligeti u. 15. sz. alatt szolgáltatóboltunkat. Menyasszonyiruha-kölcsönzéssel, bútorhuzat-, függönyvarrással, autóüléshuzat készítésével, szemfelszedéssel és alkalmiruha- gyors, méretes szolgáltatással állunk a csepeliek rendelkezésére. Általános Ruházati Szövetkezet.

(X) A VÍGSZÍNHÁZ ÁPRILIS HAVI BÉRLETI ELŐADÁSAI: 11-én, vas. este Kombinált bérlet, 7. sorozat, 6. előadása. 13-án K. bérlet, 2. előadása. 14-én Kombinált bérlet, 2. sorozat, 6. előadása. 26-án A. bérlet, 2. előadása. **Egyben felhívjuk kedves vígszínházi bérlőink figyelmét, hogy bérletük 4. előadását technikai nehézségek miatt a Pesti Színházban kapják. Erről minden kedves bérlőnket levélben tájékoztatjuk.**

(X) A PESTI SZÍNHÁZ ÁPRILIS HAVI BERLETI ELŐADÁSA: 26-án IX. bérlet, 2. előadása.

(X) JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ. Bemutató előadás: 1976. március 27-én, szombaton este 7 órakor. Kaló Flórián: MAI TÖRTÉNET, színmű két részben. Szereplők: Gobbi Hilda Kossuth-díjas, kiváló művész, Horváth Sándor érdemes művész, Bánffy György érdemes művész, Maros Gábor, Szerencsi Éva, Vogt Károly. Rendezte: Benedek Árpád.

Megjelent a Fáklya legújabb száma

Megjelent a Fáklya 6. száma. A Magyar—Szovjet Baráti Társaság havonta kétszer megjelenő lapja részletesen foglalkozik az SZKP XXV. kongresszusával. Közli a kongresszus nyilatkozatát, kivonatosan ismerteti Alekszej Koszigin-nek, a Szovjetunió Miniszter-tanácsa elnökének beszámolóját a Szovjetunió népgazdasága 1976—1980. évi fejlesztésének fő irányairól. Közli a lap Gyenes András-nak, a magyar pártküldöttség tagjának interjúját is.

Képekkel illusztrált összeállítás foglalkozik Vas megye és a Mari ASZSZK testvéri kapcsolataival. — Gazdag a folyóirat tudományos rovata. Az „Utazás a koponyánkon belül" címmel közreadott képriport számos példával illusztrál sikeres agyműtéteket.

A folyóirat legújabb számában megtalálhatók az olvasók által megszokott és közkedvelt rovatok. Közli a lap az orosz nyelvtanfolyam 74. leckéjét, valamint a Szovjet Kultúra és Tudomány Háza március utolsó tíz napjának programját.

HALÁLOZÁS

Nagy veszteség érte a magyar asztaliteniszsportot: *Juhos József*, a Magyar Országos Asztalitenisz Szövetség volt szakfelügyelője súlyos betegségben elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Juhos József a hatvanas években a magyar válogatottat is irányította, majd a *Központi Sport Iskolában* nevelte a fiatal játékosokat, tanítványa volt többek között *Magos Judit* Európa-bajnok és *Gergely Gábor* világbajnok is.

Zsebszámológépet csempészett

Özv. Szaniszló Béláné hatvanegy éves szegedi lakos az Amerikai Egyesült Államokban tett útjáról hazatérve *öt zsebszámológépet* hozott magával, és e tárgyakat nem mutatta be vámkezelésre. A huszonnégyezer-ötszáz forint belföldi forgalmi értékű csempészárut *értékesíteni akarta.* Ekkor derült fény tettére, amiért a Szegedi Járásbíróság *négyezer forintra büntette*, és elrendelte a zsebszámológépek *elkobzását.* Fellebbezés után a Szegedi Megyei Bíróság *jogerőre* emelte a járásbíróság ítéletét.

Közlemények

A BKV értesíti az utazóközönséget, hogy a X. kerületi Újhegyi úti csatornaépítés miatt március 26-án üzemkezdettől a 68-as és 68/A jelzésű autóbuszok mindkét irányban a Gyömrői út—Sibrik Miklós utca—Mádi utca—Újhegyi út vonalon közlekednek. Új megállók: a Mádi utcában mindkét irányban az Újhegyi út kereszteződésénél, a Sibrik Miklós utcában a Gergely utcai kereszteződésénél. Megszűnt megállók: EVIG-gyár és Gumigyár, mindkét irányban.

*

A MAHART közli, hogy 1976. március 27-ével a ráckevei Duna-ágban Ráckeve—Dömsöd—Tass között naponta közlekedő, menetrend szerinti járatát megindítja.

*

A BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM főigazgatósága közli, hogy A középkori Buda királyi várpalotája és gótikus szobrai című kiállítás március 26-án, pénteken nem 16 órakor, hanem 14 órakor nyílik.

Ügetőverseny-eredmények

1. Bábuska (8) — Béni (9) — Bríós (1). 18, 13, 16, 17; bef.: 26, 89.
2. Zefír (8) — Vadrózsa (5) — Jeles (1). 35, 14, 28, 15; bef.: 137, 57. Hármas befutó: 1085.
3. Arnold (7) — Amália (4) — Allergia (1). 12, 11, 14, 12; bef.: 22, 32.
4. Vigalom (1) és Absalom (11) holtversenyben — Zsupán (5). 112, 13, 26, 16, 26; bef.: 148, 36, 983, 149. Hármas befutók: 4423, 2580.
5. Világszép (8) — Andor (9) — Templar (4). 24, 11, 51, 14; bef.: 125, 62.
6. Vihorlát (5) — Tapír (1) — Utópia (3). 36, 21, 13, 51. bef.: 84, 266.
7. Sirocco (3) — Zsurnaliszta (7) — Sejk (10). 31, 15, 13, 16; bef.: 114, 127.
8. Adjunktus (3) — Alkonyat (1) — Astória (2). 54, 52, 39, 110; bef.: 82, 186